

Jul

akt. 129

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 4

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

**SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERMÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.**

**KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915**

TELEFONY: KRÓL HUTA 636-640 I KATOWICE 972

SPRZEDAŻ

**WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU
Z KOPALNÍ KRÓL' BIELSZOWICE, KNURÓW**

ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL. HUTA.

ZJEDNOCZONE FABRYKI ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W MOŚCICACH I W CHORZOWIE

Dostarczają:

Produkty chemiczne: AMONJAK SKROPLONY, AZOTYN SODOWY, KARBID, KWAS AZOTOWY techniczny 36°Bé, 40°Bé, 48°Bé, KWAS AZOTOWY chemicznie czysty 40°Bé, SALETRE AMONOWĄ, SALETRE SODOWĄ techn. i rafinowaną, SALETRE POTASOWĄ, SALMIAK, SIARCZAN AMONU, WĘGLAN AMONU, WODE AMONJAKALNĄ chemicznie czystą, CHLOR CIEKŁY, CHLOROBENZOL (MONOCHLOROBENZOL), PARADWUCHLOROBENZOL, SODE KAUSTYCZNĄ, WAPNO CHLOROWE (bielące), AZOT, TLEN, WODÓR.

oraz nawozy:

AZOTNIAK, SALETRE WAPNIOWĄ, SALETRE TRZAK, SUPERTOMASYNE, SIARCZAN AMONOWY (krystaliczny i mielony), NITROFOS, SALETRE SODOWĄ i WAPNAMON

za pośrednictwem wszystkich organizacji rolniczo-handlowych w kraju

Spółka Akcyjna do Eksploatacji Państwowego Monopolu Zapalczanego ===== w Polsce =====

Warszawa, ul. Królewska Nr. 3

P O L E C A Z A P A Ł K I
SPECJALNE PŁASKIE, LILIPUTY, FAJKOWE
ORAZ CZERWONE I BIAŁE IMPREGN.

Przyjmuje również zamówienia na REKLAMĘ na pudełkach do zapalek

NAJWIĘKSZA FABRYKA MYDŁA W POLSCE SCHICHT LEVER, S. A.
PRZEMYSŁ TŁUSZCZOWY

WARSZAWA, NOWY ZJAZD Nr. 1

FABRYKI W WARSZAWIE I TRZEBINI
SHRZYŃKA POCZTOWA 149

WYRABIA MARKI ŚWIATOWEJ SŁAWY

MYDŁO JELEŃ SCHICHT

RADION

IDEALNY ŚRODEK SAMOPIORĄCY

CERES

TŁUSZCZ JADALNY

INNE ARTYKUŁY:

MYDŁA: TERPENTYNOWE, „MERKUR”, „PTAK”, „SOAP”, SUCHE, TEKSTYLOWE,
SZARE. — OLEJE JADALNE, GLICERYNA CHEMICZNIE CZYSTA, TECHNICZNA
I DYNAMITOWA

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGRAFÓW

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR		STR.
STRUKTURA EKSPORTU POLSKIEGO W 1933 R. — W. J.	361	CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZE WNIETAT- NEGO	379
NOWY TRAKTAT HANDLOWY Z CZECHOSŁOWACJĄ — FR. S.	365	KOMUNIKACJA I TRANSPORT Stanowisko P. K. P. w szeregu kolei europejskich — J. G.	380
ŻYCIE GOSPODARCZE: Rynek pracy w styczniu 1934 r. Z MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU	367	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE Ruch w porcie gdańskim w sty. zniu i lutym 1934 r. — A. R.	382
SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWO- DAWCZYCH	368	PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM ORZECZNICTWO SĄDOWE	384
GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ: GÓRNICCTWO WĘGLOWE HUTNICCTWO ŻELAZNE BUDOWNICTWO	369 370 373	KRONIKA BIEŻĄCA: PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	384 384
ROLNICTWO Wywóz rolniczy do Niemiec i tranzyt przez Niemcy — wobec porozumienia gospodarczego z Niemcami — Dr. P.	373	SKARBOWOŚĆ I FINANSE: PODATKI I OPLATY KREDYT RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH Z BANKU POLSKIEGO	385 385 387 388
HANDEL HANDEL ZAGRANICZNY Eksport do Niemiec wobec układu polsko-niemieckiego — Z. C.	375	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY: KRONIKA ZAGRANICZNA: STANY ZJEDNOCZONE AM. WŁOCHY WĘGRY Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	389 391 392 392
TARGI I WYSTAWY KRAJOWE RYNKI TOWAROWE RYNEK AKCYJNY	377 378 379		

STRUKTURA EKSPORTU POLSKIEGO W 1933 R.¹⁾

SPADEK wywozu, trwający od rekordowego dla naszego handlu zagranicznego roku 1929, zaznaczył się również jeszcze w 1933 r., jednak w sposób, wykazujący w porównaniu z latami poprzednimi zmiany bardzo istotne. Liczby globalne wywozu w poszczególnych latach, uwidocznione poniżej, wykazują mianowicie, że uprzednio spadek eksportu posiadał tempo silnie przyspieszone, które dopiero w 1933 r. uległo korzystnemu załamaniu:

Wywóz w latach 1927 ÷ 1933

	Tys. tonn	Wskaźnik wagi 1929 = 100	Tys. zł	Wskaźnik wartości 1929 = 100
1927	20 356	95'21	2 215	78'74
1928	20 424	95'53	2 508	89'15
1929	21 379	100'00	2 813	100'00
1930	18 922	88'50	2 433	86'49
1931	18 704	87'48	1 879	66'80
1932	13 504	63'16	1 084	38'53
1933	12 986	60'74	960	34'13

O ile jako miernik tempa spadku przyjąć różnicę wywozu w latach, bezpośrednio po sobie następujących, wyrażoną w procentach roku poprzedzającego, otrzymamy, iż odnośnie wartości eksportu różnica ta wyniosła w 1930 r. 13'5%, w 1931 r. 22'8%, w 1932 r. 42'3% i w 1933 r. 11'4%; załamanie tempa jest więc bardzo wyraźne. Bliższa obserwacja tego zjawiska wskazuje na okoliczność bardziej jeszcze charakterystyczną. Mianowicie, w początku 1933 r. wywóz posiadał rozmiary rekordowo niskie w porównaniu z latami poprzednimi; poziom ten jednak okazał się istotnie rekordowym, bowiem w przebiegu roku pojawił się proces zwyżkowy. Innymi słowy, 1933 r. w porównaniu z latami poprzednimi wykazuje tylko osłabienie tempa spadkowego, natomiast w swym przebiegu wykazuje tendencję wzrostu, podczas gdy

¹⁾ Artykuł niniejszy — rozszerzony — stanowić będzie jeden z rozdziałów wydawnictwa P. I. E. p. t. „Eksport w r. 1933. Sprawozdanie Dyrektora P. I. E.”, które w najbliższych tygodniach wyjdzie z druku.

w latach ubiegłych tendencje zniżkowe były niezależne od czasokresów, branych za podstawę rozważań. Objaw ten występuje szczególnie wyraźnie przy badaniu rezultatów kwartalnych:

Wywóz w poszczególnych kwartałach okresu 1930 ÷ 1933

	I kwart.	II kwart.	III kwart.	IV kwart.
	m i l i o n y zł			
1930	657·8	577·4	611·1	587·0
1931	451·2	498·9	496·1	432·2
1932	287·3	251·8	254·8	230·2
1933	213·1	222·1	248·5	275·9

Liczby kwartalne należy uważać za znacznie bardziej miarodajne od miesięcznych, w tych ostatnich bowiem zbyt dużą rolę gra czynnik przypadkowy. Zauważyć mianowicie trzeba, że ilościowe rozmiary wywozu spadły w okresie kryzysu prawie o połowę, natomiast rozmiary pojedynczej transakcji zmianie takiej nie uległy; co więcej, przesunięcie się wywozu na drogę morską spowodować musiało koncentrację eksportu w czasie, tem silniejszą, że nasze połączenia morskie mają małą częstotliwość. W rezultacie więc zupełnie przypadkowe przesunięcia w terminach zgłaszania transportów do odprawy celnej wywozowej wpływają obecnie na miesięczne liczby eksportu w stopniu znacznie silniejszym niż w latach o większym obrocie towarowym i większym udziale przewozu lądowego. Ten czynnik przypadkowości jest na tyle silny, iż nie można go w zupełności usunąć zwykłymi metodami statystycznymi.

Okolicznością niewątpliwie ujemną jest, że udział nasz w eksporcie światowym spada w 1933 r., podobnie jak w 1932 r., podczas gdy w latach 1930 i 1931 procesy zniżkowe były u nas słabsze niż w ogólnym handlu światowym.

Polska w handlu światowym (73 kraje) w latach 1929 ÷ 33

	I m p o r t :		E k s p o r t :		Saldo miljn. \$ zł.
	światowy do Polski miljn. \$ zł.	% importu świato- wego	światowy z Polski miljn. \$ zł.	% eksp. świat.	
1929 .	34 281 349	1·02	31 666 316	1·00	— 33
1930 .	27 939 252	0·90	25 365 273	1·06	+ 21
1931 .	19 997 165	0·82	18 024 211	1·17	+ 46
1932 .	13 415 96	0·72	12 268 121	0·99	+ 25
1933 .	11 993 92	0·77	11 115 107	0·96	+ 15

Rzeczą charakterystyczną jest, że nasz udział w imporcie światowym kształtował się w 1933 r. wręcz odmiennie, w wyniku czego w całkowitych obrotach handlu światowego stanowiliśmy w 1933 r. 0·86% wobec 0·84% w 1932 r. (w 1931 r. — 0·99%). Jeżeli by rozmiary importu uważać za wskaźnik sytuacji konjunkturalnej, wzrost udziału Polski w imporcie, a w ślad za tem w całkowitych obrotach towarowych świata, należałoby uznać za zjawisko dodatnie. W danym jednak wypadku objawy powyższe tłumaczyć należy nietylko ogólną sytuację gospodarczą kraju, lecz również specyficznymi warunkami handlu zagranicznego. Coraz powszechniej i coraz ciśnień stosowana zasada „do ut des”, przejawiająca się w postaci układów kontyngentowych, transakcyj kompensacyjnych i wreszcie w założeniach autonomicznej polityki kontyngentowej naszych odbiorców, powodowała, że rozmiary wywozu coraz silniej uzależniane są od rozmiarów przywozu. Ponieważ zaś zasada ta niewątpliwie bardziej rygorystycznie stosowana jest przez naszych odbiorców niż przez nas, przeto zmu-

szeni byliśmy do zrezygnowania z części salda aktywnego lat ubiegłych — czy to przez redukcję wywozu, czy też przez liberalne ustosunkowanie się do — będącego warunkiem wywożenia — importu, nawet wówczas, gdy import ten obejmował towary nie niezbędne dla potrzeb konsumpcyjnych kraju. Można przypuszczać, że te właśnie okoliczności spowodowały, że w 1933 r. w porównaniu z 1932 r. nastąpił spadek wywozu o 11·6%, a spadek przywozu tylko o 4·2%. Potwierdzeniem tych obserwacji jest poniekąd fakt, że salda aktywne, jakie posiadamy z rynkami europejskimi, uległy w 1933 r. redukcji we wszystkich wypadkach, oprócz Niemiec i Z. S. R. R., gdzie działały okoliczności zupełnie specjalne, oraz oprócz Anglii, z którą saldo nie uległo zmianie.

Salda bilansów handlowych Polski z niektórymi państwami i grupami państw w okresie 1931 ÷ 1933

	Saldo bilansu dla Polski dodatnie (+) lub ujemne (—)		
	1931	1932	1933
	m i l j o n y zł		
Niemcy	— 44	+ 3	+ 22
Austria i Czechosłowacja	+ 144	+ 92	+ 32
Jugosł., Węgry, Bułgaria, Grecja	+ 21	— 2	0
Rumunia	+ 17	+ 21	+ 8
Dania, Norwegja, Szwecja	+ 142	+ 98	+ 59
Estonja, Finlandja, Łotwa	+ 53	+ 20	+ 19
Litwa	+ 6	+ 2	0
Anglia	+ 214	+ 103	+ 102
Francja, Belgja, Holandia, Szwaj- caria, Włochy	+ 4	+ 35	+ 28
Z. S. R. R.	+ 89	+ 10	+ 42
Turcja, Palestyna, Egipt, Persja, Syrja	— 3	0	0
Stany Zjedn. Am.	— 142	— 94	— 94
Inne kraje świata	— 91	— 66	— 85
Ogółem:	+ 410	+ 222	+ 133

Oczywiste jest, że zasada „do ut des”, stosowana przez nas czynnie, t. j. w odniesieniu do krajów, z którymi mamy pasywny bilans handlowy — oddziaływać musi korzystnie na saldo całkowitego bilansu. Dotyczy to przede wszystkim krajów pozaeuropejskich, z którymi stale mamy bilans handlowy wybitnie bierny. Potrzeba wyrównania importu z tych krajów eksportem produktów polskich wysuwana jest stale — tem bardziej, że wchodzi tu w grę głównie szczególnie korzystny dla gospodarstwa narodowego wywóz towarów przetworzonych, zawierających w swej cenie duży udział kosztów pracy ludzkiej. W latach ubiegłych oddziaływano w tym kierunku drogą pobudzania i podtrzymywania inicjatywy prywatnej w ekspansji eksportowej na rynki pozaeuropejskie, co nie było stosowane z należytą konsekwencją i należyty nakładem wysiłków, niemniej jednak doprowadziło do osiągnięcia poważnych, wyrażających się choćby w tem, że kraje te stanowiły w całkowitym eksporcie polskim w 1928 r. 2·7%, w 1929 r. 4·7%, w 1930 r. 5·1%, w 1931 r. 5·9%, w 1932 r. 6·1% i w 1933 r. 7·8%. Dopiero od niedawna, gdy warunki, panujące na rynkach europejskich, zmusiły nas do stosowania do naszych dostawców zaocenicznych zasady „do ut des”, którą zastosowano do nas w Europie, można mówić o istotnie energicznym forsowaniu eksportu pozaeuropejskiego, a zwłaszcza eksportu do obu Ameryk. Rezultaty, osiągnięte w tej dziedzinie, nie znajdują jeszcze pełnego wyrazu w danych statystycznych, w dużym stopniu bowiem są to sprawy

wchodzące dopiero w pierwsze stadium realizacji; tem niemniej tablica poniższa, wskazująca udział procentowy poszczególnych części świata w naszym

handlu zagranicznym, okaże się pełną wymową, zwłaszcza gdy patrzeć będziemy na dynamikę wartości w niej liczb.

Udział (%-owy) części świata w handlu zagranicznym Polski w okresie 1928 ÷ 1933

	1 9 2 8		1 9 2 9		1 9 3 0		1 9 3 1		1 9 3 2		1 9 3 3	
	import	eksport	import	eksport	import	eksport	import	eksport	import	eksport	import	eksport
Europa	77.1	97.3	77.2	95.3	77.5	94.9	76.3	94.1	72.7	93.9	68.9	92.2
Azja	3.6	1.3	3.2	1.7	3.6	1.8	4.4	2.3	4.9	2.3	5.2	2.2
Afryka	0.9	0.2	1.3	0.4	1.4	0.5	2.0	0.7	2.7	0.9	3.3	1.1
Ameryka Półn.	14.2	0.8	12.4	1.1	12.1	0.9	10.6	0.7	12.1	1.0	13.3	1.7
" Środ.	0.3	0.0	0.4	0.0	0.5	0.1	0.6	0.1	0.8	0.0	0.8	0.1
" Połud.	3.2	0.0	3.7	0.7	3.0	0.7	3.7	0.5	4.7	0.6	5.2	1.4
Oceanja	0.7	0.0	1.8	0.0	1.9	0.0	2.4	0.0	2.0	0.0	3.1	0.1

Po zamknięciu rynku niemieckiego w 1925 r. dokonane zostało przestawienie się na rynki północne i środkowo-europejskie (Austria i Czechosłowacja); w latach kryzysowych nastąpiło powtórne przestawienie się — tym razem na rynki zachodnio-europejskie, z Anglią na czele. Na tem jednak możliwości pionierskie, istniejące w Europie, zakończyły się, bowiem polityka kontyngentowa krajów Europy Zachodniej i Środkowej uniemożliwiła dalszą ekspansję w tym kierunku. Tablica poniższa wskazuje, iż w 1933 r. wykazały wzrost udziału procentowego w eksporcie rynki, dobrze już opanowane, jak Anglia i Niemcy, pozatem Z. S. R. R. — pod wpły-

wem czynników raczej politycznej niż gospodarczej natury; nadto w Europie wzrósł wywóz do Grecji (Zł 1 miljn.), Hiszpanji (Zł 3 miljn.) i Islandji (Zł 6 miljn.), a więc do krajów dla kupca polskiego conajmniej równie egzotycznych i nieznanymi, jak odległe kraje zaoceaniczne; wyjątkowe zupełnie znaczenie ma wzrost o Zł 2 miljn. wywozu do Holandji, co w dużym stopniu należy zawdzięczać szczególnej energii jednostek, na tym terenie pracujących i skutecznie wyrównujących swą aktywnością straty, wywoływane przez tamtejszy system kontyngentowy.

Udział procentowy niektórych państw i grup państw w wywozie w okresie 1924 ÷ 1933

	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
Niemcy	42.4	39.0	25.3	32.0	34.3	31.2	25.7	16.8	16.2	17.5
Austria i Czechosłowacja	18.0	23.8	19.1	21.1	24.2	21.0	18.2	17.0	16.3	10.8
Jugosławia, Węgry, Bułgaria, Grecja	2.1	2.5	2.6	3.2	2.9	3.1	2.9	2.9	2.5	1.7
Rumunia	6.2	4.7	3.2	3.3	2.2	2.3	2.1	1.7	2.7	1.7
Dania, Norwegia, Szwecja	3.1	3.2	10.2	9.1	8.4	8.6	10.9	10.7	12.4	9.9
Estonia, Finlandja, Łotwa	3.2	4.1	5.1	2.8	3.7	4.9	4.9	3.1	2.2	2.4
Litwa	0.6	0.8	0.7	0.8	0.8	0.4	0.3	0.3	0.2	0.0
Anglia	10.5	8.3	17.1	12.2	9.0	10.3	12.1	17.0	16.4	19.2
Francja, Belgia, Holandia, Szwajcarja, Włochy	10.0	8.0	12.4	10.4	9.8	10.2	12.4	17.5	20.8	20.3
Z. S. R. R.	0.9	2.8	1.9	1.8	1.5	2.9	5.3	6.7	2.7	6.2
Turcja, Palestyna, Egipt, Syryja, Persja	0.1	0.3	0.4	0.5	0.3	0.6	0.6	0.6	1.0	1.2
Pozostałe kraje świata	2.9	2.5	2.0	2.8	2.9	4.5	4.6	5.7	6.6	9.1

Reasumując uwagi, dotyczące struktury geograficznej wywozu, można powiedzieć, że ów proces ustawicznego wyszukiwania rynków zastępczych na miejsce traconych pod wpływem czynników handlowo-politycznych przekroczył obecnie w zupełności już zdecydowany sposób granice Europy i rozwija się coraz wyraźniej na terenach zaoceanicznych, Zjawisko to jest zewszeczmiar pomyślne, bowiem rynki, które dziś nazywamy „zastępczemi”, stanowiąc winny trwałą zdobycz naszej ekspansji gospodarczej; w miarę normalizowania się sytuacji gospodarczej świata rynki te stać się winny terenami nowemi, a zwiększającymi rozmiary naszego wywozu. Oczywiście, omawiane pomyślne objawy strukturalne są w decydującym stopniu wynikiem kryzysu, zmuszającego do szukania nabywcy wszędzie, gdzie się da, nawet nakładem takiego wysiłku, na który napewno nie chcieliby się zdecydować w latach pomyślnych. Tem samem zachodzić może obawa, że w razie poprawy konjunktury, a więc zaniku istniejącego dziś doppingu — eksporterzy bardziej krótkowzroczni skłonni będą rezygnować ze zdobyczy, obecnie osiągniętych. Niewątpliwie, obmyślane zostaną metody postępowania, które przeciwstawiają się błędom tego rodzaju. Już dziś jednak działają czynniki, które

z natury swojej utrwalac będą nawiązane ostatnio kontakty z rynkami odległemi. Wśród czynników tych wymienić należy przedewszystkiem rosnącą rolę portów polskich w eksporcie, co pozostaje w genetycznym związku z usprawnianiem się połączeń żeglugowych, funkcji spedycyjnych i maklerskich, wreszcie coraz popularniejszą i głębszą znajomością handlu morskiego.

Co się tyczy wywozu przez porty, to najbardziej uderzającą rzeczą jest wzrost wartości wywozu przez porty w 1933 r. pomimo, że wartość wywozu całkowitego spadła, i że spadła również ilość towarów, wywiezionych przez porty. Aby to zobrazować liczbowo — w poniższej tablicy podajemy udział procentowy wywozu przez porty w wywozie całkowitym — w odniesieniu do ilości i do wartości:

Eksport lądowy i morski w latach 1930 ÷ 1933

	Udział % owoy portów w wywozie:		Wartość przeciętna 1 tonny:	
	w ilości (wadze)	w wartości	w wywozie całkowitym	w wywozie przez porty
1930	55.0	32.0	118.6	76.6
1931	65.4	40.2	95.7	61.8
1932	71.6	47.0	77.4	52.6
1933	73.8	54.5	73.9	54.6

Wzrost przeciętnej wartości tonny wywożonej przez porty jest tem charakterystyczniejszy, że analogiczna liczba dla wywozu całkowitego nadal niżkowała w 1933 r.; oczywiście jest, że wchodzi tu w grę nie poprawa cen eksportowych, a zwiększony udział w wywozie portowym towarów wartościowych, które to zjawisko było dostatecznie silne, aby przewyciężyć wpływ spadku cen, działającego na omawianą liczbę w kierunku niżkowym. Można więc twierdzić, że wzrost wywozu przez porty, który w stosunku do 1932 r. wynosił wartościowo 2·7%, gdy wagowo wywóz spadł o niespełna 1%, wywołany był skierowaniem na porty krajowe wywozu wyrobów gotowych i artykułów spożywczych, idącego dotąd przez granice lądowe. Zaznaczyć trzeba, że proces uszlachetniania się struktury towarowej wywozu przez porty zaznaczył się również i w 1932 r., lecz nie z taką wyrazistością, jak w 1933 r. Działał tu splot okoliczności różnorodnych, a mianowicie: stosowanie ceł morskich, wzrost udziału krajów zamorskich w wywozie, zwiększenie liczby i zasięgu połączeń żeglugowych, wreszcie poprawa w strukturze towarowej wywozu całkowitego.

Liczyb ogólnie, które mi posługujemy się w artykule niniejszym, niezawsze dać mogą należyta orientację co do zmian, zachodzących w strukturze towarowej wywozu. Zmiany te mianowicie mogą mieć, i w rzeczywistości mają, charakter przesunięć, zachodzących wewnątrz grup statystycznych, dosyć daleko wyspecyfikowanych, pozatem zaś proces uszlachetniania (a więc podnoszenia wartości jednostkowej) określonego towaru, pozostającego nadal sobą samym, nieprzetwarzanego — wymyka się z pod analizy statystycznej, o ile operuje ona metodami prostymi i bezpośrednimi; zjawisko to możnaby uchwycić jedynie przez badanie dynamiki cen eksportowych, silnie zakłóconej przez konjunkturalne ruchy cen na rynku światowym

Uwagi powyższe uważamy na niezbędną tło dla oceny zmian w strukturze towarowej wywozu, uwidaczniających się już przy rozklasyfikowaniu wywozu na 4 zasadnicze grupy towarowe; zmiany te tylko w niedostatecznym zakresie obrazują wagę zjawiska, choć tem niemniej są bardzo wymowne.

Struktura towarowa wywozu w/g schematu międzynarodowego w okresie 1929 ÷ 33

	1929	1930	1931	1932	1933
Ogółem — miljn. zł	2 813	2 433	1 879	1 084	960
Zwierzęta żywe — miljn. zł	225	188	86	39	24
% całkowitego wywozu	8 0	7·7	4·6	3·6	2·5

Wywóz w/g gałęzi przemysłu w okresie 1930 ÷ 1933 (dane w miljn. zł)

Przemysły:	1930		1931		1932		1933	
	surowce i półfabr.	wyroby gotowe	surowce i półfabr.	wyroby gotowe	surowce i półfabr.	wyroby gotowe	surowce i półfabr.	wyroby gotowe
Hutniczy	125·2	215·7	78·6	190·3	41·5	76·6	34·5	100·2
Mineralny	7·8	4·8	4·9	4·2	1·4	4·7	1·4	3·4
Chemiczny	42·9	68·8	36·2	52·2	25·8	43·3	24·7	39·4
Skórzany	34·9	5·6	26·3	6·9	16·6	5·5	15·3	4·5
Włókienniczy	103·5	82·7	72·1	68·7	43·6	25·1	27·4	15·0
Papierniczy	6·4	7·6	6·4	9·9	4·0	4·8	3·1	4·6
Drzewny	302·8	45·4	191·0	33·8	96·7	23·2	128·2	26·4

Artykuły spożywcze — miljn. zł	715	682	542	315	246
% całkowitego wywozu	25·4	28·4	28·8	29·0	25·6
Surowce i półfabryk. — miljn. zł	1 321	1 028	801	496	462
% całkowitego wywozu	47·0	42·3	42·6	45·8	48·1
Wyroby gotowe — miljn. zł	552	525	447	234	228
% całkowitego wywozu	19·6	21·6	23·8	21·6	23·8

Wzrost udziału procentowego wyrobów gotowych, w danym wypadku najbardziej charakterystyczny, trwał nieprzerwanie od 1926 r. i w 1932 r. uległ załamaniu pod wpływem ograniczeń przywozowych, w tej dziedzinie szczególnie ostrych, których narazie nie umiano przewyciężyć lub wyrównać na innych rynkach. Fakt, że wywóz wyrobów gotowych, wyrażony w liczbach bezwzględnych, spadł tylko nieznacznie, a w procentach powrócił do poziomu z 1931 r. — zawdzięczamy z jednej strony niewątpliwie poważnym osiągnięciom naszej polityki handlowej w zakresie umów kontyngentowych, z drugiej zaś strony omawianym uprzednio zmianom w strukturze geograficznej wywozu, jest bowiem regułą, że wyrób gotowy łatwiej przewycięża odległość niż surowiec.

Ponieważ jednocześnie z utrzymaniem się wywozu wyrobów gotowych na niezmiennym poziomie ich przywóz spadł poważnie, saldo pasywne tej grupy osiągnęło poziom rekordowo niski. Wręcz przeciwną ewolucję wykazuje grupa surowców, w której wywóz spadł o zł 34 miljn., a przywóz wzrósł o ściśle tę samą sumę, w wyniku czego aktywum zmalało w tym samym mniej więcej rozmiarze, co aktywum artykułów spożywczych.

Salda handlu zagranicznego w/g schematu międzynarodowego w okresie 1929 ÷ 1933.

	1929	1930	1931	1932	1933
	miljony zł				
Ogółem	— 298	+ 187	+ 411	+ 222	+ 133
Zwierzęta żywe	+ 220	+ 185	+ 85	+ 38	+ 23
Art. spożywcze	+ 335	+ 395	— 348	+ 192	+ 140
Surowce i półfabrykaty	+ 21	+ 105	+ 212	+ 120	+ 52
Wyroby gotowe	— 974	— 508	— 236	— 128	— 82

Okoliczność, iż w okresie kryzysu zarówno aktywne saldo surowców, jak i pasywne wyrobów gotowych, zmniejszają się stale i mniej więcej równoważą się, jest okolicznością nader interesującą. Nie wdając się w bliższą analizę tego zjawiska, uzasadnionego zresztą przebiegiem ogólnej konjunktury gospodarczej, dajemy w tablicy następnej liczby, ilustrujące udział poszczególnych działów przemysłu w tym procesie:

utrudnień przywozowych, uderzających najsilniej właśnie w wywóz spożywczy, wobec panujących w całej Europie tendencji do agraryzacji. Trudno, oczywiście, zastanawiać się na tem miejscu nad prawdopodobnym przebiegiem wypadków w przyszłości, w każdym jednak razie nie można przewidywać,

Wzrost udziału procentowego wyrobów gotowych i surowców w wywozie całkowitym odbył się kosztem artykułów spożywczych, które traktować należy łącznie ze zwierzętami, wywożonymi z Polski w decydującej mierze na cele spożywcze. Mamy tu do czynienia z nader typowymi skutkami polityki

aby oceniane z tego punktu widzenia perspektywy wywozu spożywczego miały się w najbliższym czasie poprawić. Tem samą słuszną tendencją rozwojową wywozu polskiego winno być przykładanie szczególnej uwagi do eksportu przemysłowego, rozwijającego się najpomyślniej, lub mówiąc ściśle, kurczącego się najmniej dotkliwie i mającego jeszcze przed sobą szerokie, choć trudne pole do pracy. W zakresie wywozu spożywczego też sama linja wytyczna wyrazić się musi w dążeniu do nadania maksymalnych rozmiarów wywozowi artykułów spożywczych o wysokim stopniu przerobu, mogącym penetrować w szerszym zasięgu geograficznym i naogół łatwiej przenikającym bariery reglamentacyjne; w tym samym kierunku prowadzą prace nad poprawieniem jakości i ceny jednostkowej przetworów spożywczych już obecnie wywożonych. Proces taki zachodzi wewnątrz wywozu artykułów spożywczych już obecnie, jak na to wskazuje tablica następna, w której z połączonych grup zwierząt i artykułów spożywczych wyeliminowano eksport surowcowy (zboże, warzywa i owoce, korzenie, zwierzęta, mięso świeże, solone i mrożone, drób, dziczyznę, ryby, jaja, sól i paszę):

Struktura wywozu artykułów spożywczych i zwierząt w okresie 1929 ÷ 1933

	1929	1930	1931	1932	1933
Ogółem — miljn. zł	1 013.2	926.8	648.5	371.1	284.1
Eksport surowcowy:					
miljn. zł	710.9	606.8	343.7	226.8	167.9
%	70.2	65.5	53.0	61.1	59.1
Eksport przetwórczy:					
miljn. zł	302.3	320.0	304.0	144.3	116.2
%	29.8	34.5	47.0	38.9	40.9

W zakresie towarów, objętych tablicą powyższą, nastąpił objaw podobny, jak w eksporcie całkowitym, a mianowicie w 1932 r. nastąpiło załamanie tendencji zwykłych (relatywnych) — zarówno w zakresie wyrobów przemysłowych, jak i spożywczych,

w 1933 r. zaś tendencje te pojawiły się ponownie; istnieją dane, pozwalające przypuszczać, że podobny przebieg zjawisk charakteryzować będzie również lata nadchodzące, o ile nie przeciwstawią się temu okoliczności, niedające się przewidzieć.

Powracając do liczb, charakteryzujących strukturę towarową wywozu w sposób najbardziej ogólny, podajemy w poniższej tablicy liczby przeciętnej wartości tonny eksportowanej, z uwzględnieniem zasadniczych grup towarowych:

Przeciętna wartość (w zł) tonny eksportowanej w/g schematu międzynarodowego w okresie 1929 ÷ 1933

	1929	1930	1931	1932	1933 ¹⁾
Ogółem:	123.1	118.6	95.7	77.4	71.5
Artykuły spożywcze	588.4	429.1	428.1	311.2	250.3
Surowce i półfabrykaty	68.4	61.8	47.6	40.7	39.5
Wyroby gotowe	1 084.0	788.5	731.8	740.7	761.0

Wymowa liczb tych jest niewyraźna, na ich kształtowanie się wpływają bowiem dwa czynniki niedające się oddzielić od siebie, a mianowicie zmiany w strukturze towarowej wywozu i ruchy cen. Ten ostatni czynnik w 1933 r. działał niewątpliwie zniżkowo i z dużą siłą, choć słabiej niż w latach poprzednich. Ten znamiennejszy jest wzrost wartości przeciętnej w grupie wyrobów gotowych, będący w całej tej tablicy zjawiskiem zupełnie wyjątkowym, a występującym z dużym nasileniem. Zauważyć należy, że wzrost liczby odnośnej z zł 740.7 w 1932 r. do zł 761.0 w r. ub. zawdzięczać należy jedynie uszlachetnieniu struktury towarowej wywozu wyrobów gotowych, a napewno nie poprawie cen. Jest to jeszcze jeden dowód, iż wywóz przemysłów przetwórczych zasługuje na najbaczniejszą uwagę, jako dział, pozwalający przy określonej sumie wysiłków osiągnąć stosunkowo najpoważniejsze rezultaty.

W. J.

NOWY TRAKTAT HANDLOWY Z CZECHOSŁOWACJĄ

W związku z wprowadzeniem w życie nowej taryfy celnej, która zaczęła obowiązywać od dn. 11/X 1933 r., Polska weszła w fazę rokowań o nowe traktaty handlowe. W ciągu stosunkowo krótkiego czasu, dzielącego nas od wejścia w życie nowej taryfy celnej, Polska zawarła szereg umów, a mianowicie: traktat handlowy z Austrią, protokół dodatkowy do traktatu handlowego z Unją Gospodarczą Belgijsko-Luksemburską, protokół z Danją, układ taryfowy z Holandją oraz protokoły ze Szwecją, Szwajcarią, Z. S. R. R. i Niemcami.

Niedawno zakończone też zostały długotrwałe pertraktacje o nowy traktat z Czechosłowacją. Do dn. 11/X 1933 r. obowiązywała między Polską a Czechosłowacją konwencja handlowa z dn. 23/IV 1925 r., uzupełniana kilkakrotnie protokołami dodatkowymi (z dn. 3/VII 1925 r., 21/IV 1926 r., 9/II 1928 r. i 26/VI 1928 r.).

Konwencja ta została wymówiona w dn. 11/VII 1933 r. z zachowaniem 3-miesięcznego obowiązującego terminu wymówienia, z tem wyliczeniem, aby od dn. 11/X 1933 r., t. j. od dnia wejścia w życie nowej taryfy celnej, mogła być zastąpiona nową konwencją, któraby na nowych podstawach, w przysto-

sowaniu do nowej taryfy celnej regulowała wzajemne stosunki z sąsiadującymi krajami.

Rokowania o nowy traktat polsko-czechosłowacki zostały rozpoczęte w Warszawie we wrześniu 1933 r., następnie zostały przeniesione do Pragi, gdzie poczynszy od października 1933 r. z małymi przerwami były prowadzone do chwili podpisania umowy, co nastąpiło w dn. 10/II 1934 r.

Wobec nieukończenia rokowań o nową konwencję przed upływem terminu obowiązywania dawnej konwencji, poczynszy od dn. 11/X 1933 r. w stosunkach z Czechosłowacją obowiązywało krótkoterminowe prowizorium, kilkakrotnie odnawiane, zapewniające obydwu krajom w części, dotyczącej ustępstw celnych, jedynie korzyści, wypływające z klauzuli największego uprzywilejowania.

Ten przejściowy stan rzeczy trwał do dn. 7/III r. b., w którym to dniu zostały wprowadzone w życie niektóre postanowienia nowej konwencji handlowej i nawigacyjnej między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czeskosłowacką, podpisanej w Pradze w dn. 10/II 1934 r.

¹⁾ Dane przybliżone.

Nowa konwencja obejmuje całokształt zagadnień, interesujących obydwaj kraje, i zawiera postanowienia, dotyczące: 1) klauzul osiedleńczych, 2) wymiany towarowej wraz ze sformułowaniem KNU, 3) reglamentacji i ograniczeń przywozowych, 4) komunikacji kolejowej, 5) żeglugi morskiej i śródlądowej, 6) umowy weterynaryjnej i t. p.

Nowa umowa zawierana była pod hasłem obustronnego rozwinięcia kurczących się z roku na rok obrotów handlowych i ich zwiększenia, opierając się na nowym ukształtowaniu sił gospodarczych i licząc się ze zmianami, jakie zaszły od czasu zawarcia ostatnio obowiązującej konwencji z 1925 r. w życiu i programach gospodarczych obydwój krajów.

Poniższe liczby ilustrują dobitnie, jak skurczyły się obroty handlowe między Polską a Czechosłowacją (w miljn. zł):

	Przywóz	Wywóz
1928 . . .	213	295
1929 . . .	228	296
1930 . . .	169	216
1931 . . .	100	144
1932 . . .	46	90
1933 . . .	36	48

Czechosłowacja, będąc krajem o wybitnie rozwiniętym przemyśle, należała do odbiorców polskich artykułów rolniczych i surowców przemysłowych. W związku z trudnościami światowemi Czechosłowacja przeszła do polityki intensywnego rozwoju i wydatnej ochrony własnego rolnictwa, co oczywiście musiało się odbić na stosunkach handlowych i obrotach z Polską. Również i Polska w ustępstwach celnych, dotyczących przeważnie artykułów przemysłowych, musiała przestrzegać zasady koniecznej ochrony przemysłu krajowego. Nic dziwnego, że cały ciężar długotrwałych rozmów o nowy traktat obracał się wokoło zniżek taryfowych celnych zarówno jednej, jak i drugiej strony.

Ustępstwa celne, uzyskane dla polskich towarów w przywozie do Czechosłowacji, obejmują 82 stawki, stanowiące bądź związanie autonomicznej stawki, bądź też obniżenie stawki, przeważnie na artykuły rolnicze i półfabrykaty. Ustępstwa te obejmują następujące artykuły: grochy, nasiona oleiste, nasiona traw i koniczyn, trzodę chlewną, drób, raki, jaja, masło, kiełbasy, sierść, włosy i włosie, pierze, len surowy, produkty naftowe, drewno, dykty, posadzki, węgiel drzewny, dolomit, cement, przędzę bawełnianą, papier, tutki do papierosów, wyroby koszykarskie, gremple i skórzane przybory techniczne, butle szklane, wyroby z bursztynu, ołów, cynk, niektóre przetwory chemiczne oraz otręby, płatki i pulpe ziemniaczaną.

Wobec wybitnie zróżniczkowanego przywozu z Czechosłowacji ilość stawek dla czechosłowackich towarów, objętych konwencją, w przywozie do Polski wynosi 610. Ilość ta przewyższa liczbę udzielonych zniżek we wszystkich dotychczas zawartych traktatach i zwiększa wydatnie kolumnę stawek konwencyjnych.

W nowym taryfowo-celnym układzie w porównaniu do dawnego zaszły pewne zmiany. Przedewszystkiem weszły do konwencji tylko takie artykuły, które faktycznie stanowiły przedmiot obrotów między Czechosłowacją a Polską. Drugim ważnym momentem przy ustalaniu zniżek było sprostowanie ochrony celnej tam, gdzie zbyt niskie stawki konwencyjne

dawniej taryfy leżały poniżej granicy, koniecznej do ochrony własnego przemysłu.

Taką poprawę stwarza nowy układ konwencyjny dla przemysłu obuwianego, niektórych działów przemysłu ceramicznego, przemysłu papierniczego i hutniczego. Tak np. stawki konwencyjne na zwykłe obuwie chromowe i giemzowe obecnie wynoszą zł 1 000/1 200, 1 400/1 500 i 1 500/1 600 — zamiast poprzednich stawek zł 633·75, 853·13 i 1 179·36/1 347·84; nowa stawka konwencyjna na cegły dynasowe wynosi zł 5 zamiast dawniej zł 0·55; rury kamionkowe uzyskały nową stawkę zł 12 na miejsce dawniej zł 4·09.

Należy zaznaczyć, iż dużym ułatwieniem w dojściu do porozumienia między urzędowemi delegacjami było osiągnięcie w niektórych razach porozumienia przez zainteresowane przemysły obydwój krajów oraz skreślenie w ich wyniku niektórych wzajemnych żądań — jak to nastąpiło np. w odniesieniu do obuwia gumowego oraz naczyń blaszanych emaljowanych.

Nowy układ taryfowo-celny posiada pewne cechy zależności od dawnego układu. W dawniej konwencji specjalnie niskie stawki obowiązywały dla maszyn, aparatów, podnośników, pomp i t. p., przeznaczonych dla cukrowni, gorzelnii, słodowni i browarów, rafinerii olejów mineralnych, instalacji chłodniczych. W nowym układzie pozostały jeszcze następujące uprzywilejowane stawki: dla maszyn i przyrządów do podnoszenia i t. p. ciężarów, przeznaczonych dla cukrowni, gorzelnii, słodowni i browarów, oraz dla aparatów, według ścisłego wyszczególnienia, przeznaczonych dla browarów.

Pozatem w nowym taryfowo-celnym układzie korzystanie z niektórych stawek konwencyjnych uzależnione jest od wypełnienia pewnych warunków lub ograniczone jest do ścisłego rocznego kontyngentu. Tak np. dla siodu i chmielu powyższy kontyngent wyrażony jest procentowo w zależności od wysokości przywozu tych produktów według statystyki z 1931 r., w innych razach kontyngent ten wyrażony jest w liczbach ryczałtowych, jak przy rudzie żelaznej małoprocenowej (poz. 177), przy stali szlachetnej (poz. 931).

Pod rygorem wypełnienia warunków, polegających na załatwieniu odprawy tylko w kilku wymienionych urzędach celnych, dołączeniu specjalnych poświadczeń i deklaracji lub zdeponowaniu wzorów, zostały udzielone konwencyjne zniżki na następujące artykuły: na papier havanna (poz. 814), wyroby porcelanowe (poz. 887), podnośniki dla cukrowni, gorzelnii, słodowni i browarów (poz. 1 050), aparaty dla browarów (poz. 1 083) oraz na biżuterję nieprawdziwą jabłoniecką (poz. 1 258).

Wreszcie lista zniżek celnych zamyka się kilku stawkami konwencyjnemi, uwarunkowanemi terminem. Są to stawki na węgiel aktywowany (poz. 185), na siarczek węgla (poz. 346), na bakelit, galalit i t. p. masy plastyczne sztuczne (poz. 488) oraz na wyroby z celulozoidu, bakelitu, galalitu i t. p. (poz. 1 210). Termin został zafiksowany do dnia 31 grudnia 1934 r., i należy rozumieć, że z dniem 31/XII 1934 r. wszystkie wyszczególnione stawki przestaną obowiązywać. Konieczność wprowadzenia ograniczenia zapomocą określenia terminu ważności tych zniżonych stawek, które zostały przeniesione z dawniej konwencji, została podyktowana przez wzgląd na to, iż produkcja krajowa powyższych wyrobów może na

tyle rozwinąć się do tego czasu, iż będzie dojrzała kwestja wprowadzenia racjonalnej ochrony produkcji tych ważnych dla kraju artykułów.

Po stronie czeskosłowackiej taryfy celnej znajdują się związane również z tym samym terminem 31/XII 1934 r. niższe stawki na następujące artykuły: na kwas siarkowy, na azotniak i superfosfaty, które też automatycznie wygasną, eliminując nas z rynku cze-

skosłowackiego na te artykuły. Z tych względów prawdopodobnie przed upływem zafiksowanego terminu trzeba będzie ocenić, czy jest pożądane, aby udzielone niżki obustronnie były skreślone, czy też będzie korzystniej rozpocząć pertraktacje o wprowadzenie na te artykuły właściwych stawek konwencyjnych, zamieniających obecne terminowe.

Fr. S.

ŻYCIE GOSPODARCZE

RYNEK PRACY W STYCZNIU 1934 R. — Liczba bezrobotnych, zarejestrowanych w P. U. P. P., wzrosła z 342'6 tys. w grudniu r. ub. do 399'6 tys. w styczniu r. b. Równocześnie liczba zatrudnionych w górnictwie, hutnictwie, przemyśle przetwórczym, warsztatach kol., elektrowniach i t. p. oraz na robotach publicznych obniżyła się z 552'3 tys. do 546'5 tys. Jest to niewątpliwie spadek sezonowy, gdyż zatrudnienie wykazuje tendencję wyżkową i utrzymuje się na poziomie wyższym niż przed rokiem (488'4 tys.).

Liczby bezrobotnych w poszczególnych miesiącach za okres 4 lat podaje następujące zestawienie:

	1931	1932	1933	1934
Styczeń	340 718	338 434	269 577	399 660
Luty	358 925	350 145	280 044	
Marzec	372 536	360 031	279 779	
Kwiecień	351 679	339 773	258 599	
Maj	313 104	306 801	239 542	
Czerwiec	274 942	264 147	224 560	
Lipiec	255 179	218 059	215 017	
Sierpień	246 380	190 548	206 471	
Wrzesień	246 426	150 446	202 100	
Październik	255 622	150 894	215 415	
Listopad	266 027	177 459	265 200	
Grudzień	312 487	220 245	342 600	

Zestawienie poniższe podaje liczby zatrudnionych w górnictwie, hutnictwie, przemyśle przetwórczym, warsztatach kolejowych i na robotach publicznych:

	Styczeń 1 9	Grudzień 3 3	Styczeń 1934
Górnictwo	105 769	98 410	98 494
Hutnictwo	31 185	33 548	33 622
Przemysł przetwórczy	273 969	324 879	324 923
Warsztaty kolejowe i inne zakłady	52 444	53 955	53 777
Elektrownie i wodociągi	6 692	6 952	7 228
Roboty publiczne	18 312	34 598	28 503
Razem:	488 371	552 342	546 547

W górnictwie węglowym nastąpiło w styczniu sezonowe osłabienie produkcji i zbytu; wydobycie węgla zmniejszyło się w porównaniu z grudniem r. ub. o przeszło 100 tys. t. Niższa zbytu na rynku wewnętrznym wystąpiła przede wszystkim w zbycie węgla opałowego; w słabym stopniu obniżyła się sprzedaż węgla dla celów przemysłowych. Natomiast eksport koksu w styczniu wzrósł, co spowodowało podniesienie się jego produkcji. Kopalnictwo naftowe wykazało lekki spadek w porównaniu z grudniem.

W hutnictwie żelaznym — po silnym spadku produkcji w grudniu r. ub. — zatrudnienie hut w styczniu podniosło się znacznie, gdyż produkcja wielkich pieców, w porównaniu z grudniem, zwiększyła się o 24'4%, stalowni o 37% i walcowni o 19'4%. Po sezonowym osłabieniu zakupów w grudniu nastąpił bowiem w miesiącu sprawozdawczym wzrost sprzedaży wyrobów hutniczych żelaznych na rynku wewnętrznym. Zwyżkę wykazały zarówno zlecenia handlu, jak i metalowego przemysłu przetwórczego. Lekka obniżka wykazały zakupy fabryk śrub i nitów, fabryk maszyn i narzędzi rolniczych oraz wagonów. Wytworczość cynku i ołowiu nie wykazała większych zmian w styczniu.

Zatrudnienie elektrowni i wodociągów, warsztatów kolejowych i innych zakładów nie wykazuje większych zmian w porównaniu z grudniem r. ub.

Zmiany zatrudnienia w poszczególnych gałęziach przemysłu przetwórczego podaje poniższe zestawienie:

Przemysł	Styczeń 1 9	Grudzień 3 3	Styczeń 1934
Metalowy	43 827	46 905	47 504
Drzewny	25 179	28 663	33 297
Mineralny	16 443	23 137	21 390
Budowlany	3 979	5 590	4 047
Spożywczy	36 662	38 794	38 113
Chemiczny	27 605	29 508	29 354
Włókienniczy	93 188	117 397	117 393
Odzieżowy	4 468	11 330	9 938
Skórzany	4 151	4 420	4 332
Papierniczy	10 674	10 794	11 277
Poligraficzny	7 793	8 341	8 278
Razem:	273 969	324 879	324 923

W przemyśle metalowym, w związku z przypadającym w styczniu okresem martwym w gałęziach, związanych z budownictwem, zaznaczył się sezonowy spadek zatrudnienia, wyrównany z nadwyżką wszakże przez wzrost zatrudnienia w innych działach wytwórczości.

Pomyślna sytuacja w przemyśle drzewnym utrzymała się w styczniu; pomimo pewnego osłabienia wywozu zatrudnienie tartaków znacznie wzrosło.

W przemyśle chemicznym w styczniu zwiększył się zbytu jedwabiu sztucznego, barwników i ekstraktów garbarskich. Zatrudnienie przemysłu chemicznego nie wykazało większych zmian.

W przemyśle skórzanym nastąpił niewielki spadek zatrudnienia ze względu na okres międzysezonowy.

Przemysł spożywczy wykazywał w styczniu dalszy spadek zatrudnienia, w związku z zakończeniem kampanji cukrowniczej.

Przemysł włókienniczy w styczniu czynił przygotowania do zbliżającego się sezonu wiosenno-letniego. Uruchomienie przędzalni bawełnianych łódzkich w styczniu pozostało na poziomie poprzedniego miesiąca. Produkcja i zatrudnienie przemysłu tkackiego wzrosły, pomimo iż sprzedaż w miesiącu sprawozdawczym, jako w okresie międzysezonowym, nie doznała ożywienia. Przemysł wełniany zajęty był produkcją na sezon letni. Przędzalnie czesankowe nieznacznie zwiększyły wytwórczość. W przemyśle dziano-pończosznicy rozpoczęta została produkcja na sezon wiosenno-letni. Przemysł konfekcyjny nieznacznie zwiększył produkcję. Uruchomienie przemysłu białostockiego obniżyło się, do czego przyczynił się między innymi również zatarg między robotnikami a pracodawcami.

Z MIN. PRZEMYSŁU I HANDLU

ODSLONIĘCIE POPIERSIA MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO.

— W dn. 19 marca r. b., w dniu Imienin Pana Marszałka Józefa Piłsudskiego, odbyła się w gmachu Ministerstwa Przemysłu i Handlu uroczystość odsłonięcia popiersia Pana Marszałka, ufundowanego przez urzędników Ministerstwa.

Uroczystość, w której wzięli udział wszyscy urzędnicy Ministerstwa z Panem Ministrem Dr. Ferdynandem Zarzyckim i PP. Podsekretarzami Stanu: Dr. Fr. Doleżalem i H. Floyar-Rajchmanem na czele, zagaił Preses Koła B. B. W. R. urzędników Min. Przem. i Handlu P. Kahane, prosząc Pana Ministra o dokonanie aktu odsłonięcia rzeźby. Przy dźwiękach hymnu narodowego, odegranego przez orkiestrę Związku Strzeleckiego, Pan Minister zdjął zastonę, przykrywającą rzeźbę dłuta art. rzeźbiarza Miszewskiego, wyobrażającą głowę Marszałka Piłsudskiego na cokole z piaskowca.

Następnie Ks. Dr. Około-Kulak poświęcił rzeźbę, poczem przemówił Dyrektor Gabinetu Ministra P. K. Patek, który w krótkim, w piękną formę ujętem przemówieniu streścił życie i czyny Józefa Piłsudskiego.

„I przyszła — mówił P. Dyrektor Patek w drugiej części swego przemówienia — wielka chwila dzisiejsza, o której małoduszni marzyć nie śmieli: Ojczyzna wolna. On nie opuści rąk, choć mógłby już strudzony spocząć na laurach.

Ojczyzna wolna, ale jeszcze nie wielka.

I z nieugiętą wolą będzie pracować dalej nad Jej wielkością, choć mu będą naokoło rzucać kłody pod nogi, pomniejszać zasługi, odmawiać prawa do tytułu Wodza Narodu. On będzie patrzeć z pobłażliwością na oszukiwanych, z pogardą na nieuczciwych.

Ale nic Go nie ugnie — Jego, nieżądanego dla siebie nic. I przyjdzie najboleśniejsza chwila w życiu, kiedy trzeba ratować wolność Ojczyzny, bo Ją własni synowie zatracają. Nie zawaha się jednak i wtedy nie pozwoli dla prywaty zgubić państwa — On, nieugięty Wódz, który kochając Naród i poświęciwszy mu całe swe życie, teraz zmuszony go ciężko karcąc.

Bo Polska — to wielka rzecz. Wszystko inne — to rzeczy przemijające, a Polska ma trwać wiecznie.

On trwa dalej na stanowisku, On, w którego zapamiętany jest Naród cały, On, chluba nasza. Niech mi wolno będzie zakończyć te słów kilka ustami poety:

„Marszałku! Dziś Twe święto, lecz i Polski święto
Z każdej chaty i dworu, z osady i grodu
Pieśń płynie z serc tysięcy falą nieugiętą:
Imię Józef Piłsudski, to sztandar Narodu!”

W dalszym ciągu zabrał głos P. Prezes Kahane, który omówił wielkie czyny i zasługi Marszałka Piłsudskiego, położone dla Polski, wzywając zebranych do naśladowania Wodza w Jego pracy.

Skolei zabrał głos Pan Minister Dr. Zarzycki

„Imię Marszałka Piłsudskiego jest synonimem Odrodzonej Ojczyzny i drogowskazem dla nas, w jakim kierunku winniśmy iść w swej pracy dla państwa. Życie Marszałka i Jego czyny — to walka o przyszłość Narodu i Państwa. My, żołnierze Jego, obowiązani jesteśmy w dalszym ciągu iść we wskazanym nam przez Wodza kierunku. Winniśmy się kierować — tak, jak On — zawsze tylko interesem Państwa.

Gdzieby się dziś znalazła nawa Ojczyzny, gdyby jej nie prowadziła mocna ręka Józefa Piłsudskiego, kierująca nią spokojnie i pewnie? Składając dziś życzenia Marszałkowi, winniśmy obiecać sobie, że będziemy zawsze iść w kierunku, przez Niego wskazanym, w kierunku wyteżonej, bezinteresownej pracy dla dobra Państwa”.

Przemówienie swe zakończył Pan Minister okrzykiem: „Marszałek Józef Piłsudski niech żyje!”. Okrzyk ten zebrani podchwycili trzykrotnie, a orkiestra odegrała hymn narodowy.

Wkońcu odczytana została treść depešy hołdowniczej do Pana Marszałka. Uroczystość została zakończona odegraniem Pierwszej Brygady.

SPRAWY GOSPODARCZE W IZBACH USTAWODAWCZYCH

SPRAWY GOSPODARCZE W UBIEGŁEJ SESJI IZB USTAWODAWCZYCH.

— W ubiegłej sesji zwyczajnej i budżetowej Izby Ustawodawczych zostało uchwalone ogółem 69 ustaw, z których 1 ustawa, mianowicie zmieniająca ustawę konstytucyjną z dn. 17/III 1921 r., przypada na wniosek poselski, resztę stanowiły rządowe projekty ustaw. Oprócz tego Sejm zatwierdził przedstawione przez Rząd zamknięcia rachunków państwowych za okres 1/IV 1931 r. — 31/III 1932 r. i — zgodnie z wnioskiem Najwyższej Izby Kontroli Państwa — udzielił Rządowi absolutorjum z gospodarki finansowej za ten okres. Ponadto załatwił 5 przesłanych do Sejmu rozporządzeń celnych.

Rozpatrując uchwalone przez Izby Ustawodawcze ustawy, konstatujemy, że na ogólną ich liczbę 69 — tylko 9 nie posiada charakteru gospodarczego, natomiast pozostałe mniej lub bardziej ściśle wiążą się z życiem gospodarczym kraju.

Na czele grupy budżetowo-skarbowych ustaw umieścić należy ustawę skarbową wraz z preliminarzem budżetowym na 1934/35 r. Dalej należą tu: ustawy o dodatkowych kredytach na 1933/34 r. w liczbie 6 oraz ustawa o umorzeniu pożyczek, udzielonych na odbudowę budynków, zniszczonych i uszkodzonych przez powódź w 1927 r.

Czysto skarbowy charakter noszą ustawy: o zmianie ustawy z dn. 24/III 1933 r. o wypuszczeniu biletów skarbowych i o zmianie ustawy z dn. 26/III 1920 r. w przedmiocie urządzania loterii i założenia Polskiej Państwowej Loterii Klasowej.

Osobne stanowisko w tej grupie zajmuje ustawa w przedmiocie honorowego dożywotniego uposażenia Prezydenta Rzplitej.

Do następnej grupy ustaw o charakterze finansowym zaliczyć należy ustawy: o ułatwieniu spłaty zaległych składek i opłat na rzecz instytucji ubezpieczeń społecznych oraz o wynagrodzeniu za grunty, wyłączone na rzecz gminy na cele użytku publicznego, interesująca finanse komunalne.

Na czele uchwalonej grupy ustaw, obejmującej podatki i opłaty, stoi ustawa o ordynacji podatkowej, będąca dalszym etapem w dziele reformy podatkowej. Zaliczamy tu ustawy: w sprawie opłat stemplowych od spółek, w sprawie ulg w zakresie opłat stemplowych od pism, stwierdzających czynności prawne, związane z portami polskiego obszaru celnego, oraz ustawę o morskich opłatach portowych.

Zagadnienia ubezpieczeń społecznych i ochrony pracy obejmuje grupa, złożona z 4 ustaw, a mianowicie: o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/XI 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych, o Funduszu Pracy, o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi w woj. poznańskim oraz o wykonaniu konwencji z Austrią, dotyczących rozrachunków w zakresie dawnego austriackiego ubezpieczenia pensyjnego funkcjonariuszy i ubezpieczenia górników od wypadków.

Następną grupę, największą liczebnie, bo obejmującą 21 ustaw,

stanowią ustawy ratyfikacyjne, wśród których tylko 5 wiąże się bezpośrednio ze sprawami gospodarczymi, reszta zaś — w mniejszym lub większym stopniu — to ustawy, normujące, racjonalizujące lub stabilizujące nasze stosunki gospodarcze z zagranicą. Z ważniejszych spośród uchwalonych wymienić można: ustawę, dotyczącą konwencji handlowej między Polską a Austrią z dn. 11/X 1933 r., ratyfikację protokołu, dotyczącego stosunków handlowych między Polską a Danją, dalej — konwencję między Polską a Argentyną o odszkodowaniach za wypadki przy pracy, międzynarodową konwencję telekomunikacyjną, ratyfikację protokołu, dotyczącego stosunków handlowych między Polską a Szwecją, wreszcie ratyfikację porozumienia celnego między Polską a Z. S. R. R.

Dziedzinę ruchu spółdzielczego objęła ustawa o zmianie ustawy o spółdzielniach, wprowadzająca głęboko sięgające zmiany do ustawy, dotąd obowiązującej.

Do ustaw z dziedziny przemysłowo-handlowej zaliczyć należy ustawę o oznaczaniu wyrobów wytwórczości polskiej oraz ustawę, zmieniającą prawo przemysłowe, a następnie: ustawę, dotyczącą samorządu gospodarczego, zmieniającą ustawę o izbach przemysłowo-handlowych oraz dotyczącą samorządu wolnych zawodów (o izbach lekarskich).

W zakresie reformy rolnej uchwalone zostały 3 ustawy, z których jedna wprowadza zmiany do ustawy o Funduszu Obrotowym Reformy Rolnej, druga — dotyczy ustalania granic przy przebudowie ustroju rolnego, trzecia — nowelizuje ustawę w sprawie wykonywania planów parcelacyjnych.

Następną grupę ustaw stanowią 4 ustawy z dziedziny administracyjnej, z których jedna, a mianowicie — o zmianie niektórych przepisów o majątkach rodowych w woj. wschodnich — ujednocila stan prawny w obrębie obszaru prawnego, na którym obowiązuje cz. I tomu X Zводу Praw.

Z dziedziny komunikacji uchwalono w ubiegłej sesji 1 ustawę, a mianowicie o oddaleniu budowli etc. od linii kolejowych.

W dziedzinie hodowlano-rolnej uchwalono 2 ustawy o zasadniczym znaczeniu: o nadzorze nad hodowlą bydła, trzody chlewnej i owiec oraz o nadzorze nad hodowlą koni.

Zamykają powyższy przegląd uchwalonych ustaw 2 ustawy o zamianie i sprzedaży niektórych nieruchomości państwowych. Specjalne miejsce zajmuje ustawa o upoważnieniu Prezydenta Rzplitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy zarówno ze względu na swój charakter, jak i zakres uprawnień.

Gdybyśmy z powyższych ustaw chcieli wyodrębnić takie, których związek z kryzysem gospodarczym nadaje im charakter specjalny, to tego rodzaju ustaw znajdziemy 4 wśród uchwalonych w ubiegłej sesji; i tak — wzgląd na sytuację gospodarczą spowodował wydanie ustaw: o ułatwieniu spłaty zaległych składek i opłat na rzecz instytucji społecznych, o wykonywaniu planów parcelacyjnych, ograniczającą zapas ziemi, oddanej na parcelację, następnie o umorzeniu pożyczek na odbudowę budynków, zniszczonych lub uszkodzonych przez powódź w 1927 r.,

w której uwzględnione zostało ciężkie położenie dłużników w obecnej sytuacji gospodarczej, wreszcie o zmianie rozporządzenia o ubezpieczeniu pracowników umysłowych, w której silny refleks znalazła trudna sytuacja gospodarcza zakładów ubezpieczeń, gdy chodzi o ograniczenie świadczeń ubezpieczonych.

Z 69 ustaw, uchwalonych w ubiegłej sesji Izb — Senat wprowadził poprawki do 12, resztę zaś uchwalił w brzmieniu sejmowym.

W. Z.

SPRAWY GOSPODARCZE NA PLENUM SENATU. —

W dn. 15/III r. b. odbyło się posiedzenie Senatu, na którym w sprawozdaniach Komisji Skarbowo-Budżetowej w brzmieniu, przez Sejm przyjętem, uchwalone zostały następujące ustawy: o dodatkowych kredytach na 1934/35 r., o morskich opłatach portowych, o ordynacji podatkowej, 2 ustawy o zamianie i sprzedaży niektórych nieruchomości państwowych, dalej ustawa o zmianie ustawy w przedmiocie urządzania loterii i założenia Polskiej Państwowej Loterii Klasowej, ustawa o ulgach w zakresie opłat stempłowych od pism, stwierdzających czynności prawne, związane z portami polskiego obszaru celnego, wreszcie ustawa o opłatach stempłowych od spółek. W sprawozdaniach Komisji Spraw Zagranicznych na tem posiedzeniu zostały przez Senat uchwalone następujące ustawy ratyfikacyjne: ratyfikacja umowy handlowej między Polską a Austrią z dn. 11/X 1933 r., koawencji weterynaryjnej między Polską a Estonją z dn. 26/IX 1933 r., ratyfikacja umowy między Polską a Niemcami z dn. 14/II 1933 r. o zmianie przepisów wykonawczych konwencji w sprawie wolności tranzytu między Prusami Wschodnimi a resztą Niemiec, dalej ratyfikacja porozumienia celnego między Polską a Niemcami z dn.: 14/X, 31/XI i 30/XI 1933 r., oraz ratyfikacja układu z dn. 26/X 1933 r. między Polską a W. Brytanią, dotyczącego traktowania komiwojażerów i ich próbek. W sprawozdaniu Komisji Gospodarstwa Społecznego na tem posiedzeniu uchwalił Senat w brzmieniu sejmowym ustawę o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/XI 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych oraz ustawę o ułatwieniu spłaty zaległych składek i opłat na rzecz instytucji ubezpieczeń społecznych. W sprawozdaniu Komisji Administracyjnej przyjęta została w brzmieniu przez Sejm uchwalonem ustawa o izbach lekarskich. Wreszcie, na temże posiedzeniu w sprawozdaniu Komisji Prawniczej uchwalona została ustawa o wynagrodzeniu za grunty, wywłaszczone na rzecz gminy na cele użytku publicznego, oraz ustawa o upoważnieniu Prezydenta Rzplitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy. Obie te ustawy przyjęte zostały bez zmian w brzmieniu sejmowym.

ZAMKNIĘCIE SESJI ZWYCZAJNEJ I BUDŻETOWEJ SEJMU I SENATU. — Pan Prezydent Rzplitej zarządzeniem z dn. 16/III r. b. zamknął sesje zwyczajne i budżetowe Sejmu i Senatu.

GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICTWO WĘGLOWE

REORGANIZACJA POLSKIEJ KONWENCJI WĘGLOWEJ. — Prace nad reorganizacją Polskiej Konwencji Węglowej postępują naprzód. Dyrektor

Departamentu Górniczo-Hutniczego Min. Przemysłu i Handlu, P. Czesław Peche, odbył, jako arbiter rządowy w sprawach organizacyjnych Konwencji, cykl konferencyj z przedstawicielami przemysłu węglowego, jak również wysłuchał indywidualnych dezy-

deratów wszystkich uczestników Konwencji. Na podstawie zebranego tą drogą materiału i tez, złożonych do arbitrażu, będą w najbliższych dniach powzięte przez arbitra odpowiednie decyzje.

EKSPORT WĘGLA KAMIENNEGO W I POŁOWIE MARCA R. B. w porównaniu przeciętną za połowę lutego przy większej o 1½ ilości dni roboczych (13 wobec 11½) spadł o 14 tys. t do 352 tys. t, przewyższając jednak eksport w analogicznym okresie 1932 r. o 10 tys. t.

Spadek eksportu dotyczył obu rejonów eksportujących, przyczem z rej. śląskiego wywieziono 309 tys. t, t. j. o 4 tys. t mniej, a z rej. dąbrowskiego 43 tys. t, a zatem o 10 tys. t mniej w porównaniu z przeciętną za połowę lutego.

Na rynki środkowo-europejskie wywieziono 36 tys. t, t. j. o 16 tys. t mniej, przyczem spadek eksportu dotyczył zarówno Austrii, jak i Czechosłowacji.

Eksport na rynki skandynawskie zmalał o 7 tys. t i wynosił 101 tys. t, przyczem spadek wywozu cechował wszystkie kraje tej grupy rynków, prócz Szwecji, do której wysyłki nieznacznie wzrosły.

Na rynki bałtyckie w okresie sprawozdawczym nie eksportowano.

Eksport na rynki zachodnio-europejskie wzrósł o 7 tys. t do 104 tys. t, przyczem wzrost wywozu dotyczył Irlandji, Belgji i Szwajcarii, spadły natomiast wysyłki do Holandji i Francji.

Wywóz na rynki południowo-europejskie wzrósł o 10 tys. t do 79 tys. t. Wzrost ten tłumaczy się wzmocnieniami wysyłkami węgla do Włoch.

Co się tyczy wysyłek na rynki pozaeuropejskie, to w okresie sprawozdawczym zmalały one o 6 tys. t do 11 tys. t, przyczem zaszły poważniejsze przesunięcia w ilościach, odbieranych przez poszczególne kraje, a mianowicie: straty, powstałe w związku z zaprzestaniem wysyłek do Egiptu i Argentyny, zostały częściowo skompensowane zwiększonymi wysyłkami do Algieru i na Daleki Wschód.

Wywóz węgla okrętowego spadł o 3 tys. t i wynosił 9 tys. t, natomiast wysyłki do W. M. Gdańska wzrosły o 1 tys. t do 12 tys. t.

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego (łącznie z węglem okrętowym) w okresie 1 ÷ 15 marca r. b. wynosiła ok. 27 tys. t, a zatem spadła o 6 tys. t w porównaniu z poprzednim miesiącem. Dzienna wysyłka z rej. śląskiego wynosiła ok. 24 tys. t, a z rej. dąbrowskiego ok. 3 tys. t.

Przeładunek w portach Gdańsk/Gdynia w I połowie marca w porównaniu z przeciętną za połowę lutego wzrósł o 29 tys. t do 327 tys. t, z czego na Gdańsk przypada 117 tys. t, a więc został utrzymany przeciętny poziom z połowy lutego, a na Gdynię 210 tys. t, a więc o 29 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę lutego.

HUTNICTWÓ ŻELAZNE

NADZÓR SĄDOWY NAD „WSPÓLNOTĄ INTERESÓW”. — Zarząd „Wspólnoty Interesów” w Katowicach (Katowicka Spółka Akcyjna oraz Zjednoczone Huty Królewska i Laura) zgłosił wniosek do Sądu o udzielenie zarządzanym przezeń przedsiębiorstwom nadzoru sądowego. Krok ten Zarządu „Wspólnoty Interesów” podyktowany został koniecznościami gospodarczymi i finansowymi, jakie stanęły wskutek różnych okoliczności przed „Wspólnotą Interesów”.

Wniosek Zarządu „Wspólnoty Interesów” ocenić należy pozytywnie, jako wynikający z realnej oceny stanu finansowego przedsiębiorstw oraz otwierający przed niemi drogę do sanacji i umożliwiający im normalną pracę.

Rozprawa sądowa odbędzie się prawdopodobnie w ostatnich dniach marca r. b.

¹⁾ Przewyższając jednak eksport w analogicznym okresie 1932 r. o 10 tys. t.

Gdyby Sąd zaakceptował wniosek Zarządu „Wspólnoty Interesów” i ustalił nad przedsiębiorstwami, należącymi do „Wspólnoty”, nadzór sądowy, to należy mieć nadzieję, że istotnie — zwłaszcza przy życzliwym stanowisku władz sądowych i opiece czynnika rządowego — będzie mogła nastąpić sanacja tego największego przedsiębiorstwa przemysłowego w Polsce. Nie należy również wątpić, że i niemieccy akcjonariusze przedsiębiorstwa nie poskąpią inicjatywy, energii i środków dla wprowadzenia przedsiębiorstwa na drogę normalnej działalności.

Naturalnie, przeprowadzenie całkowitej sanacji przedsiębiorstw „Wspólnoty Interesów” będzie wymagać ofiar zarówno ze strony robotników i urzędników, jak również ze strony zarządów przedsiębiorstw oraz ich właścicieli.

KOPALNICTWO RUD ŻELAZNYCH W LISTOPADZIE I W GRUDNIU 1933 R.

— Konjunktura dla kopalnictwa rud żelaznych w sprawozdawczych miesiącach nieco pogorszyła się w związku z ograniczoną sezonowo działalnością przemysłu wielkopiecowego, który normalnie w miesiącach zimowych wykazuje pewne osłabienie. Pomimo to jednak w listopadzie wydobycie wykazało jeszcze wzrost, gdyż kopalnie w przewidywaniu zimowych trudności przy wydobyciu normalnie starają się zwiększyć swoje zapasy; grudzień natomiast był już gorszy, i wydobycie spadło do poziomu z początkowych miesięcy roku. Ogólny bilans pracy naszego kopalnictwa w 1933 r. przedstawiał się pod względem wydobycia o 100% lepiej niż w 1932 r., choć, oczywiście, w porównaniu do rekordowego roku 1928, kiedy wydobycie było najwyższe po wojnie (698 635 t), wydobycie w 1933 r. wynosiło tylko 22,4%; ale już w porównaniu do wydobycia w 1913 r. tegoroczne wydobycie wykazuje znacznie mniejszy spadek, bo tylko o 33,8%. Przywóz rudy żelaznej zagranicę wykazał znów w ostatnich miesiącach wzrost, będący wynikiem zobowiązań, zaciągniętych przez nasze hutnictwo przy przyjmowaniu obstalunków zagranicznych; w ciągu roku przywóz ten wzrósł w porównaniu do przywozu w 1932 r. 2,2 raza.

Liczbowo wydobycie rud przedstawiało się, jak następuje (w tonnach):

	Okręgi górnicze:			Liczba robotników
	często-chowski	radom-ski	dąb-rowski	
1932 — przec. mies.	5 679	726	—	6 405
I kwart. 1933 „ „ „	9 589	787	—	10 776
II „ „ „ „	10 326	2 131	83	12 574
III „ „ „ „	12 631	2 080	114	14 825
Październik . . . 1933	13 539	1 621	142	15 302
Listopad	13 883	2 380	—	16 263
Grudzień	10 897	1 067	—	11 964
Cały rok	135 354	20 063	734	156 151
„ „ 1932	68 158	8 711	—	76 869

Oprócz rudy, normalnie wydobywanej z wnętrza ziemi, parę kopalń okręgu częstochowskiego wydobywa niewielkie ilości szlak i odpadków rud ze starych zwalów; w listopadzie wydobyto 667 t i w grudniu 660 t, razem od początku roku wydobycie tej rudy wyniosło 4 510 t. Ogólne normalne wydobycie rudy w porównaniu do października wykazało w listopadzie lekki wzrost o 961 t, t. j. o 6,3%, natomiast w grudniu nastąpił spadek o 3 338 t, czyli o 21,6%.

Wzrost wydobycia w listopadzie nastąpił głównie dzięki okręgowi radomskiemu (759 t, t. j. 46,8%), gdy w okręgu częstochowskim wydobyto więcej o 344 t, t. j. o 2,5%. Natomiast spadek grudniowy (w porównaniu z październikiem) był następstwem zmniejszenia się wydobycia w okr. częstochowskim o 2 642 t, t. j. o 19,6%, gdy okr. radomski dał zniżkę tylko o 554 t, t. j. o 34,1%. Porównanie wydobycia rocznego wykazuje bardzo znaczny wzrost w 1933 r. w stosunku do 1932 r., mianowicie o 79 282 t, t. j. o 104%; z tego — okr. częstochowski dał 67 196 t, czyli 98,5%, i okr. radomski 12 352 t, t. j. 141%. Udział poszczególnych okręgów w rocznym wydobyciu w 1933 r. wyniósł: okr. częstochowski 86,7%, okr. radomski 12,8% i okr. dąbrowski 0,5%.

Liczba uruchomionych kopalń, dających wydobyć, pozostawała w listopadzie i grudniu ta sama, co i w październiku, t. j. 9, nastąpiły tylko drobne przesunięcia, a mianowicie: w końcu października wstrzymany został ruch na kop. Bernard w okr. radomskim, natomiast w listopadzie ponownie została uruchomiona kop. Brzostowa w okr. radomskim. Zapasy rudy w końcu grudnia pozostawały w ogólnej liczbie na poziomie październikowym, gdyż z 46 143 t obniżyły się zaledwie do 46 084 t; w tych ilościach zapas rudy surowej, przygotowanej do prażenia, zwiększył się z 9 116 t do 9 234 t; zapasy rudy, przygotowanej do wielkiego pieca, zmniejszyły się z 28 903 t do 28 108 t, w czym rudy ilastej prażonej było 19 115 t i rudy brunatnej 8 993 t. Pozatem huty miały na składach rudy gotowej 8 742 t wobec 8 124 t w końcu października.

Liczba robotników w ciągu całego roku, z małym wahaniem w lipcu i w sierpniu, wykazywała stałą tendencję ku wzrostowi; w listopadzie nastąpił też wzrost liczby zatrudnionych w porównaniu z październikiem o 77, t. j. o 6,1%, w grudniu zaś o 69, t. j. o 5,5%. W końcu grudnia 1932 r. liczba robotników wynosiła 918, w ciągu więc 1933 r. wzrosła o 407, t. j. o 44,3%. Z ogólnej liczby pracowało w miesiącach sprawozdawczych: w okr. częstochowskim 982 i 983 robotników i w radomskim 351 i 340; w okr. dąbrowskim kopalnia była nieczynna. Przeciętny zarobek na dniówkę bez potrażeń w okr. częstochowskim wynosił: dla ogółu robotników zł 4,13, dla wykwalifikowanych górników na dole zł 5,29, dla wykwalifikowanych na górze zł 5,10 oraz dla niewykwalifikowanych zł 4. Przeciętny miesięczny zarobek wynosił: dla ogółu zł 81, dla górnik zł 93, dla wykwalifikowanych na górze zł 92 i dla niewykwalifikowanych zł 80.

Wydajność pracy robotnika podana jest (w tonnach miesięcznie i dziennie) w poniższym zestawieniu, przyczem w obrachunku tym uwzględnieni zostali tylko robotnicy, pracujący w kopalniach, mających wydobyć:

	Liczba robotników w kop. z wydob.	Wydobyć na 1 robotn.: miesięcznie	dziennie
Lipiec 1933	1 122	13:00	0:500
Sierpień	1 188	13:10	0:504
Wrzesień	1 073	14:00	0:560
Październik	1 109	13:80	0:530
Listopad	1 185	13:72	0:548
Grudzień	1 171	10:22	0:445

W grudniu wydajność spadła skutkiem ograniczenia wydobycia oraz mrozów, które—szczególniej na odkrywkach—stanowią dużą przeszkodę w eksploatacji.

Przywóz rudy żelaznej w listopadzie wzrósł bardzo znacznie, ale tylko przejściowo. Przywóz rudy manganowej zmniejszył się. Wywozu rudy żelaznej nie było, natomiast wywożono spore ilości szlaki, zawierającej większe ilości fosforu, a więc dla naszego hutnictwa nieprzydatnej.

Liczbowo przywóz i wywóz rud oraz innych materiałów, zawierających żelazo, przedstawiał się następująco (w tonnach)

	Przywóz z zagran. rudy żelaznej	Przywóz z zagran. materiał. zawieraj. żelazo	Wywóz rudy żelaznej	Przywóz rudy manganowej
1932 — przec. mies.	4 584	1 663	104	652
I kwart. 1933	2 981	2 486	20	999
II " " "	7 917	2 956	—	2 621
III " " "	20 000	1 918	120	5 533
Październik 1933	12 911	2 986	—	6 462
Listopad	23 287	3 127	—	1 918
Grudzień	15 674	575	—	2 427
Cały rok	144 567	28 766	430	38 265
" " 1932	66 012	19 955	640	7 823

Jak widać z powyższych liczb, przywóz rudy żelaznej wzrósł w listopadzie w porównaniu do października o 80,3%, w grudniu zaś o 21,4%. W ciągu 1933 r. przywóz rudy żelaznej wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim o 78 555 t, t. j. o 119%, gdy wytwórczość surówki zwiększyła się o 53,8%. Niewspółmierność ta wywołana została zobowiązaniami naszych hut do odbierania rudy w zamian za otrzymywane obstalunki sowieckie. To samo jest z rudą manganową, której przywóz wzrósł w 1933 r. prawie 5-krotnie.

Ceny wewnętrzne na rudę krajową pozostawały w miesiącach sprawozdawczych bez zmian.

HUTNICTWO ŻELAZNE W LISTOPADZIE I W GRUDNIU 1933 R.

W listopadzie i grudniu, a szczególnie w tym ostatnim miesiącu, zaznaczyła się w całej pełni konjunktura martwego sezonu zimowego skutkiem ukończenia już wszystkich robót w przemyśle przetwórczym, zasilającym swojemi zamówieniami hutnictwo. Konjunktura zimowa zaznaczyła się w znacznym zmniejszeniu zbytu zarówno krajowego, który w porównaniu do październikowego spadł w listopadzie o 13,5% i w grudniu o 34,8%, jak i zagranicznego, gdzie zmniejszenie wyniosło odpowiednio 27,8% i 26,5%. Pogorszył się również napływ zamówień z rynku prywatnego, który w porównaniu z październikiem zmniejszył się w listopadzie o 17,2% i w grudniu o 34,2%. Zamówienia zagraniczne utrzymywały na niezłym poziomie, wobec jednak kurczących się zamówień rynku krajowego — powodowały one deficytowość pracy hut. Ogólny rezultat roczny wypadł w porównaniu z 1932 r. naogół dobrze, gdyż zbyt wewnętrzny wzrósł o 37%, zbyt zagraniczny o 92,4%, skutkiem czego wytwórczość stali zwiększyła się o 47,7%.

Wytwórczość wszystkich zasadniczych działów wykazała w listopadzie i w grudniu zmniejszenie. Procentowy stan wytwórczości głównych działów w stosunku do przeciętnej miesięcznej w 1913 r. podany jest w poniższym zestawieniu:

	Wrzesień	Paźdz.	Listopad	Grudzień
Wielkie piece	31:0	31:7	26:4	25:9
Stalownie	56:0	52:7	51:9	36:6
Walcownie	56:7	50:7	41:8	35:8

W liczbach absolutnych w y t w ó r c z o ś ć hut żelaznych w ich zasadniczych działach przedstawiała się, jak następuje (w tonnach):

	Su-rówka	Stal zlewna	Wytw. walcowniciane	Rury	Liczba robotn.
a) w województwie kieleckim					
1932 — przecięt. mies.	4 198	16 591	11 899	1 152	10 690
I kwart. 1933	5 811	17 410	13 677	1 361	10 215
II " " "	7 644	23 406	15 694	1 418	10 782
III " " "	5 025	20 183	17 215	1 545	10 641
Październik 1933	3 500	19 305	16 252	1 193	10 830
Listopad	3 651	25 796	16 209	1 304	11 036
Grudzień	3 930	18 603	12 855	1 728	10 788
Cały rok 1933	66 522	246 704	185 618	17 197	—
" " 1932	50 380	199 096	142 793	13 824	—

	Su-rówka	Stal zlewna	Wytw. walcowniciane	Rury	Liczba robotn.
b) w województwie śląskim					
1932 — przecięt. mies.	12 358	30 421	21 739	1 666	18 219
I kwart. 1933	16 546	40 467	26 907	1 518	17 146
II " " "	19 506	52 026	34 248	3 179	17 860
III " " "	22 936	58 904	42 342	2 318	18 379
Październik 1933	23 760	53 762	36 467	2 863	18 830
Listopad	20 065	46 142	32 644	2 866	18 603
Grudzień	18 314	32 023	24 467	2 413	17 951
Cały rok 1933	239 103	586 118	404 070	29 186	—
" " 1932	148 294	365 047	260 871	19 992	—

	Su-rówka	Stal zlewna	Wytw. walcowniciane	Rury	Liczba robotn.
c) ogółem w Polsce					
1932 — przecięt. mies.	16 556	47 012	33 674	2 818	28 932
I kwart. 1933	22 357	57 877	40 782	2 879	27 437
II " " "	27 150	75 432	50 002	4 597	28 652
III " " "	27 961	79 087	59 969	3 863	29 124
Październik 1933	26 260	73 067	52 985	4 056	29 673
Listopad	23 716	71 938	48 853	4 170	29 652
Grudzień	22 244	50 626	37 322	4 141	28 752
Cały rok 1933	305 625	832 822	591 960	46 383	—
" " 1932	198 674	564 143	404 093	33 816	—

Małopolska huta „Kraków” w miesiącach sprawozdawczych nie pracowała, zatrudniając przy dozorcze i remontach 13 robotników. Zarówno liczba robotników, jak i liczba wytwórczości walcownicianej w miesiącach sprawozdawczych włączone są do liczb ogólnych.

W dziale surówki w listopadzie i grudniu nastąpiło pogorszenie: w porównaniu z październikiem wytwórczość zmniejszyła się w listopadzie o 3 544 t, t. j. o 13%, w grudniu zaś o 5 016 t, t. j. o 18,4%. Do tego zmniejszenia się przyczynił się wyłącznie Górny Śląsk, gdzie wytwórczość w obu miesiącach zmalała o 3 645 t, t. j. o 15,5%, i o 5 446 t, czyli o 22,9%, natomiast wzrosła wytwórczość hut b. Kongresówki odpowiednio o 151 t, t. j. 4,3%, i o 430 t, czyli o 12,3%. W ciągu całego 1933 r. wytwórczość surówki była większa niż w 1932 r. o 106 951 t (53,8%); w tej nadwyżce Górny Śląsk dał 90 809 t (61,2%), b. Kongresówka zaś 16 142 t (32%). Udział obu dzielnic w wytwórczości rocznej wynosił: Górny Śląsk 78,2%

i b. Kongresówki 21,8%. W ciągu obu sprawozdawczych miesięcy pracowało po 7 wielkich pieców, dając w sumie 207 i 200 pieco-dni, z czego Górny Śląsk — przy 6 wielkich piecach — dał 178 i 170 pieco-dni. W tychże miesiącach 1932 r. pracowało po 6 wielkich pieców (5 na G. Śl. i 1 w b. Kongr.), dając 180 i 178 pieco-dni. Ogólny zbył surówki wzrósł w listopadzie o 37,4%, w grudniu natomiast utrzymał się na poziomie października, w tem — zbył krajowy z 6 177 t w październiku wzrósł do 8 119 t w listopadzie, t. j. o 31,4%, w grudniu zaś spadł do 5 122 t, t. j. o 17,1% wywóz zagranicę natomiast zwiększył bardzo znacznie, gdyż z 302 t w październiku do 780 t, t. j. o 158%, w listopadzie i do 1 306 t, t. j. o 332%, w grudniu. Wywożony był prawie wyłącznie ferromangan. W tychże miesiącach 1932 r. zbył krajowy wyniósł 5 883 t i 4 297 t, wywóz wyniósł zaledwie 15 t w grudniu. W ciągu całego roku sprzedaż krajowa wyniosła 84 388 t i zagraniczna 3 004 t — wobec 72 511 t i 195 t w 1932 r. Spożycie własne hut wyniosło w listopadzie 22 610 t i w grudniu 16 055 t — wobec 17 739 t i 18 302 t w tychże miesiącach 1932 r. Przywóz surówki wyniósł w listopadzie 190 t i w grudniu 86 t, były to wyłącznie surówki specjalne. Zapasy surówki obniżyły się w ciągu sprawozdawczych miesięcy o 745 t do 51 094 t.

W dziale stalowni ogólna wytwórczość zmniejszyła się w listopadzie w porównaniu z październikiem o 1 129 t, t. j. o 15%, w grudniu zaś nastąpiło dużo poważniejsze zmniejszenie, gdyż o 22 441 t, t. j. o 30,7%. Na zmniejszenie listopadowe oddziaływały jedynie huty górnośląskie, które dały mniej o 7 620 t, t. j. o 14,2%, podczas gdy b. Kongresówka podniosła swoją produkcję o 6 491 t, czyli o 33,6%. W grudniu obie dzielnice wykazały zmniejszenie: b. Kongr. o 702 t, czyli o 3,6%, i G. Śląsk o 21 739 t, t. j. o 40,4%. Cały rok 1933 w porównaniu z 1932 r. został zamknięty nadwyżką 268 679 t, czyli 47,6%, w czym na b. Kongresówkę wypada 47 608 t, t. j. 23,9%, i na G. Śląsk 221 071 t, czyli 60,7%. Udział dzielnic w ogólnej rocznej wytwórczości wynosił: b. Kongresówki 29,6% i G. Śląska 70,4%. Ogólna liczba pracujących pieców martenowskich wynosiła w listopadzie 21 z 546 pieco-dniami i w grudniu 18 z 397 pieco-dniami; z tego na Górny Śląsk wypadło 13 i 11 pieców z 321 i 223 pieco-dniami. W tychże miesiącach 1932 r. pracowało 22 i 19 pieców z 489 i 389 pieco-dniami, przyczem na G. Śląsk wypadło 15 i 12 pieców z 318 i 235 pieco-dniami. Pieców elektrycznych pracowało 10 i 9 z 148 i 125 pieco-dniami, z czego na G. Śląsk — 6 i 5 pieców z 82 i 73 pieco-dniami, a w b. Kongresówce po 4 piece z 66 i 52 pieco-dniami. Zapasy stali podniosły się w ciągu sprawozdawczych miesięcy o 2 018 t do 28 829 t, t. j. o 7,5%.

W walcowniach nastąpił również spadek wytwórczości, gdyż w porównaniu z październikiem w listopadzie produkcja była mniejsza o 4 132 t, t. j. o 7,8%, i w grudniu o 15 663 t, czyli o 29,6%. Zmniejszenie nastąpiło w obu dzielnicach, gdyż w b. Kongresówce o 43 t, t. j. o 3%, i o 3 397 t, t. j. o 20,8%, na Śląsku zaś o 3 825 t, t. j. o 10,5%, i o 12 000 t, czyli o 32,9%. Pomimo to jednak wytwórczość całego roku 1933 wykazała znaczną nadwyżkę w stosunku do 1932 r., gdyż o 87 867 t, co stanowi 46,5%; w tem b. Kongresówka dała nadwyżkę 42 825 t, t. j. 30%, i Górny Śląsk 143 199 t, t. j. 55%. W hucie „Kraków” w ciągu sprawozdawczych miesięcy walcownia nie pracowała. Udział poszczególnych dzielnic w wytwórczości rocznej wynosił: b. Kongresówki 31,5%, Małopolski 0,4% i Górnego Śląska 68,1%. Zbył ogólny wytworów walcowniczych wraz z półwytworem, jednak bez spożycia własnego, obniżył się z 59 478 t w październiku do 48 231 t, t. j. o 18,9%, w listopadzie i do 40 630 t, t. j. o 31,7%, w grudniu; w tem zbył wewnętrzny zmniejszył się z 37 015 t w październiku do 32 008 t, t. j. o 13,5%, w listopadzie i w grudniu do 24 128 t, t. j. o 34,8%; wywóz zagranicę z 22 463 t w październiku zmniejszył się w odnośnych miesiącach do 16 223 t, t. j. o 27,8%, i do 16 502 t, t. j. o 26,5%. W 1932 r. w odpowiednich miesiącach zbył wewnętrzny wyniósł 26 671 t i 23 516 t, a wywóz zagranicę 17 476 t i 17 426 t. W ciągu 1933 r. zbył ogólny objął 632 886 t, z czego w kraju sprzedano 385 589 t i wywieziono zagranicę 247 297 t — wobec ogólnego zbytu w 1932 r. 410 104 t, w czym sprzedaż krajowa wynosiła 281 312 t i wywóz 128 792 t. Spożycie wewnętrzne wyniosło w listopadzie 12 778 t i w grudniu 11 433 t — wobec 10 786 t i 9 183 t w 1932 r. Przywóz z zagranicy wytworów walcowniczych wraz z półwytworami (łącznie z obrotem uszlachetniającym) wyniósł w listopadzie 2 557 t i w grudniu 1 476 t — wobec 2 886 t i 2 832 t w 1932 r. Zapasy wytworów walcowniczych wraz z półwytworem podniosły się w ciągu sprawozdawczych miesięcy o 5 260 t do 46 804 t.

Dział rur wykazał w obu miesiącach sprawozdawczych wyższą produkcję w stosunku do października: w listopadzie o 114 t, t. j. o 2,8%, i w grudniu 85 t, t. j. o 2,1%, w tem b. Kon-

gresówka dała nadwyżkę 111 t, t. j. 9,3%, wzgl. 535 t, t. j. 45,3%. Górny Śląsk zaś w listopadzie dał nadwyżkę zaledwie 3 t, w grudniu zaś zmniejszył swoją produkcję o 450 t, t. j. o 15,7%. W ciągu całego 1933 r. w porównaniu do roku poprzedniego produkcja okazała się wyższą o 12 567 t, t. j. o 37,1%, w czym b. Kongresówka dała 3 373 t, czyli 24,3%, i Górny Śląsk 9 194 t, czyli 46%. Udział poszczególnych dzielnic w rocznej produkcji wynosił: b. Kongresówki 37,1% i Górnego Śląska 62,9%. Ogólny zbył rur z 3 909 t w październiku wzrósł w listopadzie do 4 016 t, czyli o 2,7%, w grudniu zaś zmniejszył się do 3 768 t, czyli o 3,3%. Listopadowa nadwyżka nastąpiła wskutek wzrostu wywozu zagranicę z 2 716 t w październiku do 3 008 t, czyli o 10,8%, podczas gdy zbył krajowy uległ zmniejszeniu z 1 193 t do 1 008 t, czyli o 15,4%; w grudniu sprzedaż zagraniczna również wzrosła do 2 834 t, czyli o 4,4%, zbył krajowy zaś zmniejszył się do 934 t, czyli o 21,6%. Zbył ogólny w ciągu całego roku wyniósł 44 750 t wobec 34 843 t w 1932 r., czyli wzrósł o 27,5%; w tem zbył krajowy wzrósł z 11 007 t w 1932 r. do 15 344 t, czyli o 39,3%, a wywóz zagranicę z 23 836 t do 29 406 t, t. j. o 23,4%. Przywóz z zagranicy wyniósł w sprawozdawczych miesiącach 28 t i 32 t wobec 28 t i 68 t w 1932 r. Zapasy rur zwiększyły się w sprawozdawczych miesiącach o 523 t do 3 190 tonn.

Liczba robotników, zatrudnionych w hutach żelaznych, w porównaniu z październikiem zmniejszyła się w listopadzie o 21, w grudniu zaś o 900; w grudniu 1932 r. liczba robotników wynosiła 26 966, w ciągu roku zwiększyła się o 1 786, t. j. o 6,6%. Z ogólnej liczby robotników w grudniu pracowało w b. Kongresówce 37,5% i na Górnym Śląsku 62,5%. Liczba świętówek w hutach górnośląskich wykazała w sprawozdawczych miesiącach znaczne zmniejszenie: w listopadzie do 18 536 i w grudniu do 17 781, co świadczy o lepszym wyzyskaniu robotnika; w stosunku do ilości dniówek, jakie winny były być przepracowane, świętówki wynosiły w listopadzie 8,54% i w grudniu 10,74%. Zarobki robotnicze na Górnym Śląsku na dniówkę i 1 robotnika wynosiły: przeciętnie dla całej załogi zł 13, robotnika wykwalifikowanego ok. zł 15 i niewykwalifikowanego ok. zł 6,20; przeciętne miesięczne zarobki wynosiły odpowiednio ok. zł 230, 256 i 128.

Stan z zamówień krajowych obniżył się w miesiącach sprawozdawczych do bardzo niskiej kwoty, co tem bardziej dało się odczuć, że i zamówienia rządowe były bardzo małe. Według danych syndykatu Pol. Hut. Żel. zamówienia wynosiły — w tonnach (bez surówki, rur i zamówień zagranicznych):

	Cały rok:				
	Paźdz.	List.	Grudz.	1933	1932
Rządowe	3 022	61	704	63 053	55 247
Prywatne	9 447	7 826	6 215	125 745	104 774
Razem:	12 469	7 887	6 919	188 798	160 021

W prywatnych było:

zamówień handlu	7 384	5 697	4 624	84 944	60 263
„ przemysłu	2 063	2 129	1 591	40 801	44 511

Jak widać z tego zestawienia, zamówienia rynku prywatnego wykazały prawie zupełny zanik, i o ile zamówienia handlu wykazywały jeszcze jakąś sumę, to zamówienia przemysłu spadły do nic nieznaczącej kwoty. Zestawienie roczne wykazuje pewną poprawę, gdyż zapotrzebowanie rynku prywatnego podniosło się o 20%, jednakże poprawa ta jest wybitnie niewystarczająca. Zamówienia rządowe zwiększyły się, lecz ta okoliczność nie może wpłynąć na poprawę sytuacji, gdyż są to w znacznej mierze zamówienia interwencyjne.

Dostawa materiałów surowych odbywała się bez przeszkód. Spożycie przez huty tworzy w listopadzie i grudniu przedstawiało się, jak następuje (w tonnach): rudy do wielkich pieców 26 587 i 24 868; innych tworzyw, zawierających żelazo — 8 248 i 7 056; koksu dla wielkich pieców 27 761 i 25 335, w tem zagranicznego 12 i 28; węgla dla wszystkich potrzeb z wyjątkiem koksowni 93 004 i 97 258; żelastwa dla wielkich pieców i martenowskich 60 107 i 43 357, w czym żelastwa własnego było 13 600 i 10 804; wreszcie rudy manganowej 5 954 i 4 450.

Obrót zagraniczny wytworami hutnictwa żelaznego wraz z obrotem uszlachetniającym podany jest w poniższym zestawieniu (w tonnach i w tys. zł). Liczby wywozu zestawione są na podstawie danych Dep. Górno-Hutn. Min. Przem. i Handlu, liczby przywozu i wartość — na podstawie danych Gł. Urz. Stat.:

	Listopad 1933		Grudzień 1933		Grudzień 1932	
	tonn	tys. zł	tonn	tys. zł	tonn	tys. zł
Surówka wszelka	{wyw. 780	133	1 306	234	15	2
	{przyw. 190	148	86	66	114	62
Półwytwór walc. żelazny i stalowy	{wyw. 139	30	354	77	—	—
	{przyw. 2 346	495	1 094	206	2 050	429
Żelazo i stal walc. (oprócz niż. wymien.)	{wyw. 9 860	2 300	9 196	2 230	10 944	2 620
	{przyw. 163	154	257	156	452	244
Szyny wszel. wraz z akces.	{wyw. 1 561	326	2 003	438	3 504	842
	{przyw. —	—	—	—	—	—
Blacha żel. i stalowa	{wyw. 4 663	1 345	4 698	1 370	2 978	1 415
	{przyw. 48	32	125	54	330	158
Rury żelazne i stalowe	{wyw. 3 008	1 720	2 781	1 485	2 268	1 610
	{przyw. 28	26	32	35	68	3
Razem	{wyw. 20 001	5 854	20 338	5 834	19 709	6 487
	{przyw. 2 775	855	1 594	517	3 014	956

Poza wyżej wymienionymi wytworami — huty wywoziły jeszcze w listopadzie 427 t wytworów dalszej obróbki i w grudniu 327 t o wartości ok. zł 170 i 145 tys. Wywóz do Z.S.R.R. wyniósł w listopadzie 13 716 t i w grudniu 12 990 t, co w stosunku do całego wywozu w odnośnych miesiącach stanowiło 68,5% i 64,0%.

W ciągu całego roku 1933 ogólny wywóz wytworów hutnictwa wyniósł 279 529 t o wartości zł 77 394 tys.; w ciągu 1932 r. wywóz osiągnął kwotę 152 878 t o wartości zł 53 896 tys.; jak widać więc, nadwyżka wywozu w 1933 r. wynosi 126 651 t, czyli wzrost wywozu stanowił 83%, pod względem zaś wartości — 43,5%. Przeciętna wartość wywiezionej tonny w 1933 r. wyniosła zł 276 wobec zł 352 w 1932 r., spadek wartości wyniósł więc w ubiegłym roku 21,6%.

BUDOWNICTWO

AKCJA FINANSOWANIA BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO. — Wcześniejszy niż w innych latach napływ podań o kredyty budowlane do komitetów rozbudowy i Banku Gospodarstwa Krajowego pozwala stwierdzić, że już w obecnej chwili w większych miastach popyt na kredyt przekracza kontyngent kredytowy. W tym stanie rzeczy niemożność pokrycia wszystkich zgłoszeń spowodowałaby zmniejszenie liczby budowanych obiektów mieszkalnych; tem samem nie zostałyby wykorzystane w pełni możliwości rozwoju ruchu budowlanego w obecnym sezonie.

Uznając budzący się ruch budowlany za objaw zdrowej inicjatywy inwestycyjnej, zasługującej na najdalej idące poparcie, Rząd uchwałą Komitetu Ekonomicznego Ministrów z dn. 17/III r. b. postanowił uruchomić dalsze zł 10 miljn. na akcję budownictwa mieszkaniowego w r. b. Z sumy tej przeznaczone zostało zł 6 miljn. na finansowanie drobnego budownictwa mieszkaniowego, zł 3 miljn. na finansowanie wykończenia większych budowli i zł 1 miljn. na remont domów o małych mieszkaniach.

Łącznie suma środków, przeznaczonych na akcję finansowania budownictwa w r. b. przez uruchomienie kredytów dodatkowych, wzrosła do zł 45 miljn., przyczem z sumy tej p. zeznaczono zł 24 miljn. na drobne budownictwo mieszkaniowe, zł 13 miljn. — na wykończenie większych budowli oraz przebudowy i remonty, zł 4 miljn. — na akcję przygotowania terenów pod budowę. Ponadto Fundusz Pracy przeznaczył zł 5 miljn. na akcję budowy domów robotniczych; suma ta pozwoli na rozpoczęcie poważnej działalności w zakresie budownictwa dla warstw, najbardziej potrzebujących.

Dodać jeszcze należy, że dominującą rolę w budownictwie odgrywa nadal drobne budownictwo mieszkaniowe, narastające szczególnie intensywnie na krańcach większych miast i w osiedlach podmiejskich. Najczęściej wznoszone są domy przez indywidualnych przyszłych właścicieli; tem niemniej coraz silniej wysuwa się budownictwo zbiorowe, t. zn. zabudowywanie osiedli przez przedsiębiorców wzgl. organizacje przyszłych właścicieli. Pod względem urbanistycznym budownictwo zbiorowe daje bez porównania lepsze rezultaty niż budownictwo ściśle indywidualne. Tą drogą powstają bowiem osiedla jednolicie zabudowane z zabezpieczeniem podstawowych wymagań higieny.

Przedsiębiorcy budowlani w Polsce dopiero w ostatnim czasie zaczęli interesować się sprawą budowy na własne ryzyko osiedli celem rozsprzedaży poszczególnych obiektów. Zazwyczaj tego typu przedsiębiorstwa powoływane były przez właściciela terenów samodzielnie, bądź przy współdziałaniu istniejącej firmy budowlanej. W ostatnim czasie inicjatywa w kierunku zbiorowej budowy osiedli coraz częściej jest podejmowana przez przemysł budowlany. Zdaje się to świadczyć o rodzącym się zainteresowaniu przemysłu budowlanego problemem drobnego budownictwa, co uznać należy za objaw nader pożądaný.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA I REFORM ROLNYCH

WYWÓZ ROLNICZY DO NIEMIEC I TRANZYT PRZEZ NIEMCY — WOBEC POROZUMIENIA GOSPODARCZEGO Z NIEMCAMI¹⁾. — Protokół polsko-niemiecki z dn. 7/III r. b. znosi bojowe zarządzenia gospodarcze, wprowadzone przez rządy Polski i Niemiec od 1925 r., t. j. od czasu rozpoczęcia się konfliktu gospodarczego polsko-niemieckiego. Poza częścią, znoszącą stan wojny celnej, układ zawiera porozumienie o tranzycie polskich produktów hodowlanych przez Niemcy zarówno drogą lądową, jak też przez kanał Kiloński, oraz porozumienie, ustalające wysokość kontyngentów na pewne towary niemieckie w ramach t. zw. kryzysowych zakazów przywozu w Polsce.

Na zasadzie układu zostaje uchylone ze strony niemieckiej stosowanie „Obertarif” (niemieckiej taryfy maksymalnej) względem produktów polskich. Należy przypomnieć, że jeśli chodzi o polskie produkty rolne, to „Obertarif” miała zastosowanie do: żyta, pszenicy, jęczmienia, lnu, konopi (surowych, czyszczonych, łamanych, trzepanych

i międlonych), płatków ziemniaczanych, świń, mięsa świeżego, słoniny, krochmalu ziemniaczanego, cukru, drewna tartego, klepek i drewna miękiego oraz dykty.

Biorąc pod uwagę wysokość autonomicznej taryfy niemieckiej, można przewidywać, że poza temi artykułami, które pomimo istnienia wojny celnej były wywożone do Niemiec — polskie rolnictwo uzyska dodatkowe możliwości wywozowe w zakresie następujących produktów: jęczmienia pastewnego — ok. zł 500 tys. rocznie, lnu — ok. zł 300 tys. (a więc wzrost do poziomu z 1932 r., t. j. z okresu przed wprowadzeniem „Obertarif”), drewna tartego — ok. zł 5 500 tys., przytem wywożone będą głównie gatunki najwyższe, przy dyktach wreszcie wzrost eksportu wynieść winien ok. zł 400 tys. Ogółem rolnictwo uzyska po wejściu w życie tego układu z Niemcami nowych możliwości eksportowych przypuszczalnie na ok. zł 7 500 tys.

Układ zawiera też pewne koncesje na rzecz przywozu masła polskiego do Niemiec, przyczem eksport masła z Polski do Niemiec obracać się będzie mn. w. w granicach eksportu zeszłorocznego.

Jako aneks do układu dołączony został tekst porozumienia

¹⁾ P. również str. 375.

w sprawie tranzytu przez Niemcy polskich zwierząt i produktów hodowlanych. Porozumienie to jest pod względem konstrukcyjnym zbliżone do podobnego układu, zawartego między Czechosłowacją a Niemcami, jest jednakże bardziej rozbudowane i zawiera cały szereg praktycznych postanowień, ważnych dla naszego eksportu ze względu na to, że Niemcy powinny się stać w najbliższej przyszłości ważnym terenem tranzytowym dla naszych produktów hodowlanych.

Obecnie poza koźmi, drobiem żywym i bitym oraz produktami zwierzęcymi tranzyt z Polski nie był dopuszczony ze względów weterynaryjnych. Również przy przewozie polskich zwierząt i mięsa okrętami przez kanał Kiloński robiły Niemcy trudności z tych samych względów. Z tych powodów np. trzoda, bydło i mięso musiały być przewożone na rynki zachodnio-europejskie drogą okrężną przez Czechosłowację, Austrię i Szwajcarię, co znacznie przedłużyło i podrażało transport, nie mówiąc już o tem, że na skutek długiego trwania przewozu zwierzęta traciły na wadze, przez co zmniejszała się ich wartość handlowa.

Dla zilustrowania, jakie korzyści uzyskujemy z tytułu dopuszczenia naszych produktów hodowlanych do tranzytu przez Niemcy, podajemy kilka liczb: koszt przewozu 6 tys. kg mięsa świeżego, załadowanego do wagonu-lodowni i przewożonego na dystansie Poznań — Zebrzydowice — Buchs — Delle — Paryż wynosi 103 06 fr. fr. od 100 kg, gdy koszt przewozu tej samej ilości mięsa na trasie Poznań — Zbąszyń — Wintersdorf — Paryż wynosi 81 35 fr. fr. od 100 kg, oszczędność więc na 100 kg wynosi 21 71 fr. fr., a na 6 tys. kg, t. j. na wagonie, 2 238 fr. fr. Jeśli chodzi o koszty przewozu świń, to — biorąc za podstawę kalkulacji 120 sztuk świń żywych, załadowanych do 2-piętrowego wagonu o powierzchni 27 4 m² — wynoszą one przy przewozie z Torunia do Saarbrücken (za m² powierzchni): przy przewozie przez Austrię 379 41 fr. fr., przy przewozie przez Niemcy 138 84 fr. f., oszczędność na wagonie wynosi więc tutaj 5 695 fr. fr.

Jak z powyższych przykładów wynika, oszczędność na kosztach przewozu jest znaczna — tak, że różnice te będą mogły przyczynić się do zwiększenia rentowności eksportu na rynek francuski, belgijski, włoski oraz na rynek zagłębia Saary.

Jeśli chodzi o szczegółowy układ tranzytowego, to układ ten precyzuje szczegółowo warunki tranzytu, formę i treść zaświadczeń weterynaryjnych, przyczem tranzyt zwierząt racicowych i drobiu został uzależniony od specjalnego zezwolenia, którego ważność określona została na 3 miesiące. Bez żadnych zezwoleń będą mogły być przewożone zwierzęta jednokopytowe, ptactwo dzikie, pszczoły, ryby, raki i zające, świeże i przyrządzone mięso, słonina i tłuszcze w stanie topionym, bity drób i bite ptactwo dzikie, wszystkie produkty zwierzęce, masło, ser i jaja.

Jak już zaznaczono, układ odnosi się również do tranzytu produktów hodowlanych przez kanał Kiloński, przytem specjalne uzgodnienia zostały przyznane dla przewozu koni, drobiu oraz mięsa na statkach polskich.

Układ został uzupełniony porozumieniem, precyzującym warunki ograniczenia tranzytu na wypadek panowania w Polsce zaraźliwych chorób zwierzęcych, oraz specjalnem porozumieniem, ustalającym warunki, jakim odpowiadać powinny wagony, używane do tranzytu przez Niemcy. Warunki te zostały dokładnie sprecyzowane celem uniknięcia wszelkich tarć przy stosowaniu układu.

Podpisany układ wszedł w życie z dniem 15 marca r. b. Stwarza on podstawy do znormalizowania stosunków handlowych między dwoma sąsiednimi państwami, które zarówno ze względu na swoją strukturę gospodarczą, jak też ze względu na stosunki sąsiedzkie zmuszone są do intensywnej wzajemnej wymiany handlowej

KONTROLA ZDROWOTNOŚCI EKSPORTOWANYCH ZIEMNIAKÓW. — Obawa przed zawleczeniem niebezpiecznych chorób i szkodników roślin uprawnych skłania poszczególne państwa do wydawania zarządzeń i przepisów fitosanitarnych, zakazujących względnie ograniczających przywóz z innych krajów niektórych roślin w stanie świeżym. Do najbardziej rozpowszechnionych, a jednocześnie najbardziej rygorystycznych należą przepisy, dotyczące ograniczeń w zakresie importu ziemniaków ze względu na łatwość zawleczenia tą drogą takich chorób i szkodników, jak: rak ziemniaczany, stonka Colorado, mól ziemniaczany i in.

Przepisy powyższe sprowadzają się przeważnie do wymagań, ażeby przywożone ziemniaki były zaopatrzone w świadectwa, stwierdzające, że są one wolne od niebezpiecznych chorób i szkodników roślin oraz że pochodzą z gruntów, wolnych od tych chorób i szkodników. Powyższe świadectwa zdrowotności ziemniaków muszą być wystawione przez oficjalną służbę ochrony roślin kraju eksportującego i odpowiadać ściśle wymaganiom państwa, do którego dana przesyłka ziemniaków jest skierowana.

Polisce, jako jednemu z większych producentów i eksporterów ziemniaków, zależy szczególnie na pomyślnym rozwoju eksportu ziemniaków, to też uważa czynników miarodajnych jest stale zwrócona na należyte traktowanie przez zainteresowane sfery gospodarcze zagadnienia zdrowotności upraw ziemniaczanych.

Kontrola zdrowotności eksportowanych z Polski ziemniaków jest wykonywana przez upoważnione do tego stacje ochrony roślin i odbywa się w sposób, ustalony przez Min. Rolnictwa i Ref. Roln. w osobnej instrukcji. Przy wykonywaniu powyższej kontroli i wydawaniu świadectw zdrowotności stacje ochrony roślin muszą się zasadniczo stosować każdorazowo do przepisów i wymagań, stawianych w tym zakresie przez państwa, importujące ziemniaki. W świadectwo zdrowotności, według wspomnianej instrukcji — o ile tego nie normują specjalne przepisy państw importujących — winny być zaopatrzone przesyłki ziemniaków: 1) każdy wagon przy przesyłkach wagonowych; 2) każde 15 t ziemniaków przy przesyłkach, załadowanych na okręty, statki, tratwy oraz wszelkie inne środki transportowe; 3) każde ilości ziemniaków, opakowane: w workach, beczkach, skrzyniach lub koszach i stanowiące oddzielne przesyłki.

Świadectwa zdrowotności ziemniaków mogą być wydawane wyłącznie na podstawie dokładnego zbadania ziemniaków przez przedstawiciela właściwej stacji ochrony roślin. Badanie to z reguły winno odbywać się w miejscu, w którym ziemniaki zostały wyprodukowane — przy ładowaniu do worków, beczek, skrzyń, koszy, względnie do wagonów (o ile ziemniaki mają być przewożone luzem w zakrytych wagonach), przyczem przedstawiciel stacji ochrony roślin winien dokładnie zbadać nie mniej niż 10% ogólnej ilości ziemniaków z każdej partii, na którą zostaje wydane świadectwo zdrowotności. Lustracje ziemniaków, dokonywane w okresie wegetacji, nie zwalniają od obowiązku zbadania kłębów przed wydaniem świadectwa zdrowotności tych ziemniaków.

W wypadku, jeśli wysyłający zgłosi przesyłkę ziemniaków do kontroli fitosanitarnej po załadowaniu do wagonów kolejowych, na tratwy, statki, względnie inne środki transportowe, a przepisy państwa, do którego dana przesyłka jest skierowana, nie przewidują pod tym względem specjalnych wymagań — przedstawiciel stacji ochrony roślin spowoduje: 1) $\frac{1}{2}$ o ile ziemniaki są załadowane w workach (lub innym opakowaniu) — wysypianie i zbadanie zawartości nie mniej niż 10% worków (lub innych opakowań) z każdego wagonu, statku, tratwy, względnie innego środka transportowego; 2) o ile ziemniaki są załadowane w wagonach, statkach, tratwach, względnie innych środkach transportowych luzem — zbadanie nie mniej niż 10% ziemniaków z każdego wagonu, względnie ładunku 15 t — z każdego statku, tratwy lub innego środka transportowego. Wysyłający ziemniaki obowiązany jest zapewnić przedstawicielowi stacji ochrony roślin niezbędną pomoc techniczną do wykonania powyższych czynności na własny koszt.

Ziemniaki, które mają być załadowane na okręty w portach morskich (Gdynia, Gdańsk), a nie zostały zbadane i zaopatrzone w świadectwa zdrowotności w miejscu wyprodukowania, winny być poddane kontroli przy przeładowywaniu w sposób, przewidziany dla transportów.

Po należytem zbadaniu przesyłki i stwierdzeniu, że zawarte w niej ziemniaki odpowiadają wymaganiom, przewidzianym w odnośnych przepisach państwa importującego, przedstawiciel stacji ochrony roślin wydaje wysyłającemu świadectwo zdrowotności ziemniaków w/g wzoru i przepisów, wymaganych przez państwo importujące, względnie sporządza protokół, na podstawie którego wysyłający otrzymuje żądane świadectwo we właściwej stacji ochrony roślin.

Zakwalifikowana na eksport przesyłka ziemniaków zostaje zamknięta plombą stacji ochrony roślin, o ile jest to wymagane przez państwo, przyjmujące ten ładunek.

W razie stwierdzenia, że dana partja ziemniaków pod względem fitosanitarnym nie odpowiada warunkom, stawianym przez państwo importujące, przedstawiciel stacji ochrony roślin winien odmówić wydania na nie świadectwa zdrowotności i podać szczegółowo motywy odmowy w osobnym protokole. Przedstawiciel stacji ochrony roślin może również odmówić zakwalifikowania danej partji ziemniaków na wywóz, jeżeli: 1) zająd okoliczności, uniemożliwiający mu w myśl instrukcji wykonanie kontroli zgłoszonej partji ziemniaków, 2) zgłoszone do kontroli ziemniaki będą pokryte przylegającą do nich ziemią w stopniu, uniemożliwiającym rozpoznanie ewentualnych oznak choroby. W razie stwierdzenia w partji ziemniaków, zgłoszonej do kon-

troli fitosanitarnej po załadowaniu do wagonów lub innych środków transportowych, kłębów, porażonych rakiem ziemniaczanym — ziemniaki te ulegają konfiskacie w myśl obowiązujących przepisów o zwalczaniu raka ziemniaczanego.

Stacjami ochrony roślin, upoważnionymi do wydawania świadectw zdrowotności ziemniaków, są: dla woj. warszawskiego, białostockiego i poleskiego — Stacja Ochrony Roślin T. O. W. w Warszawie, dla pozostałych województw — stacje ochrony roślin właściwych izb rolniczych.

J. J.

ZMIANY W DZIAŁALNOŚCI KONWERSYJNEJ BANKU AKCEPTACYJNEGO — p. str. 387.

H A N D E L

HANDEL ZAGRANICZNY

EKSPORT DO NIEMIEC WOBEC UKŁADU POLSKO-NIEMIECKIEGO¹⁾. — Układ polsko-niemiecki z dn. 7/III r. b., który m. in. przewiduje zniesienie stosowania do Polski niemieckiej taryfy maksymalnej (Obertarif), daje nam możliwość penetracji na rynek niemiecki dla wszystkich artykułów, które dotychczas podlegały tej taryfie — bez żadnych ograniczeń ilościowych, ponieważ niemiecki system reglamentacji przywozu (stosunkowo b. mało rozbudowany) nie obejmuje żadnego z artykułów, które ostatnio podlegały zarządzeniom bojowym antypolskim. Wszystkie powyższe artykuły od dn. 15/III r. b. przywożone mogą być z Polski do Niemiec w/g normalnych (allgemeiner Zolltarif) ceł niemieckich, t. j. ceł, przewidzianych w I kolumnie niemieckiej taryfy celnej.

Jeżeli spojrzeć na wykaz artykułów, do których stosowana była Obertarif — wykaz, obejmujący ok. 180 pozycji niemieckiej taryfy celnej i kilkakrotnie większą ilość towarów, można mieć wrażenie, że eksport nasz do Niemiec, którego nomenklatura — jak wiadomo — jest stosunkowo b. mało rozwinięta, zyskuje obecnie nowe, poważne możliwości rozwoju. Wrażenie to jednak byłoby w pewnej mierze fałszywe, a to z dwóch względów. Po pierwsze, pierwotna lista zakazów i ceł bojowych antypolskich (zastąpiona od kwietnia 1932 r. niemiecką Obertarif) obejmowała szereg artykułów (większość grupy chemicznej, szklanej, ceramicznej, wyrobów papierowych, wyrobów metalowych i t. d.), które nigdy nie były objektem naszego wywozu do Niemiec i które w większości wypadków są par excellence niemieckimi artykułami eksportowymi, a nie importowymi. Przypuszczać należy, że artykuły te umieszczone zostały na liście antypolskiej jedynie ze względów „optycznych”, dla stworzenia równowagi dla obszernej — wobec bardzo zróżniczkowanego importu z Niemiec do Polski — polskiej listy zakazów antyniemieckich. Jest oczywiste, że wszystkie te artykuły i po odpadnięciu Obertarif nie będą mogły być od nas wywożone do Niemiec. Po drugie — i to jest dla nas znacznie ważniejsze — podwyżki celne, wprowadzone w ciągu 9 lat wojny celnej, w szczególności od połowy 1929 r., w związku z ogólną polityką agrarną Rzeszy, przekreślają niemal całkowicie nasze możliwości wykorzystania zniesienia zarządzeń bojowych dla zwiększenia naszego eksportu rolnego do Niemiec. Dla ilustracji powyższego dajemy zestawienie dawnych ceł niemieckich (z przed wojny celnej, względnie z przed 1929 r.) oraz obecnych w ważniejszych dla nas artykułach, które objęte były wojną celną:

Cła normalne:
dawne obecne
RM od 1 q

Żyto	7'—	20'—
Pszenica	7'50	25'—
Jęczmień browarniany	7'—	20'—
Jęczmień pastewny	2'—	18'—
Ziemniaki	1'—	2'—
Płatki ziemniaczane	4'—	10'—
Drzewo tarte	1'—	2'50
Klepki	0'50	3'— i 2'50
Węgiel drzewny	1'—	4'—
Trzoda chlewna	18'—	50'—
Mięso	45'—	100'—
Mąka	18'75	43'17
Krochmala	21'— i 16'—	82'50 ÷ 36'—
Cukier	15'— i 13'—	32'— i 27'—
Drzewo heblowane i t. d.	6'— i 10'—	10'— i 15'—
Dykty	10'—	20'—
Parkiety	12'— ÷ 24'—	18'— ÷ 36'—
Posadzka	36'—	48'—
Beczki	4'— i 13'—	12'— i 25'—
Mebłe zwykłe nieforn.	10'— ÷ 20'—	20'— ÷ 40'—
Mebłe zwykłe fornier.	20'— i 26'—	50'— i 60'—
Ramy okienne, drzwi i t. d.	15'—	25'—
Skrzynki drewniane	8'—	18'— ÷ 22'—

Cła obecne, jak widać, są z reguły o kilkaset procent wyższe, w odosobnionych wypadkach mniej niż o 100% wyższe, od ceł dawnych; podane zestawienie nie wyczerpuje pozatem, specjalnie w grupie wyrobów drzewnych, wszystkich podwyżek celnych, uderzających w nasze nowe możliwości wywozowe do Niemiec. Przy tak wysokiej ochronie celnej eksport nasz w dziale rolnym, jakkolwiek rozwinię się niewątpliwie w niektórych z wymienionych artykułów, będzie naogół niewspółmiernie niski do tego, co moglibyśmy ulokować na rynku niemieckim przy dawnym poziomie ceł.

Dla bliższej, jakkolwiek oczywiście nie całkiem dokładnej orientacji w naszych nowych możliwościach eksportowych do Niemiec rozpatrzmy pokrótce poszczególne towary i grupy towarów (w/g ich kolejności w niemieckiej taryfie celnej), które objęte były wojną celną.

Z b o z a. — Zarządzeniom bojowym podlegały: żyto, pszenica i jęczmień; poziom obecnych ceł normalnych (RM 20, 25 i 18), przekraczający pierwotne cła bojowe antypolskie (RM 10), oznacza zupełną prohibicję importu. Moglibyśmy natomiast importować do Niemiec pewne ilości jęczmienia pastewnego po ciele ulgowym w ramach niemieckiego systemu Ausfuhrscheinów (wywóz żyta, pszenicy i owsa oraz produktów przemiałowych uprawnia do przywozu po ciele ulgowym odpowiednich ilości i w pewnych określonych terminach: kukurydzy oraz jęczmienia); możliwości te będą uzależnione od tego, czy i w jakim zakresie system Ausfuhrscheinów, corocznie zmieniany, zostanie przedłużony. Pozatem ekaport zbóż do Niemiec będzie się mógł

¹⁾ P. „Polska Gospodarcza” zes. 11/1934 — artykuł p. t. „Wywóz drewna do Niemiec wobec porozumienia polsko-niemieckiego”, oraz w nin. zeszycie — artykuł na str. 373.

odbywać jedynie, jak dotychczas, t. j. w bezcłowym obrocie górnośląskim.

Ziemniaki. — Zniesienie Obertarif stosunkowo mało zmienia sytuację, bowiem zamiast cła maksymalnego RM 6 uzyskujemy cło normalne w wysokości RM 4, które stanowi obciążenie przeszło 150% ad valorem. Rozszerzenie dotychczasowych ram naszego eksportu (becłowy obrót górnośląski) jest w tych warunkach bardzo wątpliwe.

Len. — Eksport do Niemiec odbywał się stale i w czasie wojny celnej, na podstawie specjalnych zezwoleń, zwłaszcza do czasu zastąpienia zakazów antypolskich niemiecką Obertarif. Tak więc, w 1928 r. wywieźliśmy do Niemiec 35 tys. q lnu, w 1929 r. 38 tys. q, w 1932 r. 8 700 q, w 1933 r. 9 600 q. Niemcy są poważnym importerem lnu, przyczem import tego artykułu jest bezcłowy. W tym stanie rzeczy zwiększenie naszego eksportu do Niemiec będzie przede wszystkim zależało od naszych możliwości wywozowych. To samo mniej więcej dotyczy konopi, które również były objęte niemiecką taryfą maksymalną.

Płatki ziemniaczane. — Normalne cło autonomiczne w wysokości RM 10 (przed wojną celną RM 4) jest równoznaczne z zakazem przywozu.

Drzewo tarte. — Drzewo tarte będzie, pomimo znacznego utrudnienia, jakie stanowi wprowadzona w 1933 r. podwyżka cła z RM 1 na RM 2·50, jedną z poważniejszych pozycji naszego nowego eksportu do Niemiec. W związku z wysoką ochroną celną należy spodziewać się w pierwszym rzędzie wywozu sortymentów wysokocennych w wysokości do 100 tys. m³ w stosunku rocznym¹⁾.

Klepkki. — Niemieckiej Obertarif podlegają klepki z innego drzewa, poza dębowem (klepki dębowe stale wywozimy do Niemiec); obecne cła normalne (5- lub 6-krotnie podwyższone w ciągu ostatnich lat) na ten artykuł uniemożliwiają całkowicie import do Niemiec.

Węgiel drzewny. — Wskutek wysokiego cła normalnego, wynoszącego obecnie RM 4 (zamiast dawnego cła w wys. RM 1), możliwości eksportowe, jakie mamy w tym artykule, nie będą mogły być wykorzystane. To samo dotyczy wełny i mąki drzewnej (cła podwyższone zostały z RM 1·20 na RM 5).

Trzoda chlewna, mięso, słonina. — Ograniczenia przywozu tych artykułów do Niemiec polegają z jednej strony na rygorystycznie stosowanych przepisach weterynaryjnych, z drugiej strony, na wysokich cłach. W układzie polsko-niemieckim z dn. 7/III r. b. ustalone zostały, jak wiadomo, przepisy weterynaryjne jedynie dla tranzytu produktów hodowlanych, nie zaś dla przywozu z Polski do Niemiec. Fakt ten o tyle nie ma praktycznego znaczenia, że eksport wyżej wymienionych artykułów do Niemiec byłby i tak niemożliwy na skutek wysokich ceł. Ilustracją działania tych ceł są liczby ogólnego przywozu do Niemiec, które w 1933 r. wynoszą: dla trzody chlewnej 18 tys. szt. (cło obecne RM 50 zamiast dawnych RM 18) notabene przy jednoczesnym eksporcie 41 tys. szt.; dla mięsa zaś, przywożonego przy cł: RM 100 (zamiast dawnych RM 45) — zaledwie 177 q; importowane są jedynie w tym dziale części zwierząt bitych (np. wątroby, nerki i t. d.), na które istnieją zniżki konwencyjne.

Oleje roślinne. — W tym dziale interesowałby nas wywóz do Niemiec oleju rzepakowego oraz ewentualnie lnianego; wykorzystanie tych możliwości zależy będzie od zarządzeń monopolu niemieckiego, któremu podlegają te oleje.

Mąka. — Ogólny import Niemiec na skutek podwyżek cel spadł z 550 tys. q w 1928 r. do 35 tys. q w 1933 r. Obecne cło wynosi RM 43 (zamiast dawnych RM 18·75) i nie daje nam żadnych możliwości importu do Niemiec. Możliwości takich nie zyskujemy — dla analogicznych powodów — również w zakresie wywozu do Niemiec krocmału.

¹⁾ P. „Polska Gospodarcza” zes. 11/1934 — art. p. t.: „Wywóz drewna do Niemiec wobec porozumienia polsko-niemieckiego”.

W stosunku do cukru obowiązują w Niemczech, niezależnie od opłat wewnętrznych, cła w wys. RM 32 i RM 27 (zamiast dawnych RM 15 i RM 13); import cukru buraczanego, który w 1928 r. wyniósł przeszło RM 5 miljn., spadł w 1933 r. do RM 3 tys. Import z Polski, oczywiście, nie byłby w tych warunkach możliwy (niezależnie od obowiązujących porozumień międzynarodowych).

Materiały budowlane (wapień, dolomit i t. d.). — W tym dziale zyskujemy pewne możliwości wywozowe do Niemiec; wywóz z natury rzeczy będzie miał charakter przede wszystkim lokalny — w obrocie pogranicznym.

Produkty naftowe. — W tej grupie artykułów posiadamy niewątpliwie szanse rozwoju eksportu do Niemiec. Nieobecność nasza na rynku niemieckim przez 9 lat będzie — z uwagi na mocne ulokowanie się innych krajów — stanowiła pewną trudność dla naszych eksporterów, zwłaszcza w pierwszym okresie po wejściu w życie umowy. Tem niemniej, zważywszy na wielką pojemność rynku niemieckiego (import w 1933 r. wszelkich produktów naftowych wyniósł ok. RM 130 miljn.), na fakt, że uzyskujemy jednakowe warunki konkurencyjne z innymi państwami, t. j. jednakowe cła (cła konwencyjne w tym dziale nie istnieją), oraz na zabezpieczone specjalnie w układzie z dn. 7/III stosowanie systemu autonomicznych ulg celnych, w tym dziale szeroko rozbudowanego, widoki naszego eksportu są zupełnie realne. Spodziewać się należy przede wszystkim eksportu olejów smarowych oraz oleju gazowego, ewentualnie może i nieznacznych ilości nafty i benzyny. Poza tem rozwinie się niewątpliwie eksport parafiny, tem bardziej, że międzynarodowy kartel rezerwuje rynek niemiecki na ten artykuł dla Polski.

Produkty chemiczne. — Grupa tych artykułów dość szeroko objęta była działaniem niemieckiej Obertarif (kwas solny, kwas siarkowy, soda, potaż, amonjak, aluny, chromiany, siarczany żelaza i cynku i t. d.). Jak wiadomo, Niemcy są sami producentami oraz poważnymi eksporterami większości tych artykułów. Zważywszy poza tem na fakt istnienia w szeregu pozycji zniżek konwencyjnych, na eksport do Niemiec — pomimo stosunkowo niskich ceł autonomicznych — możemy liczyć ewentualnie tylko w nielicznych pozycjach, w sumie jednak bez większego znaczenia dla całokształtu naszego eksportu do Niemiec.

W dziale farb, lakierów, pokostów i t. d. pewne widoki eksportu mamy w zakresie bieli cynkowej i litoponu.

Wyroby włókiennicze i konfekcja. — Zarządzeniami bojowymi objęte były wszelkie gatunki przędzy, tkaniny oraz szereg wyrobów konfekcyjnych. Przy istniejących licznych zniżkach konwencyjnych eksport nasz będzie naogół b. utrudniony; pewne możliwości penetracji na rynek niemiecki istnieją jednak w zakresie jedwabiu sztucznego, niektórych tkanin oraz ewentualnie przędzy (jakkolwiek co do eksportu przędzy mamy dość smutne doświadczenie z roku ubi głęto, kontyngent bowiem na przędzę wiganjową oraz kamgaro, przyznany nam przez Niemcy w układzie z grudnia 1932 r., nie został wogóle przez nas wykorzystany).

Wyroby koszykarskie. — Jakkolwiek przywóz ogólny do Niemiec jest bardzo nieznaczny (w 1933 r. ok. RM 70 tys.), można liczyć na ulokowanie na rynku niemieckim pewnych ilości zwykłych wyrobów koszykarskich (zainteresowanie temi artykułami dało się kilkakrotnie zauważyć w czasie Targów Lipskich w ubiegłych latach).

Wyroby z drzewa. — Ta grupa towarów była w ostatnich latach terenem specjalnie ożywionej działalności Niemiec w dziedzinie podwyższania (ob. związanego również z rewizją kilku traktatów handlowych) do poziomu w wielu wypadkach równoznacznego z prohibicją przywozu. Eksport, int resujący nas nieomal we wszystkich towarach z tej grupy, będzie możliwy tylko w nielicznych artykułach, m. in. jednak dla tak ważnego artykułu, jak dykty (wobec odpędnięcia zniżki finlandzkiej).

Wyroby papiernicze, szklane, ceramiczne. — Zarządzenia bojowe w tych grupach miały wybitnie teoretyczny charakter i zniesienie ich przynosi minimalną zmianę w dotychczasowym stanie rzeczy. Jedynie w grupie ceramicznej spodziewać się można eksportu niektórych wyrobów kamionkowych (np. rur), ewentualnie niektórych wyrobów szklanych.

Metale i wyroby. — Na pierwszym miejscu występuje tu eksport wyrobów hutniczych żelaznych, zapewniony porozumieniem prywatnym między przedstawicielami polskiego i niemieckiego przemysłu hutniczego. Porozumienie to zabezpiecza nam kontyngent importowy do Niemiec, określony w procentach do konsumpcji wewnętrznej niemieckiej, który w praktyce wynosi obecnie ok. 30÷40 tys. t rocznie: na eksport ten składają się następujące artykuły hutnicze: półwytwór, materiały nawierzchni kolejowej, żelazo prętowe, kształtowe, uniwersalne i taśmowe, drut walcowany, blacha, rury, zestawy kołowe oraz sztuki kute. Ponadto przewiduje umowa kontyngent stały na stal szlachetną w wysokości 2 400 t rocznie¹⁾.

Poza powyższymi artykułami pomysły widoki eksportu istnieją dla nas w zakresie elektrolitycznych stopów żelaza, jak żelazochrom, żelazomangan, żelazokrzem, żelazoglinokrzem i t. d. Pewne możliwości wywozu posiadamy również w zakresie niektórych wyrobów, jak np. naczyń żeliwnych, rur żeliwnych, w dziale jednak wyrobów metalowych wogóle (które w dość licznych artykułach objęte były zarządzeniami bojowymi) możliwości te są dosyć ograniczone. Zniesienie Obertarif nie daje nam również możliwości (niezależnie od odpowiedniego porozumienia między przemysłami) eksportu do Niemiec blachy cynkowej, na którą cła niemieckie w ciągu ostatniego roku podwyższone zostały o 100% do poziomu prohibicyjnego.

Jeżeli chodzi o ogólne warunki nowego eksportu do Niemiec, to pewne obawy nasuwać mógłby fakt istnienia w Niemczech regulacji dewizowej i wynikających stąd ewentualnych trudności dla tego eksportu. Wyjaśnić w związku z tem należy, że obawy takie byłyby naogół niesłuszne, ponieważ obowiązujący w Niemczech system nie przewiduje specjalnych kontyngentów dewizowych na import z każdego państwa, lecz wyznacza przydziały dewizowe (oparte na obrotach z 1930/31 r.) dla poszczególnych firm na import z zagranicy wogóle (bez specyfikacji krajów importujących). Spodziewać się zatem należy — i tu możemy się również oprzeć na dotychczasowej praktyce — że trudności, jakieby ewentualnie powstawać mogły w indywidualnych wypadkach z tytułu regulacji dewizowej będą przez odpowiednie czynniki niemieckie usuwane.

Powyższy przegląd naszych nowych możliwości eksportowych do Niemiec jest oczywiście bardzo ogólnikowy; przy dokładniejszym zbadaniu poszczególnych towarów oraz przeprowadzeniu kalkulacji wypłyną niewątpliwie inne jeszcze, poza wyżej wymienionymi, perspektywy wywozowe. W tym stanie rzeczy nie jest, oczywiście, możliwe jakiegokolwiek dokładniejsze określenie rozmiaru nowego wywozu. Stwierdzić natomiast można, że rozmiar ten w dużym stopniu zależeć będzie od aktywności naszych eksporterów, od wysiłku w kierunku możliwie pełnego wykorzystania warunków eksportu, jakie zapewnia układ z dn. 7 marca r. b.

Z. C.

TARGI I WYSTAWY

WYSTAWA PRÓB I WZORÓW W KRAJACH BLISKIEGO WSCHODU. — Z każdym dniem rosnące utrudnienia importowe w krajach Europy powodują, że wywóz polski do tych krajów — biorąc ogólnie — nie ma szans rozwojowych, jedynie z największym wysiłkiem może utrzymać szczupłe rozmiary obecne. Fakt powyższy powoduje, że linje kierunkowe eksportu polskiego, odchyłone utrudnieniami, stosowanymi na

rynkach sąsiednich, bieć muszą dalej. Stąd powstaje konieczność usilnego badania rynków zamorskich, i to nietylko teoretycznie, ile w znaczeniu praktyczno-handlowych zabiegów w poszukiwaniu rynków zbytu dla produktów polskich i utworzenia im drogi.

Należy tu przedewszystkiem wskazać kraje Bliskiego Wschodu o zupełnie niewspółmiernej pojemności w zestawieniu z dotychczasową naszą na tych rynkach penetracją, a pozatem wykazujące ci: głe wzrastające, konsekwentne zainteresowanie dla polskiego towaru, mimo iż dotychczasowe usiłowania wywozowe nie wyszły jeszcze poza ramy przypadkowości, świadczącej o braku istnienia trwałych ugruntowanych stosunków handlowych.

Zarówno przesłanki, wyniki z badania rynków, jak z racji sytuacji geograficznej, warunków handlowych i komunikacyjnych, nasuwają możliwości wykorzystania rynku Bliskiego Wschodu dla wyrównania utraconych pozycji eksportowych.

Ze wszystkich sposobów zadzierzgnięcia i zacieśnienia stosunków handlowych, wzmocnienia ekspansji na rynkach Bliskiego Wschodu, niema bardziej przekonującego, jak zademontrowanie samego towaru kupcom, zainteresowanym nabywcom. Eksporterzy mają sposobność wejścia w bezpośrednie stosunki handlowe z konsumentami, przyczem towar wystawiany jest badany jedynie pod kątem jego wartości gatunkowej i nabywca może sobie w ten sposób zapewnić stałe dostawy.

Dlatego też odrazu uderza fakt, że formą działania najbardziej korzystną w kierunku wzmocnienia polskiej ekspansji gospodarczej na rynkach zamorskich wogóle, a Bliskiego Wschodu szczególnie, mogą być wystawy ruchome prób i wzorów produkcji przemysłowej w rodzaju ruchomej Wystawy Prób i Wzorów w Krajach Bliskiego Wschodu, urządzonej przez Państwowy Instytut Eksportowy.

Wystawa ma charakter ściśle handlowy, obejmuje ona jedynie próby i wzory wszystkich działów polskiego przemysłu, które mogą dać obraz konkretnych możliwości eksportowych Polski, a równocześnie zawiera wszystkie dane, które dla zainteresowanych kupców są istotne i stanowić mogą konieczny materiał dla zawierania poszczególnych transakcyj. Dla głębszej orientacji obustronnej co do możliwych kontaktów gospodarczych i ich ułatwienia — wyjechała na Wystawę wycieczka handlowa, składająca się ze specjalnych reprezentantów firm wystawiających z 2 delegatami Stowarzyszenia Przedstawicieli Handlowych na czele. Ponadto reprezentanci miejscowych firm polskich udzielają dokładnych informacji co do cen i gatunków towarów, względnie ewidencjonują zapytania i zamówienia, napływające niezwykle obficie już w pierwszych dniach kierowania Wystawy. Nad całokształtem ekspozycji i ogólnem biurem informacyjnym czuwa delegat Instytutu P. J. Dolnicki.

Ekspozyty przywiezione zostały do Aleksandrii na s/s „Polonia”, utrzymującym regularną komunikację między Constanzą a Haifą i Jaffą. W związku z Wystawą statek zawiązał specjalnie do portu w Aleksandrii, i w ten sposób został wyzyskany moment propagandowy, jakim było zawiązanie do portu Aleksandrii „Polonii”, co było pierwszym okazaniem się bandery polskiej na tych wodach.

W dn. 10 b. m. odbyła się w Aleksandrii uroczystość otwarcia Wystawy Prób i Wzorów, która stała się pierwszą polską manifestacją gospodarczą na terenie Egiptu. Otwarcia dokonał P. Chargé d'Affaires R. P. w Kairze Tadeusz Jaroszewicz w obecności Podgubernatora P. Abdel Rahman Metwalli Bey'a, Głównego Dyrektora Municypalności P. S. H. Coatswortha, Głównego Dyrektora Ceł P. Abdel Razak Aboul Kheir Bey'a, Dyrektora Departamentu Ministerstwa Rolnictwa P. Helmy Bey'a, Konsula Honorowego R. P. w Aleksandrii P. Constantinidisa, oraz licznie zgromadzonych osobistości ze świata gospodarczego, sfer towarzyskich, przedstawicieli prasy, banków, związków i instytucyj handlowych.

¹⁾ Szczegóły — p. zesz. 10/1934, str. 305.

Wystawa, otwarta w Aleksandrii w dn. 10 ÷ 17 b. m. mieściła się w centrum miasta, w reprezentacyjnych salonach hotelu Claridge. W salach wystawowych zgrupowane zostały, ułożone według branż, ekspozycje przeszło 100 firm polskich, reprezentujących wszystkie działy przemysłu polskiego, ze specjalnym uwzględnieniem artykułów, mających największe możliwości zbytu w krajach Bliskiego Wschodu.

Frekwencja — już w pierwszych dniach — była stosunkowo zupełnie dobra, a wśród zwiedzających przeważały sfery kupieckie — w myśl programowego założenia element najbardziej pożądanym.

Obecne próby przewiezione zostały do Kairu, gdzie wystawione są od 21 b. m. do 8 kwietnia r. b. w Palais Tigrane. W końcowych dniach kwietnia i przez cały maj eksponowane będą w pawilonie polskim na Międzynarodowych Targach Lewantyńskich w Tel-Aviv.

c.h.

ULGOWE OPŁATY MANIPULACYJNE DLA AUKCYJ OWOCOWYCH W PORTACH POLSKICH — p. str. 382.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie 9 ÷ 22/III r. b. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	9 ÷ 15/III		16 ÷ 22/III		Wzrost (+) lub spadek (-)
	Pszenica				
Warszawa . . .	21'25	21'04			- 0'9
Poznań . . .	18'00	17'50			- 2'7
Lwów . . .	19'95	19'62½			+ 1'6
Przeciętna . .	19'73	19'38			- 1'7
	Żyto				
Warszawa . . .	14'50	14'50			—
Poznań . . .	14'62½	14'62½			—
Lwów . . .	15'17½	15'02½			- 1'0
Przeciętna . .	14'76½	14'71½			- 0'3
	Owies				
Warszawa . . .	12'00	12'18			+ 1'5
Poznań . . .	11'62½	11'81			+ 1'5
Lwów . . .	11'50	12'58			+ 9'3
Przeciętna . .	11'70½	12'19			+ 4'1
	Jęczmień browarowy				
Warszawa . . .	15'75	15'75			—
Poznań . . .	15'75	15'75			—
Lwów . . .	—	—			—
Przeciętna . .	—	—			—
	Jęczmień zwykły				
Warszawa . . .	14'00	13'85			- 1'0
Poznań . . .	14'75	14'75			—
Lwów . . .	12'87½	12'50			- 2'9
Przeciętna . .	13'87	13'70			- 1'2

— Cechą charakterystyczną okresu sprawozdawczego (od 12 do 17 marca) na rynku zbóż chlebowych i przetworów jest stabilizacja cen wszystkich notowanych zbóż, z wyjątkiem jęczmienia, który na giełdzie gdańskiej zniżył. Obróty utrzymały się na poziomie obrotów z poprzedniego tygodnia. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, na giełdzie warszawskiej nie zaszły żadne zmiany, na giełdzie poznańskiej zniżyły tylko ceny otrąb pszenicznych o zł 0'25 i zwiększyły otrąb żytnich o zł 0'25, natomiast na giełdzie gdańskiej cena jęczmienia eksportowego obniżyła się o guld. gd. 0'40, — średniego o guld. gd. 0'70, — o wadze 117 hfl.

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu oraz Min. Rolnictwa i Ref. Roln., sprawozdań organizacji gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. i t. d.

o guld. gd. 0'25, — o wadze 114 hfl. o guld. gd. 0'30, otrąb pszenicznych (szale) o guld. gd. 0'05 i otrąb żytnich o guld. gd. 0'20.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 16 272 t, w tem 11 620 t żyta.

Warszawa. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jara czerwona szklista 775 g/l 21'50 ÷ 22'00, — jednolita 748 g/l 21'00 ÷ 21'50, — zbierana 737 g/l 20'50 ÷ 21'00, żyto jednolite 700 g/l 14'25 ÷ 14'75, jęczmień browarowy 684 g/l 15'50 ÷ 16'00, — przemiałowy 632 g/l 13'75 ÷ 14'25, owies jednolity 468 g/l 12'00 ÷ 12'50, — zbierany 438 g/l 11'50 ÷ 12'00, mąka pszenna I gat. „luksusowa” 45% 34'00 ÷ 38'00, — I gat. 65% 30'00 ÷ 34'00, — II gat. 20% po luksusowej 25'00 ÷ 30'00, — III gat. „poślednia” 17'00 ÷ 23'00, mąka żytnia I gat. 0 ÷ 55% 24'00 ÷ 25'00, — I gat. 0 ÷ 65% 23'00 ÷ 24'00, — II gat. bez notowań, — „razowa” 18'00 ÷ 19'00, — „poślednia” 12'00 ÷ 13'00, otręby pszenne szale z przemiału standartowego 12'00 ÷ 12'50, — średnie z przemiału standartowego 11'00 ÷ 11'50, otręby żytnie z przemiału standartowego 8'50 ÷ 9'50.

Poznań. — Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (jak wyżej): pszenica 17'50 ÷ 17'75 (17'75 ÷ 18'00), żyto 14'50 ÷ 14'75, jęczmień 695 ÷ 705 g/l 14'75 ÷ 15'25, — 675 ÷ 685 g/l 14'25 ÷ 14'75, — browarowy 15'25 ÷ 16'25, owies 11'50 ÷ 11'75, — do siewu 11'75 ÷ 12'25, mąka wraz z workiem: pszenka I gat. A 20% 32'25 ÷ 34'00, — I gat. B 45% 29'25 ÷ 31'50, — I gat. C 60% 27'75 ÷ 30'00, — I gat. D 65% 26'25 ÷ 28'50, — II gat. 45 ÷ 65% 24'25 ÷ 26'50, — III gat. „poślednia” A 65 ÷ 70% 18'00 ÷ 20'00, — III gat. „poślednia” B ponad 70% 15'00 ÷ 17'00, żytnia I gat. 0 ÷ 55% 21'00 ÷ 22'00, — I gat. 0 ÷ 65% 19'50 ÷ 20'50, — II gat. 55 ÷ 70% 16'50 ÷ 17'50, — „poślednia” ponad 70% 13'00 ÷ 14'50, — „razowa” 0 ÷ 95% 17'00 ÷ 18'00, otręby pszenne z przemiału standartowego 10'75 ÷ 11'25 (11'00 ÷ 11'50), — grube z przemiału standartowego 11'50 ÷ 12'00, otręby żytnie z przemiału standartowego 9'75 ÷ 10'50 (9'50 ÷ 10'25).

Gdańsk. — Ceny według urzędowych notowań giełdy zbożowej (ostatnie notowania w tygodniu) — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica nowa o wadze 130 hfl. bez notowań, — czerwona o wadze 125 hfl. bez notowań, żyto eksportowe o wadze 120 hfl. 9'00, — konsumpcyjne nowe 9'15, jęczmień wyborowy na eksport 9'75 ÷ 10'10 (10'00 ÷ 10'50), — średni 9'40 ÷ 9'60 (9'80 ÷ 10'30), — o wadze 117 hfl. 9'30 (9'55), — o wadze 114 hfl. 9'10 (9'40), — zimowy bez notowań, owies nowy 7'85 ÷ 8'50, otręby pszenne szale 7'70 (7'75), — grube 7'50, otręby żytnie 6'00 ÷ 6'20 (6'00).

SKÓRY

Kraków. — Ceny według notowań Centrali Targów — w zł za 1 kg (w nawiasach podane są poprzednie notowania, o ile różnią się od obecnych): skóry surowe wołowe 0'90 (1'00 ÷ 1'05), — krowie 0'85 ÷ 0'90 (0'95 ÷ 1'00), — jałowicze 0'90 (1'00 ÷ 1'05); za 1 sztukę: skóry cielęce surowe 5'00 ÷ 7'00 (6'00 ÷ 7'00).

Wilno. — Ceny hurtowe orientacyjne — w zł za 1 kg (jak wyżej): skóry surowe bydłowe 1'05 ÷ 1'25 (1'20 ÷ 1'30); za 1 sztukę: skóry surowe cielęce 4'75 ÷ 5'00 (4'50 ÷ 5'00), końskie 19'00 ÷ 20'00 (21'00 ÷ 22'00).

Poznań. — Notowano na licytacji skór surowych, urządzonej przez Polski Syndykat Skór i Odpadków Poubojowych (oddział na woj. poznańskie) w Poznaniu w dn. 8/III r. b. — w zł za 1 funt (w nawiasach podane są notowania z poprzedniej licytacji, o ile różnią się od obecnych): bukaty do 39 f. bez krów bez notowań (0'69), wolce, jałowki i buhaje 40 ÷ 49 f. 0'66 (0'68), wolce i jałowki od 50 f. wzwyż 0'67 (0'70), buhaje 50 ÷ 70 f. 0'64 (0'65), — 71 ÷ 85 f. 0'54 (0'58), — od 86 f. wzwyż 0'48 (0'51), krowy do 49 f. 0'67 (0'72), — od 50 f. wzwyż 0'61 (0'67), skóry bydłowe oryginalne 0'60 ÷ 0'68 (0'61 ÷ 0'74), skóry cielęce do 7½ f. bez notowań (0'99 ÷ 1'00), — 7½ ÷ 9 f. bez notowań (1'07 ÷ 1'09), — od 9 f. wzwyż bez notowań (0'97), — cielęce oryginalne 0'85 ÷ 0'95 (0'92 ÷ 1'02), skóry owcze oryginalne 0'60 ÷ 0'80 (0'73 ÷ 0'93). Wystawiono 1 439 skór bydłowych, 4 499 skór cielęcych i 803 skóry owcze. Skór cielęcych nie wysprzedano.

Toruń. — Notowano na licytacji skór surowych, urządzonej przez Polski Syndykat Skór i Odpadków Poubojowych w Poznaniu (oddział na woj. pomorskie) w dn. 6/III r. b. — w zł za 1 funt (jak wyżej): skóry solone bydłowe bukaty 0'65 ÷ 0'67 (0'71), — średnie 0'65 ÷ 0'74 (0'70 ÷ 0'72), — ciężkie 0'57 ÷

0'58 (0'64), — oryginalne 0'62 ÷ 0'66 (0'67), skóry solone owcze oryginalne 0'65 (0'77), — eksportowe 0'70 (0'80), — suche 1'05 (1'30); za 1 sztukę: skóry cielęce solone lekkie do 7 f. bez notowań (6'10 ÷ 6'40), — ponad 7 f. 7'50 (8'00 ÷ 8'10), skóry kozie 4'20 (4'00), skóry solone końskie 21'50 (21'00). Wystawiono 1 600 skór bydłych, 3 700 skór cielęcych i 800 skór owczych. Skór cielęcych nie wysprzedano.

CHEMICALIA

Warszawa. — Ceny hurtowe orientacyjne — w zł za 100 kg loco fabryka bez opakowania: aceton 440'00, alkohol metylowy techniczny 90% 160'00, alkohol metylowy czysty 99% 300'00, amoniak skroplony NH₃ 1'53 (za 1 kg wraz z opakowaniem), azotniak mielony za 1 kg % N₂ 1'52 (wraz z opakowaniem), azotniak granulowany za 1 kg % N₂ 1'69 (wraz z opakowaniem), azotan amonu 100'00, azotan sodowy 120'00, benzol handl. 90% 92'00, benzol czysty 104'00, bisulfat (kw. siarczan sodu) 13'50, boraks 90'00 ÷ 100'00 (wraz z opakowaniem), chlorek ciekły 115'00, chlorek cynku 50° Bé 30'00, chlorek wapna bielący 30'60, chlorek wapna (CaCl₂) 20'00 ÷ 22'00, chlorobenzol 165'00, chloroform czysty 800'00, chloroform „pro narcosi” 1 800'00, eter siarkowy 450'00, fenol czysty 265'00, formalina 40% 260'00, gliceryna farmaceutyczna 30% Bé 220'00 (wraz z opakowaniem), gliceryna techniczna 85 ÷ 88% 160'00 (wraz z opakowaniem), karbolinum 29'75, klej kostny 230'00, klej skórný biały 280'00, krezol czysty 128'00, kwas azotowy 36° Bé w przel. na 100% HNO₃ 95'00, kwas mrówkowy 80% 235'00, kwas siarkowy 60°, Bé 6'00, kwas solny 19 ÷ 21° Bé 12'25, kwas octowy techniczny 30% 100'00, mączka kostna odklejona 30% P₂O₅ 15'00, mączka rogowa 13 ÷ 14% N 40'00, naftalina surowa prasowana 28'00, naftalina czysta w łuskach 52'50, octan sodu 120'00, octan oliwowy 205'00, oleina 175'00, oleum 20% 19'24, olej lniany 150'00, potaż żrący topiony 88 ÷ 92% 140'00 (wraz z opakowaniem), pirydyna czysta 8'00 (za 1 kg), smoła preparowana 16'50, saletra amonowa 100'00, saletra potasowa 130'00, saletra sodowa przem. rafinowana 75'00 (wraz z opakowaniem), saletra sodowa przem. zwykła 55'00 (wraz z opakowaniem), salmiak rafinowany 120'00 (wraz z opakowaniem), siarczan amonu 28'45, siarczan miedzi 65'00 ÷ 75'00 (wraz z opakowaniem), siarczek sodu 60 ÷ 62% 64'00 (wraz z opakowaniem), soda amonjakalna 25'00, soda kaustyczna 54'00, sól Glauberska krystaliczna 7'00, stearyna 155'00, superfosfat 16% parytet Warszawa luzem 10'72, toluol czysty 115'00, woda amonjakalna chemicznie czysta, zaw. ok. 25% NH₃, 60'00, żelatyna techniczna 400'00.

MATERIAŁY BUDOWLANE

Bielsko. — Ceny według notowań Izby Handlowo-Przemysłowej w Bielsku — w zł za 100 kg: belki żelazne dwuteowe 37'10, — korytkowe 37'10, żelazo bednarskie 43'90, — płaskie 36'10, — okrągłe 36'10, stal resorowa 70'00, blacha cynkowa 100'00, drut 55'00 ÷ 160'00, cement (loco stacja załadowania) 3'50, cement (loco wagon st. Bielsko) 4'00, cement w detalu 4'50, smoła dachowa 23'00 ÷ 34'00, klej stolarski 180'00, pokost 175'00, gips sztukatorski 4'80 ÷ 5'50, drzewo ciesielskie 52'00 (za m²), deski 38'00 (za m²), cegła zwykła 35'00 ÷ 36'00 (za 100 szt.

loco cegielnia), cegła ogniotrwała 23'00 ÷ 38'00 (za 1 000 szt. loco cegielnia), dachówka 110'00 ÷ 140'00 (za 1 000 szt. loco cegielnia), wapno palone 180'00 (za 10 t loco stacja załadowania), szkło lagerowe 2 mm grubości 4'20 (za m²), papa dachowa 4'00 ÷ 12'00 (za 10 m²).

RYNEK AKCYJNY

za okres od 12 do 17 marca 1934 r.

Ogólne obroty na rynku akcyjnym w okresie sprawozdawczym były ograniczone, jednakże akcjami Banku Polskiego i z grupy akcji fabryk metalowych — Starachowicami, dokonywano większych obrotów. Tendencja naogół utrzymana. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, kursy akcji Banku Polskiego i Lilpopa pozostały bez zmiany, Starachowic podniosły się o zł 0'05, natomiast obniżyły się: Ostrowca o zł 0'75, Habermusch i Schiele o zł 1'25, a rzadko i dawno notowanych akcji „Wysoka” o zł 5'00.

W Krakowie akcje Banku Polskiego spadły o zł 0'75, gdy w Poznaniu podniosły się o zł 0'50. Giełda lwowska w dalszym ciągu bez notowań.

GIĘŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	78'75	77'50	78'50 -78'75
Tow. Fabr. Portl. Cem. „Wysoka”	zł 100	31'00	31'00	31'00
Lilpop	zł 25	12'20	11'50	11'75
Ostrowiec —serja B	zł 50	23'25	23'25	23'25
Starachowice	zł 50	11'00	10'50	10'95 -10'90
Habermusch i Schiele	zł 100	38'75	38'75	38'75

GIĘŁDA KRAKOWSKA

Akcje — w zł (w nawiasach podane są notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, lub też ostatnie notowania z dawniejszych okresów): Bank Polski 77'75 (78'50), Elektrownia 18'00 (18'00).

GIĘŁDA LWOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIĘŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach podane są notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Bank Polski 78'00 ÷ 78'50 (77'00 ÷ 78'00).

CLA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

ULGOWE OPŁATY MANIPULACYJNE DLA AUKCYJ OWOCOWYCH W PORTACH POLSKICH. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 23/1934, poz. 172 ukazało się rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Rol. z dn. 8/III r. b. o częściowej zmianie art. 15 rozporządzenia z dn. 11/VI 1920 r. o taryfie celnej.

Rozporządzenie to ustala opłatę manipulacyjną w wysokości 5% sumy pobranego cła od towarów, objętych poz. 53 i poz. 60 p. 3 taryfy celnej przywózowej, oraz opłatę manipulacyjną w wys. 2% cła od towarów, objętych poz. 60 p. 4 taryfy celnej przywózowej — przywózonych drogą morską przez porty polskiego obszaru celnego, o ile towary te nabyte zostały na funkcjonujących w tych portach targach i aukcjach, zorganizowanych na zasadzie obowiązujących przepisów, dotyczących wystaw i targów gospodarczych. Rozporządzenie z dn. 8/III r. b. redukuje więc dotychczasową 10% opłatę manipulacyjną od sumy cła do 5% w odniesieniu do jabłek świeżych, pomarańcz i mandarynek, oraz do 2% w stosunku do cytryn.

Ułga ta, nie powodując zbyt poważnych efektywnych różnic w możliwościach kalkulacyjnych cen na owoce, aukcjonowane w portach polskiego obszaru celnego — jest poważnym wychowawczym czynnikiem dla uzdrowienia dotychczasowych stosunków handlowych w branży owocowej. Ułga nastawia kupujących

na nowy typ organizacyjny sprzedaży, umożliwiając szerszym sferom kupieckim nabywanie owoców bezpośrednio od producentów. Dotychczas handel owocowy w Polsce prawie że nie korzystał z bezpośrednich stosunków handlowych z producentami owoców, opierając się na kontraktach z pośrednikami zagranicznymi, niepotrzebnie podrażającymi końcową cenę owoców. Ułga manipulacyjna, eliminując pośredników zagranicznych, winna przyczynić się do potaniaenia owoców, które przejdą przez jedną z koncesjonowanych aukcyj. Ponadto ułga w opłatach manipulacyjnych, stwarzając dostateczne warunki popytu dla aukcjonowanego towaru, uczyni w znacznym stopniu zbędnymi częste wyjazdy kupców zagranicę dla zawierania transakcyj na owoce południowe.

Niezależnie od omówionych korzyści bezpośrednich, postanowienia powyższego rozporządzenia umożliwiają normalną pracę aukcyj, nawet w tym wypadku gdyby outsiderzy chcieli utrudniać pracę tej nowej organizacji zbytu, zachęca do korzystania z aukcyj również tych kontrahentów zagranicznych, którzy się znajdą w orbicie ich działania, powodując w konsekwencji skoncentrowanie handlu owocami południowymi, który będzie zdolny pokryć zapotrzebowanie nie tylko wewnętrzne, ale również w pewnym stopniu i eksportowe.

M. Sz.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

STANOWISKO P. K. P. W SZEREGU KOLEI EUROPEJSKICH. — Wzorem lat ubiegłych¹⁾ podajemy zestawienie stanu posiadania i wyników pracy normalnotorowej sieci Polskich Kolei Państwowych oraz 6 innych kolei państwowych Europy Zachodniej, Środkowej i Wschodniej — jako probierz właściwej oceny działalności naszych kolei w 1932 r. — a podstawę

do porównań służy wydawnictwo Międzynarodowego Związku Kolei Żelaznych — „Statistique Internationale des Chemins de Fer” za 1932 r., oparte na materiałach urzędowych, dostarczonych przez zarządy kolei, będących członkami t. zw. „U. I. C.” (Union Internationale des Chemins de Fer).

	Polska	Austria	Czechosłow. (państw.)	Francja (państw.)	Niemcy	Włochy	Z. S. R. R.
I. — Stan taboru:							
Długość eksploacyjna — km	17 634	5 345	11 072	8 750	52 935	16 122	80 577
Ilość paro- i elektrowozów — ogółem	5 347	2 241	4 045	3 627	21 150	6 084	—
„ „ „ „ na 10 km sieci	3 ⁰	4 ²	3 ⁷	4 ¹	4 ⁰	3 ⁸	—
„ wagonów motorowych	53	32	228	275	1 419	71	—
„ „ osobowych — ogółem	8 970	5 790	8 923	6 998	66 110	8 153	—
„ „ „ „ na 10 km	5 ¹	10 ⁷	8 ¹	8 ⁰	13 ⁰	5 ¹	—
„ „ bagażowych — ogółem	1 534	1 792	2 754	2 541	20 887	4 734	—
„ „ „ „ na 10 km	0 ⁹	3 ³	2 ⁵	2 ⁹	4 ¹	2 ⁹	—
„ „ towarowych krytych	101 593	13 963	33 899	81 596	206 511	64 653	—
„ „ „ „ otwartych	97 991	18 152	64 718	43 849	376 777	74 072	—
„ „ „ „ specjalnych	8 047	875	825	2 203	38 104	8 839	—
„ „ „ „ ogółem	156 501	32 990	99 442	83 084	621 392	143 037	—
„ „ „ „ na 10 km	88 ⁷	61 ²	89 ⁸	23 ⁴	118 ²	88 ⁷	—
II. — Przewozy:							
Liczba podróży kl. I — tys.	23 ⁴	38 ⁷	27 ⁸	12 637 ⁶	208 ¹	1 520 ¹	1 216 ⁹
„ „ „ II „	4 780 ⁶	7 16 ³	2 229 ²	68 804 ²	62 586 ²	9 244 ⁸	965 836 ⁵
„ „ „ III i IV „	108 717 ⁵	71 677 ⁹	212 919 ⁹	118 772 ⁹	1 242 303 ⁰	93 943 ⁴	967 053 ⁴
„ „ „ ogółem — tys.	113 521 ⁵	72 452 ⁹	215 176 ⁹	200 214 ⁷	1 305 097 ³	104 708 ³	967 053 ⁴
Ilość osobo-km ogółem — tys.	4 694 796	2 557 144	6 329 467	5 231 049	30 811 431	6 050 818	83 748 094
„ „ „ na 1 km sieci	266 235	437 343	555 801	572 701	594 368	358 333	1 026 570
Przebieg średni — km	41 ⁴	35 ³	29 ⁴	26 ¹	23 ⁶	57 ⁸	86 ⁶
Ilość bagażu i przes. ekspr. — tys. tonn	187 ³	—	63 ⁸	122 ⁵	296 ³	92 ⁷	882 ⁰
„ tonno-km bagażu — tys.	21 651	—	7 092	5 355	39 372	13 712	404 000
Przebieg średni — km	116	—	111	44	133	147	457
Ilość przesył. pospiesz. — tys. tonn	534 ⁰	—	459 ³	1 541 ⁶	3 245 ¹	2 523 ⁷	227 640 ⁷
„ „ zwycz. handl. — tys. tonn	40 763 ⁶	—	43 397 ⁰	26 881 ⁵	238 792 ¹	34 777 ³	40 264 ⁹
„ „ gospodarczych „ „	6 583 ³	—	6 209 ³	3 447 ¹	38 338 ⁹	5 115 ⁰	267 905 ⁶
„ „ towarow. ogółem „ „	47 880 ⁹	21 533 ⁹	50 065 ⁶	31 870 ¹	280 376 ¹	42 416 ⁰	169 270 ⁰
„ tonno-km towar. ogółem — miljn.	14 702 ⁵	2 620 ⁴	6 488 ⁵	3 613 ³	44 410 ⁸	9 460 ⁵	2 074 ⁹
„ „ na 1 km sieci — tys.	833 ⁸	448 ²	569 ⁸	395 ⁶	830 ¹	560 ³	631 ⁸
Przebieg średni — km	307 ¹	121 ⁷	129 ⁶	113 ⁴	158 ⁴	223 ⁰	—
III. — Wyniki finansowe (w walucie krajowej):							
	złote	szylingi	korony	franki	marki	liry	ruble
Wpływy z przew. osób — tys.	242 992	163 947	816 594	481 227	873 338	1 135 817	2 059 165
„ „ „ bagażu — tys.	7 404	5 322	20 058	10 405	15 717	35 137	135 167
„ „ „ towarów — tys.	631 439	266 356	2 148 539	1 367 886	1 667 264	1 833 412	2 750 035
Inne wpływy — tys.	118 906	29 467	505 162	93 812	377 999	341 516	536 663
Razem wpływów — tys.	1 000 741	465 092	3 490 353	1 933 330	2 934 318	3 345 882	5 480 870
Wydatki osobowe — tys.	640 607	175 089	2 438 315	1 398 833	2 127 215	1 913 874	—
„ rzeczowe — tys.	283 065	322 360	1 604 716	882 536	873 869	1 304 591	—
Razem wydatków — tys.	923 684	497 449	4 043 031	2 281 369	3 001 084	3 218 465	2 804 290
Spółczynnik eksploatacji	92 ³	106 ⁹	115 ⁸	118 ⁰	102 ³	96 ²	51 ²⁷
IV. — Główne wyniki finansowe (we frankach lub centymach złotych):							
Wpływy z ruchu osobowego:							
na 1 osobo-km — cent.	3 ⁰¹	4 ⁶⁷	1 ⁹⁸	1 ⁸⁷	3 ⁴⁴	4 ⁹⁶	6 ⁶⁶
na 1 km sieci — fr.	7 064	21 864	11 000	10 716	20 730	17 852	68 400
Wpływy z ruchu towarowego:							
na 1 tonno-km — cent.	2 ⁴⁹	—	5 ⁰⁸	7 ⁶⁵	4 ⁶⁸	5 ¹⁵	4 ²⁷
na 1 km sieci — fr.	18 411	35 521	28 942	30 238	38 345	28 816	91 348
Wpływy razem na 1 km — fr.	29 196	62 024	47 016	43 052	67 007	52 588	182 060
Wydatki „ „ „ „	27 080	66 339	54 461	50 803	68 531	50 585	93 150
V. — Liczba personelu:							
Ogółem personelu	171 356	67 029	155 635	81 836	600 595	144 472	1 856 385
na 1 km sieci	9 ⁷²	11 ⁴⁶	11 ⁵⁴	9 ³⁹	11 ¹⁵	8 ⁵⁵	14 ⁷³
na 1 000 pociągo km	1 ⁸³	1 ⁴²	1 ³⁷	1 ¹⁶	0 ⁹⁸	1 ⁰⁷	2 ¹⁸

Podając przytoczone liczby analizie według poszczególnych działów zestawienia — możemy przyjść do następujących ciekawych wniosków.

Polskie Koleje Państwowe, zajmując pod względem rozciągłości sieci III miejsce wśród 7 porównywanych państw (a IV na kontynencie europejskim), utrzymują się na tem samym miejscu pod względem absolutnej ilości posiadanego taboru; przy uwzględnieniu, jednak ilości taboru, przypadającej na 10 km

¹⁾ P. zeszyty: 6/1930, 16/1931, 28/1932 i 4/1933.

sieci, koleje polskie schodzą na jedno z ostatnich miejsc. Daje się to zauważyć zwłaszcza w zakresie parowozów oraz wagonów osobowych i bagażowych. Natomiast ilość wagonów towarowych jest u nas w ilościach względnych $1\frac{1}{2}$ razy większa niż na kolejach austriackich, prawie 4 razy większa niż na kolejach francuskich i równa ilości wagonów towarowych na kolejach włoskich. Pod względem przeto obsługi ruchu towarowego jesteśmy wyposażeni w tabor dobrze.

Przechodząc do wyników przewozowych, stwierdzić musimy, iż w zakresie przewozu osób — acz w liczbach absolutnych posiadamy frekwencję podróźnych większą niż Austria i nawet Włochy — to w przeliczeniu na ilość osobo-km, przypadająca na 1 km sieci, cofamy się na miejsce bezwzględnie ostatnie, posiadając gęstość ruchu osobowego 2-krotnie mniejszą niż koleje niemieckie, francuskie i czeskosłowackie. Jest to, naszym zdaniem, objaw, uzasadniony rolniczym charakterem Polski i mniejszą ruchliwością ludności rolniczej w porównaniu do krajów przemysłowych i z przewagą ludności miejskiej. Tej tezie zdaje się przeczyć fantastyczna liczba miliona zgórą osobo-km na 1 km sieci, podana w statystyce sowieckiej, acz znajdująca pewne wytłumaczenie w znacznie większym (średnim przebiegu podróźnego (86'6 km wobec 41'4 km w Polsce i 23'6 km w Niemczech).

Z innych liczb statystyki ruchu osobowego należy podkreślić bardzo znaczne ilości przejazdów w kl. I we Francji i we Włoszech, a w II — we Francji i w Niemczech, gdy w pozostałych krajach liczby te są znikome w stosunku do ogólnej liczby podróźnych. Przewozy przesyłek bagażowych i ekspresowych są w Polsce względnie znaczne i ustępują ilościowo tylko Z. S. R. R. i Niemcom. Przebieg średni bagażu jest $2 \div 5$ -krotnie dłuższy niż średnie odległości przejazdu podróźnych, co świadczy o tem że bagaż większy biorą tylko podróźni, jadący na odległości dalsze.

Natomiast w zakresie przewozu przesyłek towarowych pośpiesznych koleje polskie cofają się na jedno z ostatnich miejsc, zwłaszcza w porównaniu z kolejami Niemiec, Włoch i Francji. Wielka stosunkowo, bo stanowiąca 7% przewozów zwyczajnych, ilość przesyłek pośpiesznych we Włoszech i we Francji tłómaczy się dużymi⁷⁷ przewozami owoców i wina, łatwo ulegających zepsuciu. Zato przesyłek towarowych zwyczajnych przewozimy więcej niż koleje państwowe francuskie, austriackie i włoskie. Okoliczność ta, łącznie z bardzo dużym przebiegiem średnich przesyłek towarowych sprawia, że co do ilości absolutnej wykonanych tonno-kilometrów koleje polskie ustępują tylko sowieckim i niemieckim, a co do ilości tonno-kilometrów, przypadających na 1 km sieci, przewyższają nawet koleje Rzeszy.

Jeżeli od wyników przewozowych przejdziemy do efektów finansowych, to na przykładzie kolei polskich stwierdzić możemy, że dochód z przewozu osób i bagażu stanowi 25% ogółu wpływów, dochód z ruchu towarowego — 63%, inne wpływy — 12%. Tak samo, mniej więcej, kształtują się wpływy na kolejach państwowych francuskich i czeskosłowackich. W Niemczech wpływy z ruchu osobowego stanowią już 50 dochodu z ruchu towarowego, a na kolejach włoskich, austriackich i sowieckich — nawet $70 \div 75\%$. O ile zrozumiałe jest to co do Włoch i Austrii, jako krajów z wysoko rozwiniętą turystyką, to trudne jest do wytłumaczenia dla Z. S. R. R.

Wydatki, związane z eksploatacją kolei, rozpadają się na 2 główne działy: wydatki na personel (osobowe) i wydatki rzeczowe. Na kolejach polskich wydatki osobowe przewyższają $2\frac{1}{2}$ razy wydatki rzeczowe. Ten sam, mniej więcej, stosunek zachowany jest na kolejach Rzeszy Niemieckiej. Na kolejach państwowych francuskich, włoskich i czeskosłowackich wydatki osobowe są wyższe od rzeczowych tylko o 50%, a na kolejach austriackich wydatki osobowe są prawie 2-krotnie mniejsze od

rzeczowych. Widzimy tu przeto 3 rozmaite systemy gospodarki kolejowej, uzależnione w pewnej mierze od tempa inwestycji w zakresie usprawnienia aparatu kolejowego: im większe czynione są nakłady na podniesienie sprawności kolei, tem bardziej zmniejsza się stosunek wydatków osobowych do rzeczowych.

Zestawienie ogółu wpływów z wydatkami wykazuje, że w 1932 r. większość kolei europejskich zamknęła bilans niedoborem. Należą do nich koleje: Rzeszy Niemieckiej (niedobór RM 66'8 miljn.), francuskie państwowe (fr. 348 miljn.), Czechosłowacji (Kcz. 553 miljn.) i koleje austriackie (szyl. 32'4 miljn.). Natomiast P. K. P. dały przewyżkę — $\text{Z} 77$ miljn., koleje włoskie — lir. 127 miljn., a koleje sowieckie — aż rubli 2576 miljn. (!). Odpowiednio do tego współczynnik eksploatacji, czyli stosunek wydatków do dochodów, stanowił na P. K. P. 92'3 wobec 106'9 na kolejach austriackich, 115'8 na kolejach czeskosłowackich, 118'0 na kolejach państwowych francuskich i 102'3 na kolejach niemieckich.

Dla umożliwienia porównań wyników finansowych, osiągniętych na kolejach poszczególnych krajów, w dziale IV zestawienia podano je w przeliczeniu na franki i centymy złote. Z porównania tego widać, iż wpływy z ruchu osobowego są na P. K. P. najmniejsze, gdyż stanowią 7064 fr. na 1 km sieci, wówczas gdy na innych kolejach wahają się one od 11 tys. fr. (w Czechosłowacji) do 68400 fr. (w Z. S. R. R.). Wobec stosunkowo małego natężenia ruchu osobowego w Polsce jest to wynik zrozumiały, tem bardziej, że posiadamy i taryfę osobową względnie niską — 3'01 cent. od osoby i km wobec 3'44 cent. w Niemczech, 4'67 cent. w Austrii, 4'96 cent. we Włoszech i 6'66 cent. w Z.S.R.R.

Najniższe wpływy, bo 18411 fr. na 1 km, otrzymały P. K. P. i w ruchu towarowym wobec 38345 fr. wpływu w Niemczech, 35521 fr. w Austrii, 30238 fr. we Francji, 28942 fr. w Czechosłowacji i aż 91348 fr. w Z. S. R. R. Wobec b. znacznego — jak widzieliśmy w dziale przewozów — natężenia ruchu towarowego na P. K. P., przewyższającego napięcie ruchu wszystkich innych kolei Europy Środkowej i Zachodniej — ujemne to zjawisko tłómaczy się wyłącznie niepomierne niskim poziomem naszych taryf towarowych. Istotnie, opłata od tonny i kilometra wynosi u nas 2'49 cent., wówczas gdy na pozostałych kolejach, przyjętych do porównania, waha się ona od 4'27 cent. (Z. S. R. R.) do 7'65 cent. (we Francji).

Pomimo tak niskich wpływów, dzięki nadzwyczajnym oszczędnościom w zakresie wydatków P. K. P. zamknęły rok 1932 przewyżką dochodu nad wydatkami w kwocie 2116 fr. na 1 km sieci, wówczas gdy koleje Niemiec, Austrii, Francji i Czechosłowacji dały niedobór w wysokości 524 \div 7750 fr. na kilometr.

Ostatnią wreszcie pozycją, braną do porównania, jest liczba zatrudnionego na kolejach personelu. W liczbach absolutnych P. K. P. mają pracowników więcej niż na kolejach włoskich, francuskich państwowych, czeskosłowackich i austriackich, ale w liczbach względnych w stosunku do długości sieci — zatrudniają na każdy kilometr 9'72 pracowników, wówczas gdy koleje Rzeszy — 11'15, Austria — 11'46, Czechosłowacja — 11'54, a Z. S. R. R. — nawet 14'73. Jeżeli liczby pracowników zestawimy z wykonaną pracą przewozową w postaci ilości pociągo-kilometrów, to się okaże, że dla wykonania każdych 1000 pociągo-km używają P. K. P. 1'83 pracowników, gdy koleje niemieckie tylko 0'98, koleje włoskie — 1'07, francuskie — 1'16, czeskosłowackie — 1'37 i austriackie — 1'42. Tylko pracownicy kolei sowieckich wykazują mniejszą od naszych sprawność, bo na 1000 pociągo-km przypada u nich 2'18 pracowników.

Z wszystkich przytoczonych zestawień uwidoczni się wyraźnie, że Polskie Koleje Państwowe zajmują wśród kolei Europy stanowisko zupełnie równorzędne, a w pewnych wypadkach, np. w zakresie umiejętności przystosowywania wydatków do wpływów — nawet przodujące.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RUCH W PORCIE GDAŃSKIM W STYCZNIU I W LUTYM 1934 R. — Liczby ruchu portowego w styczniu r. b., które wykazały nagły wzrost, pozwalały przypuszczać, że rok bieżący będzie szczególnie pomyślny dla portu gdańskiego. Tymczasem w lutym nastąpiło znowu stosunkowo poważniejsze zmniejszenie zarówno ruchu okrętowego, jak i towarowego — choć wykazał on w każdym razie wzrost w porównaniu z analogicznym miesiącem r. ub.

Ruch okrętowy w porcie gdańskim w ciągu obydwu miesięcy sprawozdawczych kształtował się następująco:

	Przybyło:				Odeszło:			
	styczeń		luty		styczeń		luty	
	stat-ków	nrt	stat-ków	nrt	stat-ków	nrt	stat-ków	nrt
Polska . . .	18	20 207	15	10 856	17	14 902	16	13 676
Gdańsk . . .	1	555	3	665	2	561	3	659
Niemcy . . .	146	73 210	129	57 463	138	71 465	131	54 156
Finlandja . .	10	14 030	11	16 584	11	17 977	7	9 532
Z. S. R. R. . .	1	1 292	—	—	1	1 292	—	—
Estonja . . .	10	61 093	6	2 826	11	58 073	5	2 280
Łotwa	4	3 903	3	4 054	5	5 651	4	4 399
Litwa	1	612	2	829	1	612	1	437
Szwecja . . .	75	43 411	60	36 067	84	51 931	55	31 966
Norwegja . .	22	16 735	21	13 846	20	15 500	21	13 963
Danja	71	47 632	62	34 257	70	49 026	65	34 118
Anglja	12	12 704	9	10 136	11	12 130	8	7 148
Holandja . .	9	5 958	6	3 472	9	5 958	6	3 506
Francja . . .	4	4 952	3	3 491	4	5 174	4	4 287
Włochy . . .	—	—	1	2 427	1	2 554	1	2 427
Jugosławja . .	1	2 204	—	—	1	2 396	1	2 204
Grecja	8	20 985	5	13 198	7	18 244	5	14 129
Panama . . .	2	2 689	—	—	2	2 689	—	—
Czechosłow.	1	221	1	221	1	221	1	221
Razem:	396	277 543	338	214 684	396	284 166	334	199 108

W styczniu r. b. pojemność okrętów przy wejściu i wyjściu była o 125 365 nrt, czyli o 28%, większa aniżeli w analogicznym miesiącu r. ub. Pojemność okrętów w lutym była większa od analogicznej kwoty z r. ub. o 66 446 nrt, czyli o 16%. Porównując z sobą obydwie miesiące sprawozdawcze, zauważymy, że pojemność okrętów, które weszły i wyszły, była większa w styczniu aniżeli w lutym o 147 980 nrt, a więc o 26%.

W styczniu na 19 bander, biorących udział w ruchu portowym, Polska zajmuje piąte miejsce — za Niemcami, Danją, Szwecją i Grecją, a wyprzedzając Norwegię, Finlandję, Anglię i pozostałe. Podkreślić należy poważny wzrost udziału bandery niemieckiej, która w styczniu znacznie wyprzedziła sąsiadujące z nią zazwyczaj państwa skandynawskie.

W lutym na 18 bander Polska zajmuje również piąte miejsce — przyczem utrzymana została ta sama kolejność, co i w styczniu.

Obrót towarowy w styczniu wyniósł 653 623 t, a więc znacznie więcej niż w grudniu r. ub. (579 504 t) i niż w styczniu r. ub. (409 880 t) — w pierwszym wypadku o 12%, w drugim o 60%. Import wyniósł w styczniu 51 750 t i był większy o 12% aniżeli w grudniu r. ub. i o 108% niż w styczniu r. ub.; eksport zaś osiągnął 601 873 t, przyczem analogiczne liczby procentowego wzrostu wynoszą 13% i 56%.

W lutym obrót towarowy wyniósł 405 292 t, był więc większy od obrotu w lutym r. ub. o ok. 10%, choć zmniejszył się w porównaniu z miesiącem poprzednim o 38%. Import był większy aniżeli w lutym 1933 r. o 14%, eksport o 9%. W porównaniu zaś ze styczniem r. b. zarówno import, jak i eksport zmniejszyły się o 38%.

Poniższa tabela charakteryzuje rozwój ruchu towarowego w porcie gdańskim w ciągu obydwu miesięcy sprawozdawczych (w tonnach):

	Przywóz:		Wywóz:	
	styczeń	luty	styczeń	luty
Produkty pochodzenia roślinnego	2 316	2 859	53 552	54 497
Produkty pochodzenia zwierzęcego	6 878	2 650	402	418
Produkty pochodzenia mineralnego	27 631	17 219	464 647	252 065
Tłuszcze, oleje i t. d. . .	1 821	850	6	11
Artykuły spożywcze, tytoń	1 736	275	4 749	2 028

Chemikalja	3 145	660	4 704	1 998
Skóry i wyroby	56	58	37	125
Surowce włókiennicze . .	1 275	1 312	63	33
Kauczuk i wyroby	157	128	26	23
Drzewo i wyroby	1 945	127	72 313	60 974
Papier i wyroby	586	402	287	6
Materiały budowlane i t. p.	13	27	20	14
Metale i wyroby	3 962	5 161	981	991
Maszyny i aparaty	185	245	84	102
Pozostałe towary	44	31	2	2
Razem:	51 750	32 007	601 873	373 285

Dokładne porównanie danych styczniowych z okresem poprzednim zostało nieco utrudnione, ponieważ w związku z wprowadzeniem nowej taryfy celnej zmieniono układ statystyk. W imporcie na plan pierwszy wysuwa się grupa rud i metali, z kwotą 16 200 t. Następnie idzie węgiel (13 007 t), dalej artykuły spożywcze i kolonialne (12 750 t), chemikalja (3 145 t), tekstylia (1 275 t) i inne artykuły w mniejszych ilościach.

W eksporcie węgiel zajmuje, jak zwykle, dominujące miejsce z kwotą 453 375 t. Wywóz drzewa osiągnął kwotę, zbliżoną do przeciętnej r. ub., a mianowicie 72 313 t. Na trzecim miejscu stoją płody rolne, których wywieziono 58 716 t. Pozostałe artykuły większej liczbowo roli w eksporcie w styczniu nie odgrywały.

W lutym w imporcie pierwsze miejsce zajmują w dalszym ciągu produkty pochodzenia mineralnego, przywóz ich zmniejszył się jednakże o 38%. Drugie miejsce zajmuje tym razem grupa metali i wyrobów, przyczem przywóz tych artykułów zwiększył się w porównaniu ze styczniem o 24%. Na trzecim miejscu stoją produkty pochodzenia roślinnego, których przywóz wzrósł o 19%. Zmniejszył się przeszło dwukrotnie import produktów zwierzęcych oraz tłuszczów i olejów, a przywóz chemikalij jest przeszło czterokrotnie mniejszy aniżeli w miesiącu poprzednim. Przywóz artykułów spożywczych zmniejszył się sześciokrotnie. Inne grupy nie wykazują poważniejszych zmian.

O tak poważnym zmniejszeniu się kwoty eksportu w lutym zdecydowało przede wszystkim zmniejszenie się eksportu węgla. Wywóz węgla w porównaniu ze styczniem zmniejszył się o 214 582 t, czyli o 46%. Wywóz drzewa, które zajmuje drugie miejsce, zmniejszył się o ok. 15%. Wywóz produktów pochodzenia roślinnego wykazuje pewne, nieznaczne zresztą, zwiększenie. Przeszło dwukrotnie zmalał eksport artykułów spożywczych, jak również chemikalij. Liczby eksportu innych grup nie uległy w lutym w stosunku do stycznia większym odchyleniom.

Ruch pasażerski w styczniu był minimalny: przyjechało do Gdańska 79 osób, wyjechało 83 osoby.

A. R.

ODNAWIANIE TABORU POLSKIEJ FLOTY HANDELOWEJ. — Kryzys gospodarczy, który tak boleśnie odbił się na interesach światowej żeglugi, specjalnie silnie dał się odczuć polskim przedsiębiorstwom okrętowym. Zaskoczył on je bowiem nie tylko w stadium organizacji, gdy samodzielnie bez pomocy zagranicznych specjalistów zaczynały dopiero normalną swoją działalność, ale również — zastał on je obciążone przestarzałym taborem okrętowym, który — opłacalny jeszcze w eksploatacji przy dobrej konjunkturze gospodarczej — nie mógł poddać konkurencji zagranicznej w okresie kryzysu.

W tych warunkach polskie kierownice czynniki morskie stanęły wobec konieczności podjęcia akcji, mającej na celu zamianę tego tonnażu przez nowy, bardziej przystosowany do ciężkiej walki konkurencyjnej, jaką prowadzą dziś żegluga wszystkich narodowości i z której zwycięsko mogą wyjść jedynie statki jaknajszystsze i jaknajtańsze w swojej eksploatacji.

Akcja ta znalazła swoje ujęcie w planie rozbudowy polskiej floty handlowej, którego realizacja przeprowadzana jest stopniowo przez wszystkie przedsiębiorstwa żeglugowe.

W wykonaniu tego planu w ostatnich latach „Żegluga Polska” S. A. wybudowała 2 nowe statki: „Śląsk” i „Cieszyn”, które eksploatuje na swoich liniach regularnych, głównie na trasie Gdynia-Antwerpja-Rotterdam.

Polsko-Brytyjskie Tow. Okrętowe odnowiło swój tabor na linii Gdynia/Gdańsk-Hull, stawiając na niej nowoczesne szybkie statki towarowe: „Lublin” i „Lwów”.

Polskie Transatlantyckie Towarzystwo Okrętowe zamówiło we Włoszech na stoczni „Monfalcone” w Trieście 2 statki transatlantyckie dla linii pasażerskiej Gdynia-Ameryka. Wreszcie

obecnie mamy do zanotowania jeszcze jeden fakt, świadczący o tem, że wzmiankowana akcja odnawiania taboru polskich przedsiębiorstw okrętowych prowadzona jest nadal z nieustającą energią.

Dn. 21 b. m. odbyło się w Gdyni uroczyste — w obecności P. Podsekretarza Stanu Dr. F. Doleżala oraz P. Naczelnika Wydz. Żegluga Gajewskiego — poświęcenie świeżo wybudowanego statku na stoczni Swan Hunter & Wigham Richardson w Anglii na zamówienie Polsko-Brytyjskiego Tow. Okr. Statek ten p. n. „Lech” ma być eksploatowany na linii Gdynia/Gdańsk-Londyn. Nośność jego wynosi 2 000 t. Posiada oprócz ładowni, zaopatrzonych w najnowsze urządzenia chłodnicze, również pewną ilość kabin dla pasażerów.

Powiększenie polskiej floty handlowej przez tę nową cenną jednostkę zbiega się z dokonaniem sprzedaży przez Polsko-Brytyjskie Tow. Okr. jednego z posiadanych dotychczas starych statków p. n. „Rewa”. Statek ten, jako przestarzały i nienadający się już do eksploatacji, został sprzedany na złom firmie Eisen-Union A. G.

Przy tej okazji należy wyjaśnić, że sprzedaż ta — podobnie jak uprzednie wyzbycie się starych statków: „Łódź” i „Warta” — pozostaje w ścisłej łączności z omawianą akcją odmładzania polskiej marynarki handlowej i stanowi odpowiednik podobnych poczynań, prowadzonych dziś we wszystkich państwach zastępowania starych statków przez nowe.

Wreszcie wypada podkreślić, że dodatni skutki omawianej akcji uzewnętrzniły się już w wynikach eksploatacyjnych polskich przedsiębiorstw okrętowych, które pomimo panującej nadal w r. ub. stagnacji handlu międzynarodowego zwiększyły silnie swoje przewozy na liniach regularnych.

R. P.

DZIAŁALNOŚĆ POLSKICH PRZEDSIĘBIORSTW ŻEGLUGOWYCH W STYCZNIU 1934 R. — Po silnym wzroście przewozów polskich towarzystw okrętowych w I półroczu r. ub. i osiągnięciu najlepszych wyników — przy przeszło 85 tys. t ładunku — w miesiącu lipcu — notujemy od tego czasu stały ich spadek, osiągający dolną granicę w grudniu 1933 r.

Przynajmniej tego zjawiska należy szukać przede wszystkim w unieruchomieniu trampów Żegluga Polskiej, oraz w systematycznym kurczeniu się od pewnego czasu przewozów na statkach Polsko-Brytyjskiego Towarzystwa Okrętowego. Poprawę w tym stanie rzeczy przynosi dopiero styczeń r. b. Jest to pierwszy miesiąc od pół roku wykazujący zwykłą transportów. Zasługuje ona tem barziej na podkreślenie, że zwykle miesiąc ten daje najgorsze wyniki. Tym razem przewozy wyniosły 65 792 t, przewyższając prawie o 5 tys. t przewozy z grudnia, na co głównie wpłynęło zwiększenie się ładunków na liniach regularnych Żegluga Polskiej oraz przewozów węgla statkami Polsko-Skandynawskiego Tow. Okr. W ruchu pasażerskim przewieziono 860 osób.

„Żegluga Polska”, S. A. — Trampy były nadal nieczynne. Linie regularne przewiozły łącznie 15 999 t — wobec 13 059 t w grudniu r. ub. (maksimum we wrześniu 1933 r. — 17 835 t). Powyższy wzrost przewozów w całości przypada na ładunki w imporcie, który zresztą od pewnego czasu zaczyna odgrywać główną rolę w przewozach linii regularnych Żegluga Polskiej, przewyższając znacznie eksport. Mamy więc tu do czynienia z ciekawym zjawiskiem — odwrotnym do kształtowania się całości naszych obrotów towarowych na drodze morskiej, gdzie eksport stale przewyższa import, które to zjawisko tem bardziej należy powitać z zadowoleniem, iż jest realnym przykładem coraz większego usprawniania się akwizycji Żegluga Polskiej w obecnych portach.

W styczniu przewieziono w imporcie 9 257 t (w grudniu — 5 728 t). Składał się on z ładunków drobnicy, z nasion olejnych, wełny, juty i t. d. Eksport wyniósł tylko 4 824 t — wobec 5 437 t w grudniu r. ub. — i obejmował transporty drzewa, zboża i drobnicy. Ładunki t. zw. tranzytowe utrzymały się na wysokości miesiąca ubiegłego, wynosząc 1 918 t (w grudniu 1 894 t), i składają się głównie z drobnicy.

Polsko-Brytyjskie Towarzystwo Okrętowe. — Miesiąc sprawozdawczy przyniósł dalszy spadek przewozów na statkach Polbrytu. Wyniosły one 6 484 t — wobec 7 436 t w grudniu, przy najlepszym wyniku 9 127 t w sierpniu r. ub. W każdym jednak razie są one jeszcze dużo lepsze w porównaniu do

przewozów za styczeń r. ub., które wyniosły 5 225 t. Zasadnicza więc tendencja wzrostu ładunków na liniach Polbrytu utrzymała się nadal, a omawiany spadek należy raczej traktować jako zjawisko przejściowe, wywołane głównie restrykcjami angielskimi w stosunku do naszego eksportu. Powyższe potwierdza fakt, że cała zniżka przypada na ładunki w wywozie, które w ciągu pół roku spadły z 7 067 t na 4 014 t, wówczas gdy import wykazał nawet pewnąwyżkę — z 2 060 t na 2 470 t. Oprócz powyższych ładunków statki Polbrytu przewiozły w styczniu 29 pasażerów z Anglii do Gdańska/Gdyni.

Polsko-Transatlantyczne Towarzystwo Okrętowe. — Na linii do Stanów Zjednoczonych Am. odbyto tylko jedną podróż w kierunku do Ameryki. Wyniki odpowiadają poziomowi za styczeń r. ub. Przewieziono 259 pasażerów (styczeń 1933 r. — 258) oraz 280 t ładunku (styczeń 1933 r. — 140 t).

Na linii Polsko-Palestyńskiej nastąpiła lekka poprawa po chwilowym zahamowaniu ruchu emigracyjnego na skutek ostatnich zamieszek w Palestynie. Poprawa ta nosi charakter stały, i należy się spodziewać, że następne miesiące podniosą ruch emigracyjny na tym szlaku do poziomu z początków r. ub.

Przewieziono łącznie 831 osób, z tego w kierunku do Haify — 652 osoby, w kierunku do Constanzy — 179 osób. Ładunku było 452 t — głównie owoce i deski na skrzynki.

Polsko-Skandynawskie Towarzystwo Okrętowe. — Statki „Robura” przewiozły w styczniu 42 576 t węgla — wobec 39 991 t w grudniu r. ub., przyczyniając się do poprawy ogólnych przewozów polskiej floty w miesiącu sprawozdawczym. Do Szwecji wywieziono 33 112 t, do Norwegii 9 464 t.

Statki odbyły 15 podróży, zachodząc do następujących portów: Malmö, Norrköping, Halstavik, Gefle, Göteborg, Sztokholm, Tofte, Sarpsborg.

R. P.

RYNEK FRACHTOWY. — W ubiegłym tygodniu sprawozdawczym notowano pewne odprężenie i tendencję zlekkaższywą na rynkach frachtowych.

Na rynku La Platy zakontraktowano pod zboże ogółem 18 statków o łącznym tonnażu 115 400 t po stawce sh 15/9 dla mniejszego tonnażu z portów górniego biegu rzeki do Anglii i Kontynentu na kwiecień, za większe zaś statki płacono sh 15/- na kwiecień, a sh 15/3 ÷ 15/6 na maj. Główne jednak zainteresowanie frachtujących dotyczyło ładunków w marcu, za które płacono sh 14/3 do poszczególnych portów Anglii, sh 14/3 do Anglii, Antwerpji lub Rotterdamu.

Rynek północno-amerykański w dalszym ciągu wykazywał bardzo słaby ruch.

Na wschodzie silne ożywienie panowało w wywozie ryżu z Sajgonu, skąd frachtowano większe statki do portów francuskich po stawce sh 22/6 przez Cape na maj, a po sh 23/6 przez kanał Suezki na kwiecień i maj, po sh 24/3 na marzec. Mocniejsza również tendencja panowała na rynkach Dalekiego Wschodu, gdzie m. in. notowano kontrakt z Władywostoku do portów Kontynentu po sh 24/- na marzec.

Pomimo iż w Australii zawarto niewiele kontraktów, ustaliła się jednakże zasadnicza stawka na marzec po sh 23/- z zachodnich portów, a po sh 23/6 z portów południowych na marzec i kwiecień.

Wznowienie nawigacji na Dunaju poprawiło pozycję armatorów, wysyłających statki na morze Śródziemne; stawka zasadnicza z portów dunajskich wynosiła sh 14/- ÷ 14/1½ do rejonu Antwerpja/Hamburg, a z zewnętrznych portów rumuńskich sh 11/- do tegoż rejonu na marzec. Z portów czarnomorskich Z. S. R. R. płacono pod zboże sh 9 4½ do portów Anglii i Kontynentu na marzec, a na Daleki Wschód sh 14/6 na marzec/kwiecień. Z Poli w wywozie rudy płacono sh 9/3 do Antwerpji lub Rotterdamu, a sh 15/6 do Japonji na kwiecień.

Na rynku Gdynia/Gdańsk w wywozie węgla panował względny spokój i zawarto niewiele kontraktów po niskich stawkach, a m. in.: 1 850 t do Bordeaux po fr. 29, 2 000 t do Caen i Rouen po fr. 26, 2 000 t do Nizy po fr. 38, 3 500 t do Dublina po sh 4/3, 2 000 t do Dublina po 5/-, 1 800 t do Rosslare po sh 5/6. Na rynku drzewnym panowało duże ożywienie i poza transportami, zabieranymi przez linje regularne, zakontraktowano cały szereg statków mniejszych i większych do Anglii i Holandji.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ORZECZNICTWO SĄDOWE

DODATEK ZA GODZINY NADLICZBOWE PRZY PRACY AKORDOWEJ. — Sąd Najwyższy (sprawa C I 1252/32), rozważając kwestję, czy przy pracy akordowej należy się pracownikowi dodatek za godziny nadliczbowe, stwierdził, co następuje:

Wynagrodzenie za pracę akordową oblicza się nie podług użytego na nią czasu, lecz podług ilości wyprodukowanych jednostek, ilość więc czasu, przepracowanego przez akordantów, jest dla pracodawcy obojętna, nie podlega najczęściej kontroli, a nieraz usuwa się spod takiej kontroli.

Dla pracownika akordowego mogłoby okazać się korzystnym pracować powoli i mało intensywnie, aby przez celowe przedłużanie ustawowej ilości godzin pracy uzyskać za tę pracę wyższe stawki.

Ze względu na taki charakter pracy akordowej należy przyjąć do wniosku, że przy takiej pracy tylko wtedy mogą być stosowane dodatki do pracy zwykłej, gdy pracy takiej pracodawca żąda wyraźnie od pracownika akordowego, w przeciwnym bowiem wypadku, wbrew zawartej umowie o pracę akordową, mogłoby nastąpić znaczne i nieprzewidziane podniesienie kosztów produkcji.

„MILCZĄCE” WYPOWIEDZENIE UMOWY O PRACĘ. — Sąd Najwyższy (w sprawie Nr. C I 2831/32) wyjaśnił, że wypowiedzenie zawartej umowy o pracę lub części tej umowy winno być wyrażne i ujęte bądź w formę pisemną, bądź w formę wypowiedzenia ustnego z tem, że w razie potrzeby może być stwierdzone zeznaniami świadków, nie może natomiast być milczące wskutek samego faktu niewypłacenia pracownikowi umówionego wynagrodzenia lub jego części.

ISTOTA PODPISU NA WEKSLU. — Sąd uznał, że podpis na wekslu musi być podpisem własnoręcznym, umieszczenie zaś podpisu przez osobę trzecią czyni weksel nieważnym w stosunku do ten sposób podpisanego.

Sąd Najwyższy (sprawa C II Rw. 603/33) podzielił całkowicie to zapatrywanie. Przy podpisie chodzi bowiem o zadokumentowanie nie tylko brzmienia nazwiska, lecz także i charakteru pisma, by w ten sposób ułatwić orientację w rozpoznaniu osoby, przyjmującej na siebie zobowiązanie wekslowe jedynie przez podpisanie wekslu. Przeciwnie przy eksoncie i prolongatach weksli banki prawie wyłącznie orientują się co do ważności zobowiązań wekslowych charakterem pisma podpisujących weksle. Przy innej wykładni pewność obrotu wekslowego byłaby silnie zachwiana.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Regulamin Zarządu Głównego i zarządów obwodowych Funduszu Bezrobocia — rozp. Ministra Op. Społ. z dn. 15/III r. b. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 22, poz. 166).

Ułgi manipulacyjne dla aukcyj owocowych w portach polskiego obszaru celnego — rozp. Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i R. f. Roln. z dn. 8/III 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 23, poz. 172).

Zasady udzielania pomocy instytucjom, zawierającym układy z dłużnikami w zakresie wierzytelności rolniczych — rozp. Ministra Skarbu z dn. 9/III 1932 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 23, poz. 173).

Wyłączenie z kontyngentu zasadniczego cukrowni nadwyżki zapasu z ubiegłych okresów — rozp. Ministra Skarbu z dn. 14/III 1934 r., wydane w poroz. z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 24, poz. 180).

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

28 marca:

— **Włosko-Polskie T-wo Górn. Rybnik „Sipmer”, S. A.** — o g. 16 w lok. S-ki w Medjolanie, Piazza della Scala 3.

7 kwietnia:

— **Wielkop. T-wo Budowl. „Rika”, S. A.** — o g. 17 w lok. T-wa w Bydgoszczy, Marcinkowskiego 7.

8 kwietnia:

— **„Wysowa”, Zakład Zdrojowe-Kąpielowy, S. A.** — o g. 10 w lok. Dr. Zb. Godłowskiego w Krakowie, Kano-niczna 6.

9 kwietnia:

— **„T-wo Budowy i Eksploatacji Hoteli w Uzdrowiskach Polskich”, S. A.** — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Ossolińskich 4 m. 8.

— **„Krań. Miejska Kolej Flektr.” S. A.** — o g. 12 w lok. Magistratu m. Krakowa.

10 kwietnia:

— **Cukrownia „Szpanów”, S. A.** — o g. 17 w W-wie, Bielańska 14.

— **Fabr. Wyr. Jedwabnych „Klinge i Schulz”, S. A.** — o g. 11 w lok. S-ki w Łodzi, Piotrkowska 106.

— **Przemysł Metalowy „Granat”, S. A.** — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Żórawia 17.

— **„Kielecka Odlewnia”, S. A.** — o g. 19 w lok. S. A. Przemysł Metalowy „Granat” w W-wie, Żórawia 17.

— **„Powszechny Bank Związkowy w Polsce”, S. A.** — o g. 11 w lok. B-ku w W-wie, Łgoda 11.

— **„Polski Przemysł Wódczany”, S. A.** — o g. 17 w lok. S-ki w W-wie, Dobra 48/50.

11 kwietnia:

— **„Giesche”, Fabr. Porcelany, S. A.** — o g. 11 w lok. S-ki w Katowicach, Podgórna 4.

— **S. A. dla Przem. Chem. i Metal. „Chemimetal” w Krakowie** — o g. 11 w biurze Adw. Dr. Z. Robinsohna w Bielsku, 3-go Maja 1a.

— **„Drukarnia Techniczna”, S. A.** — o g. 17 w lok. S-ki, w W-wie, Czackiego 3/5.

12 kwietnia:

— **„Fabr. Porcelany i Wyr. Ceram. w Ćmielowie”, S. A.** — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 95 m. 15.

13 kwietnia:

— **Przemysł Chem.-Kosmet. „Odol Cie”, S. A.** — o g. 16 w lok. S-ki we Lwowie, Szwedzka 3.

— **Zjedn. Fabr. Maszyn, Kotłów i Wagon. „L. Zieleniewski i Fitzner-Gamper”, S. A.** — o g. 15½ w lok. Izby Handl.-Przem. w Krakowie, Długa 1 i p.

14 kwietnia:

— **Fabryka Maszyn „S. Waberski i S-ka”, S. A.** — o g. 16 w kanc. Not. R. Jelnickiego w W-wie, Kapucyńska 6.

— **„Radomska Rolna S. A.”** — o g. 13 w lok. Zw. Ziemian w Radomiu, Focha 4.

— **Chem.-Farm. Zakł. Przem. „Fr. Karpiński”, S. A.** — o g. 18 w lok. S-ki w W-wie, Wolność 9.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PODATKI I OPŁATY

UISZCZANIE ZALICZKI NA NADZWYCZAJNĄ DANINĘ MAJĄTKOWĄ OD ROLNICTWA. — W myśl rozporządzenia w sprawie obliczania i poboru nadzwyczajnej daniny majątkowej w 1934 r., Ministerstwo Skarbu wyjaśniło okólnikiem z dn. 26/II 1934 r. L. D. V 7348/2/34, iż od płatników I grupy kontyngentowej (rolnictwo) przypada do zapłaty w terminie do dn. 30/IV 1934 r. włącznie zaliczka na nadzwyczajną daninę majątkową w tejże grupie.

W związku z powyższym, Min. Skarbu wydało następujące zarządzenia:

Do uiszczenia zaliczki są obowiązani płatnicy podatku gruntowego, którzy w 1934 r. opłacają ponad zł 25 państwowego podatku gruntowego, bez regresji i progresji, z wyjątkiem zwolnionych od obowiązku płacenia daniny w myśl art. 4 ustawy o nadzwyczajnej daninie majątkowej, przyczem gospodarstwa rolne o obszarze do 7 ha ziemi są zawsze zwolnione od obowiązku płacenia daniny. Zaliczkę obliczają w powiatach, stanowiących okrąg jednego urzędu skarbowego — urzędy skarbowe, w których okręgu są położone grunty, podlegające nadzwyczajnej daninie majątkowej; jeżeli powiat jest podzielony na 2 lub więcej okręgów urzędów skarbowych — urzędy skarbowe właściwe dla obliczania progresji w państwowym podatku gruntowym.

Wysokość zaliczki wynosi: a) dla płatników podatku gruntowego, opłacających w 1934 r. państwowy podatek gruntowy w kwocie zł 25 ÷ 60 rocznie (bez regresji) — 11% podatku gruntowego bez regresji; b) dla płatników podatku gruntowego, opłacających w 1934 r. państwowy podatek gruntowy ponad zł 60 rocznie (bez regresji) — 22% państwowego podatku gruntowego bez regresji.

Jeżeli zatem w stosunku do 1933 r. stan majątku, jak również wysokość podatku gruntowego u poszczególnych płatników nie uległy zmianie — zaliczka wynosi 50% nadzwyczajnej daniny majątkowej w I grupie kontyngentowej, obliczonej na 1933 r. O wysokości zaliczki zawiadamia się płatników specjalnymi zawiadomieniami.

Do akcji obliczania zaliczki i rozesłania zawiadomień o jej wysokości urzędy przystępują w takim czasie, by zawiadomienia były doręczone płatnikom bezwzględnie przed dn. 15/IV 1934 r. Jeżeli bowiem zawiadomienie o wysokości zaliczki będzie doręczone płatnikowi po dn. 15/IV 1934 r. — zaliczka jest płatna w ciągu 14 dni, licząc od dnia następnego po doręczeniu zawiadomienia, co utrudni obliczenie ewentualnych kar za zwłokę, względnie odsetek za odroczenie. Omyłki rachunkowe w obliczaniu zaliczki prostują urzędy skarbowe we własnym zakresie z urzędu lub na wniosek płatnika.

PODATEK DOCHODOWY OD PRZEDSIĘBIORSTW SKOMERCJALIZOWANYCH. — W związku z postanowieniami art. 30 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 17/III 1927 r. o wydzieleniu z administracji państwowej przedsiębiorstw państwowych, przemysłowych, handlowych i górniczych oraz o ich komercjalizacji („Dz. Ust. R. P.” Nr. 25, poz. 195), Ministerstwo Skarbu poleciło okólnikiem z dn. 3/III 1934 r. L. D. V. 5026/2/34, by przy wymierzaniu podatku dochodowego dla wspomnianych przedsiębiorstw stosowano zasady następujące:

1) dokonywane przez przedsiębiorstwa skomercjalizowane odpisy na amortyzację zarówno majątku ruchomego, stanowiącego własność przedsiębiorstwa, jak i nieruchomości, będącego własnością Skarbu Państwa — należy uważać za pozycje, podlegające potrąceniu z przychodów, przyczem dla oceny wysokości dopuszczalnych odpisów jest miarodajne wyłącznie rzeczywiste zużycie, które w razie potrzeby należy w konkretnych wypadkach ustalać przez znawców,

2) wydatki inwestycyjne natomiast, dokonywane z własnych dochodów przedsiębiorstwa (art. 8 rozporządzenia), odpisy z czystego zysku bilansowego na powiększenie kapitału zakładowego (art. 12) na kapitał rezerwowy i inne fundusze specjalne (art. 12), jak również część czystego zysku bilansowego, przekazywana, stosownie do postanowień art. 14 rozporządzenia, Skarbowi Państwa — stanowią pozycje, podlegające włączeniu do podstaw opodatkowania na podstawie cz. I wzgl. II art. 21 ustawy o państwowym podatku dochodowym.

Zarządzenie powyższe weszło w życie bezwzględnie i ma zastosowanie w odniesieniu do wszystkich jeszcze niedokonanych

względnie nieuprawnionych wymiarów podatku. Ministerstwo Skarbu anulowało jednocześnie zarządzenie z dn. 11/IV 1929 r. L. D. V 1734/2/29, wydane Wydziałowi Skarbowemu Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego w Katowicach.

KREDYT

BANKI PRYWATNE W 1933 R. — W roku 1933 nastąpiła wyraźna poprawa płynności rynku pieniężno-kredytowego, na którą wskazuje przede wszystkim znaczna poprawa wypłacalności, a w której wyniku dzięki przewadze podaży pieniężnej i kredytowej nad popytem nastąpiło obniżenie stawek procentowych i od wkładów i od kredytów.

Postęp upłynniania rynku był zahamowany przez znaczną część I półrocza, kiedy działał pierwszy wpływ krachu walutowego w Stanach Zjedn. i deprecjacji dolara. Lecz już mniej więcej od maja ustaje poprzedni (głównie tezauryzacyjny) wpływ walut i dewiz, działają znowu czynniki, upłynniające rynek, a spadek dolara wpływa już dodatnio właśnie na rynek i sytuację banków ze względu na to, że likwidowane wkłady dolarowe są albo zmieniane na złotowe (przyczem przerachowywane niżej), albo odchodzą na rynek towarowy (pęd do lokat rzeczowych), działając właśnie upłynniająco na rynek pieniężny. Postępuje odbudowa pieniężnych kapitałów obrotowych przedsiębiorstw, co przede wszystkim wpływa na zmniejszenie popytu kredytowego.

Od końca też I półrocza r. ub. ponownie następuje wzrost pogołowia kasowego i płynności banków, wzrastają rozmiary wkładów i — w znacznie mniejszym stopniu — kredytów, tak, że przewaga wkładów nad kredytami znów wzmagą się, nie wpływając jednak deflacyjnie na rynek. Korzystając z tej przewagi oraz z drugiej strony, niżki kursu walut — banki intensywnie spłacają kredyty redyskontowe oraz — w lwiej części zresztą zlikwidowane w uprzednich okresach — kredyty zagraniczne. Pewną przerwą w narastaniu płynności rynków i w wzroście wspomnianych wyżej głównych elementów sytuacji bankowej był jeszcze w II półroczu r. ub. okres września ÷ października, kiedy nastąpiły pierwsze, szczególnie duże wpłaty na Pożyczkę Narodową.

W roku 1933 nastąpił wyraźny wzrost ogólnych rozmiarów produkcji, a w ślad za tem wzrost obrotów gospodarczych. Wywołał on stosunkowo nieznaczny wzrost sumy kredytów bankowych, stąd wniosek, że odbył się głównie przy pomocy zwiększonych, jak wyżej już zaznaczono, pieniężnych kapitałów obrotowych przedsiębiorstw, odbył się więc przy stosunkowo małym udziale systemu bankowego.

Przechodząc do liczb, podkreślić należy przede wszystkim słabą porównywalność danych z 1933 r. z danymi z lat poprzednich i trudność wobec tego wykazywania ewolucji za okres kilkuletni, ponieważ bilanse łączne banków akcyjnych uwzględniają co roku coraz mniejszą liczbę banków — w miarę przechodzenia ich w okres likwidacji, nadzoru i t. p. względnie z powodu fuzji — jednym słowem, gdy przestają funkcjonować jeśli nie zupełnie, to w każdym razie normalnie; jednocześnie przytem włącza się nowe większe domy bankowe, a ostatnio — już w 1934 r. — i 1 nowy bank — Bank Akceptacyjny. W 1931 r. uwzględnione były w bilansie łącznym 59 banków akcyjnych i 5 domów bankowych, w 1932 r. — już tylko 55 (przejdźciowo 56) banków i 5 domów bankowych, w 1933 r. 47 banków i 7 domów bankowych, a w r. b. uwzględnia się, nawiasem mówiąc, tylko 43 banki i 8 domów bankowych.

Kapitały własne banków prywatnych uległy od końca 1932 r. (dla 55 banków) do końca 1933 r. niżce z zł 311·4 miljn. do zł 278·4 miljn., a gdyby przyjąć bilans na ultimo 1933 r. poprawiony, t. j. dotyczący tylko 43 banków — do zł 280·9 miljn. (różnica in plus wynika z włączenia Banku Akceptacyjnego). Poprawiony jednak bilans na koniec 1932 r. (dla 47 banków) wykazuje tylko zł 288·4 miljn. kapitałów własnych, spadek więc faktyczny kapitałów własnych w r. ub. wyniósł tylko zł 10·0 miljn. Nastąpił on w większej mierze na skutek redukcji kapitałów zakładowych, które w łącznej sumie spadły z zł 221·7 miljn. do zł 216·1 miljn., podczas gdy kapitały zapasowe i wszelkie inne rezerwy wykazały w 1933 r. niżkę tylko z zł 66·7 miljn. do zł 62·3 miljn.

Co się tyczy kapitałów obcych, to wykazały one w ciągu roku poważny ubytek z zł 917·2 miljn. do zł 828·9

miljn., t. j. o blisko 10%, a więc jednak nieznacznie mniejszy niż w 1932 r. i znakomicie mniejszy niż w 1931 r. Odpływ kapitałów obcych skoncentrował się w II kwartale, a częściowo jeszcze w III kwartale, w I kwartale skurczyły się one minimalnie, w IV kwartale zaś nawet lekko wzrosły. Ubytek w II kwartale spowodowany był przede wszystkim skutkami zaburzeń walutowych zagranicą, zwłaszcza zaś historii dolarowej; nastąpił odpływ wkładów (naprzód o charakterze tezauryzacyjnym, później zaś dla celów lokat rzeczowych), kurczenie się tych wkładów ze względu na przerachowanie wkładów dolarowych, dalej spłata kredytów zagranicznych przez banki akcyjne ze względu zwłaszcza na niższą kursu walut. Ubytek w III kwartale miał już głównie ten ostatni charakter — spłaty kredytów zagranicznych, ale we wrześniu dołączył się tu nowy moment — spadek wkładów ze względu na mobilizację gotówki na Pożyczkę Narodową. Po silnym odpływie kapitałów zagranicznych w II i III kwartale, następuje w IV kwartale poważny ich dopływ, który choć daleko nie wyrównywa poprzedniego odpływu, ale jednak staje się główną przyczyną wzrostu kapitałów obcych w IV kwartale, gdyż jednocześnie wszystkie inne pozycje wykazały — choć bardzo już niewielki, ale dalszy spadek.

Liczbowo obraz ruchu kapitałów obcych w bankach prywatnych przedstawiał się następująco (w miljn. zł):

	31/XII 1932	31/III 1933	30/VI 1933	30/IX 1933	31/XII 1933
Wkłady	451·0	450·6	417·8	400·7	396·4
Rachunki bieżące	172·4	170·8	161·7	180·1	176·1
Banki Loro	71·8	71·9	71·1	66·3	59·7
Banki Nostro	222·0	218·6	199·1	178·7	196·7
Razem:	917·2	911·9	849·8	825·8	828·9

Jak widzimy, wkłady właściwe w I i IV kwartale r. ub. wykazały zmiany minimalne, spadały zaś głównie w II kwartale (częściowo przerachowanie) oraz w mniejszym stopniu w III kwartale (głównie Pożyczka Narodowa), łącznie w ciągu roku obniżyły się o ok. 12%. Natomiast lokaty na rachunkach bieżących — co się wiąże ze wzrostem kapitałów drobnych przedsiębiorstw — wykazały w r. ub. lekki wzrost, oscylując w ciągu roku, a silniejszy nieco spadek wykazując tylko w II kwartale. Stosunkowo dość silna zmniejsza w 1933 r. nastąpiła na rachunkach banków Loro, ale dopiero w II półroczu, salda zaś banków Nostro wykazały w ciągu 1933 r. spadek, zbliżony do spadku wkładów, t. j. o ok. 12%. Zaznaczyć tu jednak należy, że spadek sald rachunków banków Nostro był bardzo silny w II i III kwartale, wynosząc blisko $\frac{1}{3}$, tylko że w IV kwartale nastąpił poważny ich wzrost. Decydował tu ruch kredytów banków zagranicznych, które w I kwartale prawie się nie zmieniły, w II kwartale obniżyły się o zł 25·9 miljn., w III kwartale w dalszym ciągu o zł 26·6 miljn., a w IV kwartale podniosły się o zł 24·4 miljn.; przez cały rok wykazały niższe z zł 182·7 miljn. do zł 151·7 miljn., t. j. o ok. 17%.

Ze wzrostem lokat na rachunkach bieżących wiązały się ruchy poszczególnych rodzajów wkładów w a s c i w y c h, jak to ilustruje liczbowo następujące zestawienie (w miljn. zł):

	31/XII 1932	31/III 1933	30/VI 1933	30/IX 1933	31/XII 1933
W k ł a d y:					
terminowe	229·5	228·1	206·4	191·2	186·8
à vista	144·0	138·4	136·3	140·2	137·2
na książeczki wkładkowe i asygnaty kasowe	77·5	84·1	75·1	69·2	72·3

Jak widzimy, równoległe do wzrostu lokat w rachunkach bieżących wzrastają, względnie minimalnie spadają, wkłady natychmiast płatne; wiąże się to z odbudową kapitałów obrotowych przedsiębiorstw i narastaniem ich rezerw gotówkowych, mających charakter dyspozycji kapitałowej krótkoterminowej. Natomiast wkłady o charakterze kapitalizacyjnym, dyspozycji dłuższej-terminowej wykazują poważny spadek, co prawda dopiero od II kwartału, bo w I kwartale jeszcze naogół wzrastają. Silnie zwłaszcza spadły w 1933 r. wkłady terminowe, bo o ok. 12%, mniej nieco wkłady oszczędnościowe, bo o ok. 7%.

Operacje czynne banków prywatnych skurczyły się w 1933 r. — mimo pewnego wzrostu obrotów gospodarczych — i to nawet silniej niż operacje bierne. Kredyty bankowe (krótkoterminowe, t. j. bez długoterminowych pożyczek hipotecznych, które w ciągu 1933 r. zmniejszyły się z zł 151·9 miljn. do zł 125·0 miljn.) wykazały w ciągu 1933 r. spadek z zł 979·2 miljn. do zł 879·0 miljn., względnie licząc również z saldami (kredytowemi) banków Loro i Nostro — z zł 1089·7 miljn. do zł 972·2 miljn.

Poszczególne pozycje kredytów bankowych wykazały w okresie 1933 r. następujące zmiany (w miljn. zł):

	31/XII 1932	31/III 1933	30/VI 1933	30/IX 1933	31/XII 1933
Weksle zdyskontowane	407·1	395·3	375·1	368·2	366·6
Rachunki bieżące (sald debetowe)	508·0	502·7	464·8	433·6	448·4
w tem:					
1) zabezpieczone	361·2	362·4	328·9	299·5	318·9
2) niezabezpieczone	146·8	140·3	135·9	134·1	129·5
Pożyczki terminowe	64·1	64·1	63·7	62·6	64·0

Jak widzimy, spadek kredytów, choć utrzymywał się w I kwartale, w większych rozmiarach nastąpił jedynie w II i III kwartałach (tak jak i spadek kapitałów obcych) — zwłaszcza zaś silnie w II kwartale; w IV kwartale widzimy stabilizację względnie wzrost kredytów.

Pożyczki terminowe, choć spadały w środku roku, w końcu roku wróciły do swego początkowego poziomu, ale kredyty dyskontowe i kredyt otwarty wykazały w ciągu roku dość silny spadek, przyczem — co podkreślić należy jako objaw dodatni — silniejszy dla kredytu otwartego. Mianowicie, kredyty dyskontowe obniżyły się ok. 10%, a kredyt otwarty o ok. 12%. Redukcja kredytu otwartego naogół jednak dotknęła mniej więcej równomiernie kredyt zabezpieczony — czy to papierami wartościowymi i hipoteką (bardziej sztywne), czy to weksłami, towarami i listami przewozowymi — który, mianowicie, skurczył się prawie o 12%, jak i mniej naogół elastyczny i bardziej zamrożony kredyt niezabezpieczony, który zmniejszył się również o ok. 12%.

Pozatem podkreślić należy, że w ciągu 1933 r. znacznie obniżyły się salda (debetowe) rachunków banków Nostro, stanowiące pogotowie płatnicze banków, mianowicie z zł 82·6 miljn. do zł 66·5 miljn.; spadek ten dotyczy wyłącznie banków zagranicznych, których zadłużenie na rachunkach Nostro skurczyło się z zł 60·0 miljn. do zł 38·4 miljn., natomiast salda banków krajowych Nostro wzrosły — z zł 22·6 miljn. do zł 28·2 miljn. W zakresie rachunków Loro — zarówno banków krajowych, jak i zagranicznych — nastąpiły w 1933 r. zmiany minimalne.

W samym końcu roku zjawiały się w bilansie łącznym banków ślady akcji konwersyjnej Banku Akceptacyjnego. Na ultimo roku figuruje przychód akceptów tego Banku na sumę zł 10·4 miljn., w pasywach zaś — odpowiadająca wierzytelność Banku Akceptacyjnego. Pozatem mamy w aktywach redyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego w Banku Polskim na zł 10·1 miljn., oraz w pasywach przy pożyczkach terminowych zaksięgowana jest należność z tytułu wkładów konwersyjnych przy pomocy Banku Akceptacyjnego w sumie narazie tylko zł 1·5 miljn.

W ślad za zwięzieniem w 1933 r. zakresu operacji kredytowych nastąpiło w roku sprawozdawczym również skurczenie kredytów akceptacyjnych i rembursowych, które spadły z zł 35·7 miljn. do zł 29·4 miljn.

Redyskonto weksli kurczyło się w 1933 r. w dalszym ciągu w dość silnym tempie; na początku roku wynosiło zł 201·5 miljn., a w końcu roku zł 182·9 miljn., przyczem częściowo w końcu października wynosiło nawet tylko zł 175·8 miljn. Stosunek redyskonta do portfela wekslowego wynosił na początku roku 49·5%, w końcu zaś roku 49·9%, czyli spadek redyskonta był prawie równoległy do spadku portfela wekslowego. Przypomnieć należy, że w końcu 1931 r. stosunek ten wynosił 50·7%.

Suma weksli protestowanych, stale w okresie kryzysu wzrastająca, w 1933 r. wykazała po raz pierwszy spadek, co wiąże się z poprawą wypłacalności. Suma ta wynosiła na początku roku zł 60·6 miljn., a w końcu roku tylko zł 56·7 miljn.

Polityka banków zmierzała stale do utrzymywania swej płynności oraz pogotowia kasowego na stosunkowo wysokim poziomie. Po pewnym pogorszeniu, jakie jednak nastąpiło w tym względzie w I półroczu, w II półroczu osiągnięta została dość znaczna poprawa, która też zachowała w końcu roku wyraźne odzwierciedlenie liczbowe, lecz nie zdołała jeszcze przywrócić w pełni stanu z początku roku.

Płynne aktywa banków, a więc kasa i sumy do dyspozycji (w których skład przybyły bony Funduszu Inwestycyjnego), waluty, portfel wekslowy netto oraz banki Nostro, z drugiej zaś strony — zobowiązania banków oraz ich wzajemny stosunek ilustruje następujące zestawienie:

	31/XII 1932	30/VI 1933	31/XII 1933
Płynne aktywa — miljn. zł	366·1	306·0	319·6
Zobowiązania — miljn. zł	917·2	849·8	828·9
Stopień płynności — %	39·9	36·0	38·6

Co się tyczy pogotowia kasowego, to wykazało ono również w I półroczu r. ub. spadek, a dopiero w II półroczu — ponowny wzrost. Mianowicie, stosunek kasy, walut oraz banków Nostro do zobowiązań wynosił na początku roku 17·5%, w połowie roku spadł do 13·4%, a w końcu roku osiągnął 16·4%.

Koszty handlowe banków, o ile możliwości, postępowały za kurczeniem się działalności banków, ale zawierając cały szereg elementów stosunkowo mniej elastycznych, nie mogły nadążyć za spadkiem dochodów. W okresie 1933 r. koszty handlowe wyniosły zł 516 miljn., gdy w 1932 r. zł 62·3 miljn., w 1931 r. zł 83·5 miljn. i w 1930 r. zł 100·5 miljn. (w tych 2 ostatnich latach — dla większej liczby banków).

Dochody banków z procentów i prowizyj spadały szybciej niż wydatki częściowo dlatego, że kurczyła się marża zysku między operacjami czynnymi i biernymi wraz ze spadkiem kosztów kredytu, lecz głównie dlatego, że kurczyły się obroty banków. Procenty i prowizje dały w 1933 r. zł 47·1 miljn., gdy w 1932 r. zł 60·3 miljn., w 1931 r. i 1930 r. zaś (dla większej liczby banków) — odpowiednio zł 93·8 miljn. i zł 125·0 miljn.

Dochody więc banków — biorąc pod uwagę tylko procenty i prowizje — w 1933 r. zmniejszyły się w stosunku do 1932 r. przeszło o 1/5. Od 1932 r. dochody z procentów i prowizyj są mniejsze od wydatków handlowych, przyczem w 1933 r. różnica ta nieco się jeszcze pogłębiła. Stąd widać, że rentowność banków uległa znów w 1933 r. lekkiemu pogorszeniu.

ZMIANY W DZIAŁALNOŚCI KONWERSYJNEJ BANKU AKCEPTACYJNEGO. — W „Dz. Ust. R. P.” Nr. 23, poz. 173 ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu, wprowadzające szereg zmian do rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 26/VI 1933 r. o zasadach udzielania pomocy instytucjom, zawierającym układy z dłużnikami w zakresie wierzycielskości rolniczych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 25/1933, poz. 211). Praktyka stosowania powyższego rozporządzenia, regulującego całokształt działalności konwersyjnej Banku Akceptacyjnego — wykazała, że niektóre postanowienia wymagają zmiany w kierunku lepszego przystosowania do wymagań życia. Wyrazem tego poglądu jest właśnie nowela z dn. 9/III r. b., wprowadzająca następujące zmiany:

Zmieniony został § 8, ustęp II, p. 1 rozporządzenia, przewidujący, że układami konwersyjnymi nie mogą być objęte wierzycielskości dłużników, których ogólne obciążenie hipoteczne przekracza 75% szacunku ich gospodarstw wiejskich — przez postanowienie, że norma powyższa nie dotyczy gospodarstw o obszarze do 25 ha, dla których maksymalne obciążenie ustala Rada Banku Akceptacyjnego. W tymże paragrafie uległo zmianie postanowienie, że układem konwersyjnym nie może być objęte gospodarstwo o obszarze ponad 100 ha, o ile ogólne zadłużenie nie przekracza 35% szacunku gospodarstwa, ustalonego przez instytucje ziemskiego kredytu długoterminowego — przez uzupełnienie, że układ może być jednak w tym wypadku zawarty, o ile suma zobowiązań krótkoterminowych wynosi co najmniej 15% szacunku gospodarstwa, przyczem określenie pojęcia kredytu krótkoterminowego pozostawia się Bankowi Akceptacyjnemu. Wreszcie, została zmieniona w tymże paragrafie kwota obciążenia zł 150 (dla gospodarstw o obszarze do 50 ha) do wysokości zł 100, która już uniemożliwiała konwersję.

W § 9 rozporządzenia, traktującym o zabezpieczeniu układu konwersyjnego, punkt 2 (zabezpieczenie hipoteczne) został rozbity na 2 podpunkty A i B, z których pierwszy określa wysokość tego rodzaju zabezpieczenia dla gospodarstw o obszarze ponad 25 ha na 75% szacunku nieruchomości, drugi zaś — pozostawia określenie wysokości zabezpieczenia dla gospodarstw do 25 ha Radzie Banku Akceptacyjnego.

Przepis art. 8 ustawy z dn. 22/III 1933 r., określający, że wierzycielskości i ich zabezpieczenia, jak również wpływy na spłatę kapitału i odsetek wierzycielskości, stanowią w majątku instytucji, uzyskującej kredyt, masę przedwzrostkiem na zabezpieczenie należności Banku Akceptacyjnego, która jest wpisywana do osobnego rejestru — został znowelizowany przez wyraźne rozciągnięcie go na zabezpieczenia hipoteczne wszelkiego rodzaju, przyczem na żądanie Banku Akceptacyjnego zainteresowana instytucja jest obowiązana wyjednać wniesienie do wykazu hipotecznego wzmianki o prawach, służących Bankowi Akceptacyjnemu.

O ile zabezpieczenia hipoteczne mieszczą się w 50% szacunku nieruchomości, instytucje wierzycielskie powinny zrzec się pretensyj z tytułu wierzycielskości konwertowanej do osób współzobowiązanych z dłużnikami, z którym zostaje zawarty układ, a dłużnik ten obowiązany jest również zrzec się pretensyj z tytułu tejże wierzycielskości do osób, współzobowiązanych z nim, jeżeli zobowiązania ich nie wynikają z transakcji handlowych lub finansowych. Bank Akceptacyjny może zwolnić instytucję finansową lub dłużnika od tego obowiązku, jeżeli utrzymanie

odpowiedzialności osób współzobowiązanych jest gospodarczo uzasadnione.

Uległo również zmianie postanowienie § 10 rozporządzenia, mocą którego kapitał długu, objętego układem, nie podlega spłacie w pierwszym roku, bądź w ciągu 2 lat, stosownie do oceny instytucji wierzycielskiej, która winna uwzględnić stopień ogólnego zadłużenia krótkoterminowego dłużnika — przez dodanie zastrzeżenia, że karencja (okres wolny od spłat) nie może trwać dłużej niż do dn. 30/VI 1936 r.

§ 11, który określał pomoc Państwa dla instytucji wierzycielskich — został zmieniony przez postanowienie, że pomoc ta przy układach, zawartych z dłużnikami po dn. 31/III 1935 r., będzie zredukowana o 25%. Jednak przy układach, zawartych po tym terminie — pomoc będzie przyznawana w wysokości, pierwotnie określonej, o ile instytucja wierzycielska udowodni, że wzywała pisemnie dłużnika do zawarcia układu przynajmniej na miesiąc przed dn. 31/III 1935 r. i że — w konsekwencji — układ nie został zawarty nie z jej winy.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 12 do 17 marca 1934 r.

— Zapotrzebowanie na dewizy w okresie sprawozdawczym było naogół mniej niż średnie, przy tendencji lekko wyżkowej dla ogromnej większości dewiz; wyjątek stanowiły tylko dolary, które bardzo nieznacznie zniżkowały. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, wyżej cenione były: funty sterlingi o zł 0·07 (na £ 1), franki szwajcarskie o zł 0·03 (na 100 fr.), belgi o zł 0·15 (na 100 blg.), korony czeskosłowackie o zł 0·01 (na 100 kor.), liry włoskie o zł 0·07 (na 100 kor.), floreny holenderskie o zł 0·35 (na 100 fl.), korony szwedzkie o zł 0·45 (na 100 kor.), korony duńskie o zł 0·45 (na 100 kor.) i korony norweskie o zł 0·35 (na 100 kor.). Kursy franków francuskich i guldenów gdańskich pozostały bez zmiany.

W ostatnim dniu okresu sprawozdawczego płacono za banknoty dolarowe w obrotach pozagiełdowych po zł 5·29¼ za \$ 1.

	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodn.
Dolary St. Zjedn.	5·31½	5·31	5·31½
„ „ „ telegr.	5·31½	5·31½	5·31½
Funty sterlingi	£ 1	27·11	26·97
Franki francuskie	100 fr.	34·95	34·94½
Franki szwajcarskie	100 fr.	171·50	171·48
Belgi	100 blg.	123·85	123·66
Korony czeskosłowackie	100 kor.	22·04	22·03
Liry włoskie	100 lir.	45·59	45·57
Floreny holenderskie	100 fl.	357·75	357·30
Guldeny gdańskie	100 guld.	172·88	172·85
Korony szwedzkie	100 kor.	139·70	139·15
Korony duńskie	100 kor.	121·15	121·00
Korony norweskie	100 kor.	135·95	135·95

Obroty papierami lokacyjnymi państwowymi w okresie sprawozdawczym były naogół skromne, z wyjątkiem 7% Pożyczki Stabilizacyjnej, której obroty były znacznie większe niż w zeszłym tygodniu. Tendencja była niejednolita: na początku okresu sprawozdawczego kursy były przeważnie mocniejsze, a pod koniec okresu w większości wypadków osłabły, co koła giełdowe wiążą ze znacznym spadkiem 7% dolarowych L. Z. Tow. Kred. Ziems. W porównaniu z notowaniami końcowymi okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, 6% Pożyczka Dolarowa wzykiwała o 0·37% nominalu. Spadek kursu 3% Pożyczki Budowlanej wynosi zł 0·15, 4% Pożyczki Dolarowej zł 0·40, 4% Pożyczki Inwestycyjnej zł 0·50 i 7% Pożyczki Stabilizacyjnej 0·12% nominalu. Kursy: 4% Pożyczki Inwestycyjnej w serjach, 5% Pożyczki Konwersyjnej, 5% Pożyczki Konwers. Kolejowej, listów zastawnych i obligacji Państwowego Banku Rolnego i Banku Gospodarstwa Krajowego notowano bez zmiany.

Głównym wydarzeniem na rynku papierów lokacyjnych prywatnych w okresie sprawozdawczym było obniżenie się kursu 7% dolarowych L. Z. Tow. Kred. Ziems. o 5·75% nominalu. Przypisują to fałszywym pogłoskom, jakoby powyższe listy zastawne nie miałyby być obliczane według paritetu złota, lecz po obiegowym kursie dolara: przypuszczalnie jest to manewr w celu sztucznego obniżenia kursu. Poza tem ogólna tendencja była przeważnie zniżkowa, i to w dość silnym stopniu; obroty — zmniejszone. W porównaniu z notowa-

niami końcowymi okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, wyżej ceniono: 8% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polsk. o 0.50%, 8% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy o 0.50%, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Kalisza z 1933 r. o 0.50% i 5% L. Z. Tow. Kred. m. Łodzi o 0.25% nominału. Kurs 7% L. Z. Tow. Kred. Przem. Polsk. obniżył się o 0.25%, 4% L. Z. Tow. Kred. Ziemsk. o 2.25%, 4% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy o 1.75%, 5% listów tegoż Tow. o 0.25%, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Częstochowy z 1933 r. o 1.00%, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Kalisza o 1.00%, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Kielc z 1933 r. o 2.00%, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Piotrkowa z 1933 r. o 3.00%, 5% L. Z. Tow. Kred. m. Siedlec z 1933 r. o 1.87%, VI 6% Obl. Poż. Konwers. m. Warszawy z 1926 r. o 1.75% i VIII i IX 6% Obl. Poż. Konwers. m. Warszawy z 1926 r. o 0.25% nominału.

Wartość nominalna (waluta) Kurs naj-wyższy Kurs naj-niższy Ostatni kurs w tygodn.

zł za 1 szt.

3%	Pożyczka Budowlana	zł w zł. 50	42.15	42.00	42.05
4%	" Dolarowa	\$ 5 ²⁾	52.75	52.25	52.35
4%	" Inwestycyjna	zł w zł. 100	108.75	108.50	108.50
4%	" " serje	zł w zł. 100	113.75	113.50	113.50
w % nominalu					
5%	" Konwersyjna	zł	60.00	59.25	59.75
5%	" Konwers. Kol.	zł	55.75	55.50	55.75
6%	" Dolarowa	\$	70.50	69.75	70.50
7%	" Stabilizacyjna ³⁾	\$ ⁴⁾	58.50 ⁵⁾	57.00	58.00
			62.00 ⁶⁾	62.00 ⁶⁾	57.75
				-58.25 ⁵⁾	
				-58.13 ⁵⁾	
7%	L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25
8%	" " " " "	zł w zł. 1927	94.00	94.00	94.00
7%	L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25
8%	" " " " "	zł w zł. 1924	94.00	94.00	94.00
7%	Obl. Kom. B-ku Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83.25	83.25	83.25
8%	" " " " "	zł w zł. 1924	94.00	94.00	94.00
8%	" Bud. " " "	zł w zł. 1927	93.00	93.00	93.00
7%	L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego ⁷⁾	£	64.50	63.75	63.75
8%	L. Z. T-wa Kred. Przemysłu Polskiego	£	70.75	70.25	70.75
				-70.75	
4½%	L. Z. T-wa Kred. Ziemsk.	zł	53.25	50.75	51.25
				-50.75	
7%	" " " " " z 1928 r.	\$ w zł. 38.00	38.00	32.50	34.00
				-32.50	
				-33.25	
4½%	" " " " m. Warszawy	zł	57.50	57.00	57.00
5%	" " " " " " "	zł	63.50	62.00	62.75
				-63.50	
8%	" " " " " " "	zł	54.00	52.50	53.50
5%	" " " " " " Częstochowy z 1933 r.	zł	47.00	46.00	46.00
5%	" " " " " " Kalisza	zł	56.00	56.00	56.00
5%	" " " " " " Kalisza z 1933 r.	zł	47.50	47.50	47.50
5%	" " " " " " Kielc z 1933 r.	zł	45.00	45.00	45.00
5%	" " " " " " Łodzi z 1933 r.	zł	48.50	47.25	47.25
				-47.75	
5%	" " " " " " Piotrkowa z 1933 r.	zł	44.00	44.00	44.00
5%	" " " " " " Siedlec z 1933 r.	zł	38.13	38.13	38.13
VI 6%	Obl. Poż. Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r.	zł	50.00	50.00	50.00
VIII i IX 6%	Obl. Poż. Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r.	zł	48.25	47.25	47.50

¹⁾ W porównaniu z ostatnimi notowaniami z dawniejszych okresów.

²⁾ \$ 5 = zł 44.57.

³⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

⁴⁾ \$ 1 = 5.183 fr. szwajc. = Hfl. 2.488.

⁵⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

⁶⁾ Dotyczy odcinków po 100.

⁷⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

ZŁOTY ZAGRANICA

1934	New York ¹⁾	Londyn ²⁾	Paryż ¹⁾	Zurych ¹⁾
12/III	18.90	27.70	286.00	58.32½
13 "	"	27.06	"	"
14 "	"	"	"	"
15 "	"	27.00	286.00	"
16 "	18.95	27.03	"	"
17 "	"	27.06	"	"

1934	Berlin ¹⁾	Praga ¹⁾	Medjolan ¹⁾	Gdańsk ¹⁾
12/III	47.225 ÷ 47.425	455.75	—	57.81 ÷ 57.92
13 "	"	455.00	—	57.81 ÷ 57.93
14 "	"	"	—	"
15 "	"	"	—	57.80 ÷ 57.92
16 "	"	454.75	—	"
17 "	"	455.00	—	"

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH³⁾

26/II ÷ 3/III 5 ÷ 10 III 12 ÷ 17/III
(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach obroty)

	New York	Londyn	Paryż	Zurych
6% dolarowa 1920	67¼—67—67 (6 000)	71—69—70½ (23 000)	70½—70—70 (6 000)	
8% Dillon. 1925	80½—79¼—80½ (81 000)	85—80½—80½ (40 000)	82¼—84¼—82 (20 000)	
7% stabilizac. 1927	97½—96¼—97¼ (215 000)	99½—97—97¼ (192 000)	98¾—97½—98¼ (117 000)	
7% Warszawy 1928	65—59¾—65 (72 000)	68¼—64—64 (73 000)	59½—58½—59 (53 000)	
7% Łódź 1928	64—60½—64 (29 000)	65¾—63—63¾ (117 000)	60½—59¾—59¾ (25 000)	
Londyn 7% stabilizac. 1927	91.84—89.84 —90.84	91.72—90.72 —91.22	91.54—90.59 —91.09	
Zurych 7% stabilizac. 1927	65—60—65	68—64—64	65—62—65	
Paryż 7% stabilizac. 1927	—	—	—	
Medjolan 7% włoska 1924	98.40—98.00 —98.40 (850)	99.00—98.40 —98.90 (1 650)	99.20—98.90 —99.10 (775)	100.11—97.21

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 10 MARCA 1934 R. — Obroty walutowe Banku w I dekadzie marca kształtowały się korzystnie i w związku z tem uległy wyższe rezerwy walutowe, które z zł 77.9 miljn. podniosły się do zł 78.5 miljn.

Jednocześnie z dopływem dewiz do Banku trwał w I dekadzie marca wzmożony w stosunku do normalnego skup złota w kraju (głównie w monetach). Mianowicie, wyniósł on w dekadzie sprawozdawczej zł 0.5 miljn., podnosząc zapas złota do zł 479.0 miljn., t. j. do poziomu z połowy maja r. ub., choć o ok. 7% niższego od poziomu z przed roku (t. j. z dn. 10/III r. ub.).

W stosunku do sumy obiegu biletów bankowych i części natychmiast płatnych zobowiązań, mianowicie przewyżki ich ponad zł 100 miljn. — powyższy zapas złota wyniósł na ultimo dekady sprawozdawczej 43.83%. To pokrycie złote było wyższe niż na ultimo lutego, ale niższe niż przed miesiącem, a tem bardziej niż przed rokiem. Liczbowo ilustruje to następujące zestawienie:

¹⁾ Za zł 100.

²⁾ Za £ 1.

³⁾ Kursy — w %-ach nominalu; obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (we Włoszech — w tysiącach).

	%
10/II 1934	44'11
28 II "	43'12
10/II "	43'83
10 III 1933	48'79

Wzrost procentu pokrycia w dekadzie sprawozdawczej był stosunkowo większy niż wzrost sumy pokrycia, t. j. zapasu złota, mianowicie z tego powodu, że jednocześnie obniżyła się sama suma obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, względnie ich części, podlegającej pokryciu; suma ta skurczyła się z $\text{zł } 1\,210\,0$ mln. do $\text{zł } 1\,192\,9$ miljn., przyczem zmniejszeniu uległ nietylko — jak normalnie na początku miesiąca — obieg banknotów (z $\text{zł } 939\,1$ miljn. do $\text{zł } 924\,5$ miljn.), lecz również i drugi składnik tej sumy — natychmiast płatne zobowiązania (z $\text{zł } 270\,6$ miljn. do $\text{zł } 268\,4$ miljn.).

Nieznaczny spadek zobowiązań w I dekadzie marca nastąpił mimo wzrostu (z $\text{zł } 25\,8$ miljn. do $\text{zł } 31\,4$ miljn.) salda pozycji „różne rachunki”, a na skutek jedynie nienotowanego zwykle na początku miesiąca odpływu lokat żyrowych, które skurczyły się z $\text{zł } 244\,8$ miljn. do $\text{zł } 237\,1$ miljn.

Ten spadek lokat żyrowych został wywołany tylko przez odpływ lokat z rachunków kas państwowych, które w III dekadzie lutego wzrosły gwałtownie — z $\text{zł } 9\,8$ miljn. do $\text{zł } 45\,8$ miljn., by w I dekadzie marca zniżyć się do poziomu $\text{zł } 14\,6$ miljn. Natomiast lokaty na pozostałych rachunkach wykazały w dekadzie sprawozdawczej normalny, i to dość poważny wzrost. W ciągu okresu miesięcznego od końca II dekady lutego wzrosły zarówno lokaty kas państwowych, jak i na rachunkach prywatnych, w ciągu zaś roku (od końca II dekady marca r. ub.) lokaty kas państwowych wzrosły 7-krotnie, a lokaty pozostałe — blisko 2-krotnie. W liczbach abolutnych ten zwykły ruch lokat żyrowych ilustruje następujące zestawienie (w miljn. zł):

	Lokaty żyrowe:	
	kas państwowych	pozostałe
10/II 1934	120	206'0
28 II "	45'8	199'1
10/III "	14'6	222'4
10/III 1933	21	121'0

Zwykłemu ruchowi rachunków żyrowych towarzyszył niższy ruch obiegu, będąc jego odpowiednikiem, i łącznie dając wyraz zmniejszeniu się zapotrzebowania pieniężnego i upłynięciu rynku pieniężnego. Coprawda, w dekadzie sprawozdawczej ruch niższy obiegu odbywał się obok również niższego ruchu lokat żyrowych, ale jeśli weźmiemy na uwagę okres miesięczny, to obieg skurczył się, a lokaty żyrowe (zresztą silniej) wzrosły, i tak samo w okresie rocznym (10/III 1933 ÷ 10/III 1934) zmniejszeniu się obiegu o jakieś 8% towarzyszył wzrost lokat żyrowych o ok. 93% (w liczbie absolutnej tylko niespełna 1½ raza większy). Niższa obieg na początku marca r. b. była większa niż na początku lutego r. b., choć przeszło 3 krotnie mniejsza niż w początkowej dekadzie stycznia r. b. ($\text{zł } 14\,6$ miljn. wobec $\text{zł } 11\,7$ miljn. i wobec $\text{zł } 46\,5$ miljn.). Zmiany w stanie obiegu przedstawia liczbowo następujące zestawienie (w miljn. zł):

10/II 1934	935'4
28/II "	939'1
10/III "	924'5
10/III 1933	1 005'7

Spadek obiegu w dekadzie sprawozdawczej pozostawał głównie w związku ze skurczeniem się działalności kredytowej, podczas gdy zwykle na obieg wpływał lekki dopływ złota i dewiz do Banku oraz odpływ lokat z Banku.

W zakresie kredytów przede wszystkim skurczyły się kredyty dyskontowe (portfel weksli krajow., ch), mianowicie o $\text{zł } 15$ miljn. (w I dekadzie lutego spadek portfelu wyniósł $\text{zł } 16\,9$ miljn., w I dekadzie stycznia $\text{zł } 27\,0$ miljn.), jednocześnie jednak zmniejszyły się również i pożyczki zastawowe (terminowe i w rachunku otwartym), mianowicie o $\text{zł } 6\,3$ miljn., oraz zdyskontowane bilety skarbowe — o $\text{zł } 7\,2$ miljn.

W okresie miesięcznym, poczynając od końca I dekady lutego, skurczyły się kredyty dyskontowe oraz dyskonto biletów skarbowych, wzrosły zaś nieco pożyczki zastawowe, jak to ilustruje następujące zestawienie (w miljn. zł):

	Wzrost (+) lub zmniejszenie (-)
Kredyty dyskontowe	- 98
Pożyczki zastawowe	+ 18
Bilety skarbowe	- 0'4

W okresie zaś rocznym (10/III 1933 ÷ 10/III 1934) wzrosły dość znacznie kredyty dyskontowe, przybyły w całości bilety skarbowe, lecz jednocześnie silnej redukcji uległy pożyczki zastawowe, jak to widzimy z poniższego zestawienia (w miljn. zł):

	Wzrost (+) lub zmniejszenie (-)
Kredyty dyskontowe	+ 77'2
Pożyczki zastawowe	- 42'0
Bilety skarbowe	+ 46'6

Co się tyczy innych — poza kredytami i rezerwami dewizowymi (w tem duża część weksli eksportowych) — pożyczki bankowego pokrycia obiegu, to zmiany w dekadzie sprawozdawczej zaszły tu bardzo niewielkie; zapas monet srebrnych i bilonu, przejętych przez Bank na własność, zmniejszył się o $\text{zł } 0\,4$ miljn., zapas papierów procentowych własnych wzrósł o $\text{zł } 0\,2$ miljn., a dług Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał w dalszym ciągu niezmienny.

Całe bankowe pokrycie obiegu biletów Banku kształtowało się następująco (w tys. zł):

	10 II	28 II	10/III
Waluty i dewizy	76 868	77 914	78 469
Weksle krajowe	627 511	632 814	617 754
Bilety skarbowe	47 003	53 843	46 610
Polskie monety srebrne i bilon	46 720	45 883	45 520
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	57 073	65 174	58 889
Papiery proc. własne	11 497	10 705	10 870
Dług Skarbu Państwa	90 000	90 000	90 000
Razem:	956 672	976 334	948 112

Obieg bilonu, emitowanego przez Skarb Państwa, obniżył się w dekadzie sprawozdawczej z $\text{zł } 346\,1$ miljn. do $\text{zł } 339\,5$ miljn., a więc w niewiele silniejszym stopniu niż obieg biletów, emitowanych przez Bank Polski. Zmiany w stanie obiegu i jego strukturze w okresie miesięcznym ilustruje następujące zestawienie (w miljn. zł):

	10/II	28/II	10/III
Monety srebrne (10-, 5-, 2- i 1-złotowe)	252'6	261'0	255'8
w tem:			
10-złotówki	114'9	118'0	116'0
5-złotówki	93'1	96'2	94'1
Bilon niklowy i brązowy	83'8	85'1	83'7
Razem:	336'5	346'1	339'

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIĘŃ POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

STANY ZJEDN. AM.

POLITYKA CUKROWNICZA PREZYDENTA ROOSEVELTA.

Prezydent Roosevelt w zakresie polityki cukrowniczej stanął na stanowisku rozwiązania regionalnego północno-amerykańskiego

zagadnienia cukrowniczego przy pomocy systemu skontyngentowania zaopatrzenia w cukier rynku Stanów Zjednoczonych Ameryki.

W tym celu, prawie jednocześnie z zebraniem się w Londynie światowej konferencji gospodarczej, rozpoczęła swe

prace w Waszyngt nie specjalna komisja, obradująca pod przewodnictwem Dr. Coultera, wyższego urzędnika Departamentu Rolnictwa, obsesana przez delegatów wszystkich ośrodków produkcyjnych, biorących udział w zaopatrywaniu olbrzymiego rynku północno-amerykańskiego

w cukier, a więc oprócz delegatów przemysłu buraczano- i trzcinowo- cukrowniczego Stanów Zjedn. także i przez reprezentantów przemysłu cukrowniczego wysp Hawajskich, Filipińskich, Dziewiczych, Porto-Rico i Kuby. Pamiętajcie bowiem trzeba, że olbrzymi, wielce pojemny, aczkolwiek dzisiaj ujawniający zmniejszoną zdolność nabywczą, rynek cukrowy Stanów Zjednoczonych jest faktycznie izolowany od światowego rynku cukrowniczego przy pomocy wysokiej barjery celnej, absolutnie uniemożliwiającej przenikanie cukru z rynku światowego na rynek północno-amerykański. Olbrzymie potrzeby cukrowe Stanów Zjedn. są pokrywane w całości przez grupę ośrodków produkcyjnych, stanowiących t. zw. cukrowniczy obszar Stanów Zjednoczonych, w obręb którego wchodzi, poza silnie rozwiniętym północno-amerykańskim przemysłem buraczano-cukrowniczym i słabo okrzepłym przemysłem północno-amerykańskim trzcinowo-cukrowniczym, skoncentrowanym w stanach: Louisiana i Texas, jeszcze przemysły cukrownicze politycznych i gospodarczych dependencji Stanów Zjedn.: wysp Filipińskich, Hawajskich, Dziewiczych, Porto-Rico, skąd cukier trzcinowy dowożony jest bez cła na rynek północno-amerykański, a także Kuba, której cukier korzysta — na mocy specjalnych polityczno-gospodarczych traktatów — z preferencji celnej, równającej się 20% pełnego cła cukrowego północno-amerykańskiego. Wewnątrz tedy tego obszaru cukrowego Stanów Zjedn. pozycja Kuby jest znacznie słabsza od pozycji innych ośrodków produkcyjnych; zarówno bowiem północno-amerykański przemysł cukrowniczy, jak i wyżej wymienione insularne przemysły cukrownicze, o ile nie stają na przeszkodzie trudności i przeszkody przyrodniczej natury, posiadają możliwość rozszerzania swej produkcji i wypychania z rynku północno-amerykańskiego cukru kubańskiego. Tak się też i dzieje: w ciągu kilku zwłaszcza lat ostatnich północno-amerykańska produkcja cukru buraczanego wzrosła bardzo poważnie, dochodząc w bieżącym 1933/34 roku operacyjnym do 1'6 mln. t, wysuwając się na czoło światowych producentów cukru buraczanego i ujawniając w ciągu ostatnich 3 lat wzrost przeszło o 35%, produkcja zaś Wysp Filipińskich zwiększyła się w tymże czasie również o 35%, dociągając do bezmała 1'4 mln. t. W obu tych głównych ośrodkach wytwórczych obszaru cukrowniczego Stanów Zjedn. ujawnił się wzrost produkcji, który w ostatnich 3 latach wyniósł 800 tys. t, podczas kiedy konsumpcja cukru w Stanach Zjedn. w tym samym okresie czasu nie tylko nie wzrosła, ale nawet skurczyła się o mn. w. 100 tys. t. Z takiego układania się stosunków wewnątrz rynku Stanów Zjednoczonych wolumen zbytu cukru kubańskiego na tym rynku musi się silnie kurczyć; a ponieważ cukier jest rdzeniem całego gospodarstwa narodowego Kuby, z drugiej zaś strony Stany Zjedn. są głównym rynkiem zbytu dla cukru kubańskiego, przeto silne kurczenie się wywozu cukru z Kuby do Stanów Zjedn. staje się dla Kuby prawdziwą katastrofą gospodarczą. Ta okoliczność, w związku z tem, że Kuba jest jednym z ważnych klientów handlowych Stanów Zjedn. — klientem, który wskutek ostrego kryzysu w cukrownictwie kubańskim nie jest w stanie nabywać towarów amerykańskich, ani spłacać starych zobowią-

zań, zaciągniętych na amerykańskim rynku kapitału — zmusza Prezydenta Roosevelta do szukania takiego regulowania zaopatrzenia w cukier rynku północno-amerykańskiego, które zapewniłoby cukrownictwu kubańskiemu pewien stały, poważnej wielkości wolumen eksportu cukru do Stanów Zjednoczonych. Oto powody zrodzenia się planu kontyngentowania zaopatrzenia w cukier Stanów Zjedn. — planu, wysuniętego przez Prezydenta Roosevelta, a stanowiącego przedmiot narad konferencji cukrowniczej waszyngtońskiej.

Prezydent Roosevelt pragnął wykroić dla każdego ośrodka produkcyjnego amerykańskiego obszaru cukrowniczego kontyngenty dowozu bądź dostawy cukru — tak, aby w sumie ogólny roczny wolumen tych dostaw odpowiadał grosso modo pełnym rocznym potrzebom cukrowym Stanów Zjedn. Jednakże w toku dłużej trwających narad waszyngtońskiej konferencji cukrowniczej ujawniła się zwykła, w takich wypadkach, walka partnerów o jak największy wymiar własnych kontyngentów. Trudności, stąd wynikające, były na tyle poważne, że Prezydent Roosevelt, nie chcąc dopuścić do zupełnego rozbitcia konferencji waszyngtońskiej, musiał wejść na drogę kompromisów, godząc się stopniowo na podwyższanie porcji dowozu, wskutek czego zasada, będąca fundamentem całego pomysłu uregulowania zaopatrzenia w cukier Stanów Zjedn., mianowicie, aby wielkość zaopatrzenia odpowiadała dosyć ściśle wielkości faktycznych potrzeb konsumpcyjnych, została — w miarę przedłużania się konferencji waszyngtońskiej — całkowicie zdeformowana. I tak, podczas kiedy Prezydent Roosevelt, za poradą swych doradców, zamierzał oznaczyć całkowity wolumen zaopatrzenia w cukier Stanów Zjedn. w wys. 6 mln. t. krótkich, tedy — w drodze kompromisu — całkowity ten wolumen, w ogniu obrad konferencyjnych, wzrastał stopniowo aż do 7'2 mln. t. krótkich, co znacznie przewyższa normalne roczne potrzeby cukru Stanów Zjedn. Co więcej, definitywnie na konferencji waszyngtońskiej przyjęty podział kwot zaopatrzenia przyznawał zbyt duże porcje dostaw dla cukru buraczanego amerykańskiego i dla cukru z Wysp Filipińskich, natomiast nie uwzględniał w pełni żądań kubańskich, wskutek czego Kuba uważała waszyngtoński plan podziału za niewystarczający i nie chciała się zadowolnić przyrzeczeniem zwiększenia porcji dowozowej kubańskiej w miarę wzrastania spożycia cukru w Stanach Zjedn.

Pomimo tych zastrzeżeń, regionalna konwencja cukrownicza amerykańska została parafowana, przewidując obok podziału kwot dowozowych utworzenie specjalnej korporacji dla przejmowania nadmiarów cukru i wstrzymywania dopływów tych nadmiarów na rynek północno-amerykański. Utworzenie takiej korporacji było konieczne z powodu, że wykrojenie wielkich kontyngentów dla cukrownictwa buraczanego amerykańskiego i dla cukrownictwa filipińskiego musiałyby prowadzić do tworzenia gospodarczo szkodliwych nadmiernych zapasów i zamiast, jak to było początkowo pomyślane, wytwarzać momenty spokoju na rynku cukrowniczym światowym, specjalnie na północno-amerykańskim odcinku rynku światowego, wytwarzałyby tylko momenty niepewności.

Ze zawarta w miesiącu październiku w wyniku obrad konferencji cukrowniczej, amerykańska konwencja cukrownicza nie

odpowiada zupełnie zamierzonym celom, o tem Prezydent Roosevelt zorientował się, inspirowany przez Sekretarza Rolnictwa P. Wallace'a, dopiero po zaparowaniu tej konwencji przez biorących udział w konferencji waszyngtońskiej partnerów. Rząd waszyngtoński zorientował się, że zbyt szerokie wykrojenie kontyngentów dla amerykańskiego cukrownictwa buraczanego oraz dla cukrownictwa Wysp Filipińskich, a tem samem zbyt znaczne oznaczenie ogólnego wolumenu zaopatrzenia w cukier rynku północno-amerykańskiego, wskutek czego zagraża wytwarzanie się szkodliwego nadmiaru produkcyjnego, wielkości ok. 600 tys. t. rocznie, całkowicie wykoszowało pierwotne plany Prezydenta Roosevelta, oraz uświadomił sobie, że wypaczony w ten sposób plan uregulowania zaopatrzenia cukrowego Stanów Zjednoczonych nie przyniesie korzyści żadnej cukrownictwu kubańskiemu. Oprócz tych gospodarczych refleksji, wpłynęła jeszcze na negatywną decyzję Rządu waszyngtońskiego także i okoliczność wewnętrzno-politycznej natury, mianowicie: zasadniczy opór kół farmerskich przeciw narzuconemu zgóry ograniczaniu amerykańskiej produkcji cukru buraczanego — przez oznaczanie wielkości wolumenu, jaki w myśl konwencji przemysł buraczano-cukrowniczy Stanów Zjednoczonych miałby odtąd prawo rzucać na wewnętrzny rynek amerykański.

Konwencja tedy cukrownicza amerykańska, ogarniająca wszystkich dostawców cukru surowego na rynek Stanów Zjedn., wobec odmowy zgody na nią Prezydenta Roosevelta nie weszła w życie. Jednakże sam projekt uregulowania zaopatrzenia w cukier rynku północno-amerykańskiego na podstawie rozgraniczenia interesów dowozowych poszczególnych krajów czy ośrodków produkcyjnych amerykańskiego obszaru cukrowniczego nie został zarzucony. W Waszyngtonie, w sferach rządowych, uregulowane są coraz to nowe metody uregulowania kwestji cukrowniczej; m. in. na podkreślenie zasługuje pomysł zachęcenia Kuby do zgody na zmniejszony, poniżej 2 mln. t. krótkich, kontyngent dowozowy, przez zwiększenie preferencji celnej z 20% do 50%.

Dla cukrownictwa światowego ta nieuregulowana sytuacja amerykańska posiada niemałe znaczenie; bowiem Stany Zjednoczone zasadniczo godzą się na wzięcie udziału w międzynarodowej konferencji cukrowniczej, obok krajów już związanych cukrowniczą umową, t. zw. chadbourne'owską, i obok, co jest niezmiernie ważne, Wielkiej Brytanji — nie wezmą udziału w międzynarodowych, szerszych rozmiarów rokowaniach, dopóki nie dojdzie do skutku regionalny, amerykański układ cukrowniczy, w obrębie cukrowniczego obszaru Stanów Zjedn., regulujący kwestję produkcji cukru i jej dystrybucji na rynku północno-amerykańskim.

Polityka cukrownicza Prezydenta Roosevelta, jak zatem widać, zmierza do pohamowania dalszego, niezdrowego rozszerzania produkcji cukru w samych Stanach Zjedn. i ich insularnych dependencjach, dąży do zapewnienia stałej i mocniejszej pozycji dla cukru kubańskiego na rynku północno-amerykańskim, na takiej zaś to podstawie chce — w dalszej konsekwencji — przyczynić się do międzynarodowego uregulowania sprawy cukru na zasadach, z gruntu odpowiadających umowie chadbourne'owskiej.

Dr. J. Frejlich

WŁOCHY

REFORMA USTROJU KORPORACYJNEGO.

— Po długiej dyskusji w łonie Rady Narodowej Korporacji uchwalony został w połowie grudnia r. ub. projekt nowej ustawy o korporacjach. Jak wiadomo, obecny ustroj korporacyjny opiera się na ustawie z dn. 3/IV 1926 r. i uzupełniającym ją regulaminie z dn. 1/VII 1926 r., które nadały dawnym syndykatom osobowość prawną oraz uczyniły je formą organizacyjną powszechnych interesów gospodarczych, nietylko klas pracujących. Punktem wyjścia tej ustawy była dobroć, nie przymusowość organizacji zawodowej, dopuszczała ona jednak w poszczególnych okręgach jedną tylko organizację dla danej gałęzi (categoria). Zarazem nie dopuszczała związków zawodowych mieszanych, wymagając odrębnych organizacji pracowników i pracodawców. Wreszcie poddawała syndykaty rygorystycznej kontroli Państwa, wykluczała zaś wszelkie związki pracowników państwowych, mające na celu obronę interesów zawodowych. Podstawą wszelkich zrzeszeń zawodowych, w myśl ustawy, jest dana gałąź pracy zawodowej, „kategoria”, do której należy się niezależnie od swej woli, przez sam fakt wykonywania określonej pracy, podczas gdy przynależność do syndykatu jest dobrowolna. Reprezentacją jedyną „kategorii” jest związek zawodowy, syndykat, wskutek czego, choć uczestnictwo w nim nie jest obowiązkiem, staje się ono interesem. Syndykat nie jest organizacją jednorodną. Przedewszystkiem są związki zawodowe pojedyncze, które tworzą osoby fizyczne, spółki handlowe i inne osoby prawne, z wyjątkiem tych, w których reprezentowane są bezpośrednie interesy Państwa, oraz związki zbiorowe, stanowiące albo związki kilku zrzeszeń (federacja) albo związki kilku federacji (konfederacje). Prócz tego podziału rozróżnia ustawa zrzeszenia pracodawców, pracowników i wykonujących wolne zawody.

Ponieważ ten ostatni podział mógłby nasuwać niekiedy wątpliwości, np. przy ustalaniu charakteru zajęcia, przewiduje się ponadto odrębne sekcje zrzeszeń, odrębne zrzeszenia (np. rękodzielnicze) i zrzeszenia specjalne (np. spółdzielcze).

Jak z powyższego wynika, każda „kategoria” ma 2 organizacje zawodowe — pracodawców i pracowników. Te organizacje zawodowe pojedyncze, podobnie jak odpowiednie zrzeszenia wolnych zawodów, stanowią najniższy szczebel organizacji korporacyjnej o zasięgu lokalnym. Drugi stopień tej organizacji, w którym założeniem jest również dana kategoria (przemysł włókienniczy, albo ściślej przemysł bawełniany i t. p.), stanowią takie same związki o charakterze federacyjnym i o zasięgu albo prowincjonalnym albo państwowym („federazione nazionale”). Trzecim stopniem ustroju korporacyjnego są związki federacji narodowych danego działu produkcji (przemysł, handel etc.), czyli konfederacje, o zasięgu ogólnopństwowym. Istnieją one (oddzielne konfederacje pracodawców i pracowników) dla następujących dziedzin (rami): przemysł, rolnictwo, handel, transporty morskie i powietrzne, transporty lądowe i żegluga wewnętrzna, banki. Siódmą gałąź zawodową stanowią wolne zawody, które posiadają jednolitą konfederację narodową (nazionale) profesjonalistów i artystów. Pracownicy wszystkich dziedzin mieli po-

nadto naczelny związek pod nazwą „Konfederacja Generalna Syndykatów Faszystowskich”, który został jednak w 1928 r. rozwiązany.

Zasada solidarności klasowej nie została w pełni rozwiązana ustawą z 1926 r., głósza zaś Carta del Lavoro z kwietnia 1927 r., którą można uważać jako teoretyczne sformułowanie tej zasady, nie była prawem w znaczeniu materialnym, lecz tylko uroczystą deklaracją. W systemie prawnym ustawy z kwietnia 1926 r. istniał, jak widzieliśmy, dualizm organizacji klasowych, regulatorem natomiast interesów powszechnych było Państwo. Korporacji jednak w ścisłym znaczeniu tego słowa ustawa ta nie zaprowadzała. Pierwotny projekt Ministra Rocco przewidywał jako typ pośredni wspólne zrzeszenie pracodawców i pracowników pewnej kategorii, projekt ten upadł jednak wobec opozycji zwolenników starego typu syndykatów.

Ustawa kwietniowa oraz regulamin z lipca 1926 r., traktując o korporacjach i przewidując ich stopniowe powstawanie, pojmowały je nie w rozumieniu osób prawnych, lecz jako nadrzędne komitety porozumiewawcze przy organizacjach najwyższego stopnia hierarchii korporacyjnej (konfederacje), powoływane przez Rząd i będące częścią administracji państwowej dla danych działów produkcji (ramo della produzione) względnie ich gałęzi (categorie di imprese). Były to zatem korporacjonizm biurokratyczny, obok dualizmu zrzeszeń zawodowych wolnych, reprezentujących interesy zawodowe. Połączeniem obu zasad — biurokratycznej i reprezentacyjnej — jest ustanowiona w 1930 r. Rada Narodowa Korporacji, będąca szczytem hierarchii życia zawodowego. Przewodniczy jej oraz zwołuje ją Szef Rządu wzgl. w jego zastępstwie Minister Korporacji, uczestnikami zaś jej, obok kilku wysokich urzędników, są naturalni reprezentanci konfederacji. Zasada korporacyjna solidarności zawodowej znajduje zastosowanie w kostrukcji sekcji Rady, których jest 7, obejmujących zarówno przedstawicieli pracodawców, jak pracowników (sekcja wolnych zawodów i sztuki, sekcja przemysłu i rękodziela, sekcja rolnictwa, sekcja handlu, sekcja transportów lądowych i żegluga wewnętrznej, sekcja transportów morskich i powietrznych, sekcja banków). Sekcje obradują w sprawach, dotyczących danej dziedziny, w sprawach zaś ogólnopństwowej doniosłości członkowie sekcji zblerają się w walnym zgromadzeniu. Prócz nich uczestniczą w walnym zgromadzeniu Ministrowie: Korporacji, Spraw Wewnętrznych, Rolnictwa i Leśnictwa, Sekretarz partii faszystowskiej oraz Podsekretarze Ministerstwa Korporacji. Organem wykonawczym Rady jest Centralny Komitet Korporacyjny, któremu przewodniczy Szef Rządu lub Minister Korporacji, a którego członkami są wspomniani wyżej Ministrowie, przewodniczący poszczególnych konfederacji, Przewodniczący Nar. Instytutu Spółdzielczego, Patronatu Opieki Społecznej i Sekretarz Generalny Rady.

Utworzenie Rady Narodowej Korporacji było ostatnią wielką reformą ustroju korporacyjnego, postępy jednak, jakie poczyniła wśród społeczeństwa włoskiego idea korporacyjna, wymagały dalszych przeobrażeń. Wyrazem tych tendencji w łonie społeczeństwa włoskiego jest wspomniana na wstępie ustawa. Ustawa ta wprowadza w życie oraz roz-

szerza postanowienia ustawy oraz regulaminu z 1926 r., dotyczące fakultatywnego powstawania korporacji. Korporacja w rozumieniu nowej ustawy jest: 1) funkcją administracji państwowej, powołaną do uzgodnienia interesów pracodawców i pracowników, wyposażoną ponadto we władzę stanowienia norm prawnych i dyspozycyjnych w zakresie warunków pracy, obowiązujących dla danej dziedziny, 2) jest jednością sama w sobie, chociaż pozornie zostaje tylko doczeplona do organów najwyższego stopnia istniejącej hierarchii zawodowej, jako czynnik kontroly. Uczestnikami korporacji są ogólnopństwowe związki zrzeszeń zawodowych, kompetencja zaś ich określona jest wielkimi działami życia gospodarczego (handel, przemysł, rolnictwo etc.). Na czele jednak każdej korporacji stoi zarząd, pochodzący nie z wyboru jej uczestników, lecz z nominacji. W myśl regulaminu z 1926 r. miał mianować zarząd Minister Korporacji, według nowej ustawy mianuje go Szef Rządu. Przewodniczy korporacji z reguły urzędnik, mianowany przez Szefa Rządu; może nim być Minister, Podsekretarz Stanu, Sekretarz partii faszystowskiej.

Tematem, który w ostatnich miesiącach wywołał ożywioną dyskusję w łonie miarodajnych czynników politycznych oraz wśród sfer gospodarczych, było zagadnienie kryteriów, wedle których należałoby formować korporacje. W dyskusji tej sfery przemysłowe i handlowe wypowiedziały się za kryterium produkcyjnym i formą korporacji „kategorii” (korporacja przemysłu włókienniczego, korporacja handlu spożywczego i t. p.), sfery zaś rolnicze wołały kryterium przedmiotowe (zboże, len, masło etc.). Projekt rozwiązuje zagadnienie w ten sposób, że w zasadzie przyjmuje kryterium pierwsze, pragnąc jednak uniknąć zbytniego zróżnicowania organizacyjnego i, co za tem idzie, zbytniego rozbicia życia gospodarczego, bierze za podstawę ustroju korporacyjnego wielkie działy produkcji, rezerwując dla poszczególnych form produkcyjnych, kategorii, możność powoływania odrębnych sekcji przy korporacjach. Równocześnie przewiduje też możność tworzenia specjalnych komitetów korporacyjnych dla pewnych artykułów produkcji, chcąc w ten sposób zaspokoić deziderat rolnictwa.

Dotychczasowa organizacja zawodowa stanowiła dwuhierarchiczną piramidę syndykatów coraz to wyższego stopnia, ze wspólnym organem naczelnym u góry. Założeniem jej było syndykalistyczne, czynnikiem zaś, który nie pozwalał na rozwinięcie się egoizmów klasowych, było Państwo. Stan powyższy był tolerowany jako etap przejściowy, gdyż — jak oświadczył Mussolini w swej mowie „gwiazdkowej” w 1930 r. (przy ustanawianiu Rady Narodowej Korporacji) — „syndykalizm nie może być celem sam w sobie; albo się on przetworzy w socjalizm polityczny, albo w korporacjonizm faszystowski”. Ewolucja w kierunku korporacjonizmu była stopniowa i z pewnymi wahaniami. Początkowo można się było ludzi, iż przyzłe korporacje, mające realizować dotąd głoszony tylko cel solidaryzmu klasowego, osiągną znaczny stopień autonomii. Zdumienia te musiały zgasnąć po ostatniej mowie Mussoliniego z dn. 14/XI r. ub., w której rozwinął on tezę „państwa organicznego”, państwa „całkowitego” (totalitario), które „absorbuje w sobie — aby ją przetworzyć i spotęgować —

nadzieje narodu". W pierwszych komentarzach dziennikarskich do nowej ustawy znalazło się wyjaśnienie, iż rezultatem nowej ustawy będzie ograniczenie „dyktatury” konfederacji nad kategoriami, których interesy lepiej będą chronione przez biurokratyczne korporacje. Istotnie, zaledwie w 2 tygodnie po ogłoszeniu tekstu nowej ustawy nastąpiła rezygnacja prezydentów 13 konfederacji z zajmowanych stanowisk, na ich zaś miejsce zamianował Szef Rządu dn. 30/XII r. ub. komisarzy. Komisarze ci mają ułatwić Rządowi zadanie aktualizacji postanowień ustawy korporacyjnej, przyczem, jak się obecnie okazuje, konfederacjom pozostawione będzie jedynie zadanie koordynowania wzajemnych interesów poszczególnych federacji, pozabawiając je natomiast funkcji nadrzędnych, które przejdą na nowe korporacje.

Z powyższego wynika, iż ustanowienie korporacji będzie równoznaczne z pogłębieniem supremacji Państwa nad życiem gospodarczym, oraz że cel korporacjonizmu, godzącego w sobie interesy klasowe, będzie realizowany w państwie, jako takim, nie w instytucjach autonomicznych. W związku z powyższym Izba Deputowanych będzie zastąpiona w swoich funkcjach całkowicie przez Radę Narodową Korporacji, która stanie się dla życia gospodarczego tym czynnikiem prawodawczym, którym dla życia politycznego jest Wielka Rada Faszystowska.

WĘGRY

STOSUNKI HANDLOWE Z Z.S.R.R.—W związku z uznaniem Z.S.R.R. i nawiązaniem z nim stosunków dyplomatycznych, zawarta została umowa gospodarcza, która ma stanowić podstawę dla wzajemnych obrotów handlowych pomiędzy obydwojema temi krajami. Wymiana towarowa pomiędzy Węgrami a Z. S. R. R. ma się odbyć w stosunku 2:1 na korzyść Węgier, przyczem zakupy mają być rozpoczęte przez Z. S. R. R. Wyrównywanie należności za towary węgierskie, ekspor-

owane do Z. S. R. R., będzie się odbywać w połowie surowcami sowieckimi i w połowie krótkoterminowymi weksłami, opiewającymi na dewizy. Obroty węgiersko-sowieckie będzie finansował Peszteński Węgierski Bank Handlowy.

Z. S. R. R. zamierza importować z Węgier: bydło rasowe, konie, produkty przemysłu ciężkiego, jak: maszyny oraz ich części składowe, dalej artykuły elektrotechniczne, aparaty elektryczne, maszyny i narzędzia rolnicze i t. p. Głównym artykułem importu węgierskiego będzie natomiast ropa naftowa.

Ważną rolę w obrotach węgiersko-sowieckich ma odegrać Dunaj, jako szlak taniej komunikacji pomiędzy dwoma krajami. Zagadnienie kombinowanych przewozów rzeczno-morskich zamierza Rząd węgierski rozwiązać przy pomocy specjalnych statków motorowych, nadających się w jednakowej mierze dla żeglugi rzecznej, jako też i morskiej. Budowa pierwszego takiego statku, zamówionego przez Rząd w fabryce okrętów Ganz w Budapeszcie, już się rozpoczęła. Pojemność statku wynosić będzie 500 t; koszty budowy wyniosą ok. ½ miljn. pengő. Statek ma być oddany do użytku Egipsko-Węgierskiej Akc. Spółce Handlowej, która dokonała w roku ubiegłym próbnej jazdy statkiem motorowym M/3 Apollinaris III z Aleksandrii do Budapesztu.

Obsługa ruchu towarowego węgiersko-sowieckiego wymagać będzie uruchomienia kilku statków rzeczno-morskich.

lucie danego kraju, w Buenos Aires i Liverpoolu — w \$, w Hamburgu — w Hfl. — za 100 kg):

	9+15/III	16+22/III	Wzrost (+) lub spadek (-)
Pszenica:			
Berlin . . .	19'25	19'35	+ 0'5
Praga . . .	149'70	149'66½	—
Chicago . . .	3'23	3'26	+ 0'9
Buenos Aires	1'95	1'96	+ 0'5
Liverpool . .	2'60	2'55	- 1'9
Wiedeń . . .	39'53	40'50	+ 2'4
Hamburg . . .	4'62	4'55	- 1'5

	Żyto:		
Berlin . . .	16'05	16'11	+ 0'3
Praga . . .	108'00	106'00	- 1'8
Chicago . . .	2'34	2'39	+ 2'1
Wiedeń . . .	21'50	24'31	+13'0
Hamburg . . .	2'60	2'50	- 3'8

	Owies:		
Berlin . . .	14'82	14'91½	+ 0'6
Praga . . .	79'00	77'00	- 2'5
Chicago . . .	2'48	2'45	- 1'2
Buenos Aires	1'24½	1'27	+ 2'0
Liverpool . .	3'20	3'20	—
Wiedeń . . .	19'30	22'50	+16'5
Hamburg . . .	2'35	2'40	+ 2'1

	Jęczmień browarowy:		
Berlin . . .	17'95	17'95	—
Praga . . .	100'75	100'00	- 0'7
Chicago . . .	2'93	3'00	+ 2'3
Wiedeń . . .	23'00	23'00	—
Hamburg . . .	2'75	2'75	—

	Jęczmień zwykły:		
Berlin . . .	16'75	16'75	—

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 9 ÷ 22/III r. b. kształtowały się następująco (w wa-

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 11 92 68 (Druk.).

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie—zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **ZAGRANICĄ:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki zł 1.200; II i III str. okł. — zł 900; ½ str. okł. — zł 500; str. zwycz.: 1 str. — zł 600, ½ str. — 350, ¼ str. — zł 200, 1/8 str. — zł 110. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓŁEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, ½ str. — zł 110, 1/8 str. — zł 80, ¼ str. — zł 70, 1/16 str. — zł 55, 1/32 str. — zł 40, 1/64 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHAŁSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: Sp. Wyd. z ogr. odp. „PRZEMYSŁ I HANDEL”

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

Zarząd Zakładów Mechanicznych Borman, Szwede i S-ka

Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 5 kwietnia 1934 r., o godz. 12 w poł., odbędzie się w lokalu Zarządu, przy ul. Srebrnej Nr. 16

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Przedstawienie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za rok operacyjny 1932/33, oraz rachunku strat i zysków;
- 3) Wnioski Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących;
- 5) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 6) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów w instytucjach finansowych;
- 7) Upoważnienie Zarządu do wydzierżawienia i sprzedaży nieruchomości, tudzież majątku ruchomego Spółki;
- 8) Wnioski Akcjonariuszów, które zostaną zgłoszone w myśl art. 54 prawa o spółkach akcyjnych.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni najpóźniej do dn. 29 marca 1934 r. przedstawić Zarządowi akcje lub kwity depozytowe państwowych lub prywatnych instytucyj kredytowych, istniejących na zasadzie ustaw, przez Rząd zatwierdzonych, z wyszczególnieniem numerów akcji.

II OGŁOSZENIE

Dyrekcja Powszechnego Banku Związkowego w Polsce, Sp. Akc.

zwołuje niniejszem

XI Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

które odbędzie się dn. 10 kwietnia 1934 r. o godz. 11 w lokalu Banku w Warszawie, przy ul. Zgoda Nr. 11 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Dyrekcji i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1933 r.;
- 3) Sposób użycia czystego zysku;
- 4) Ustalenie wynagrodzenia dla członków Rady i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wybory członków Rady;
- 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni swe akcje, uprawniające do głosowania, złożyć najpóźniej do dn. 3/IV 1934 r. włącznie w Powszechnym Banku Związkowym w Polsce, Sp. Akc. w Warszawie, lub w jego Oddziałach.

II OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

„Roman Groniowski“, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że w dn. 5 kwietnia 1934 r. o godz. 19 odbędzie się w biurze Zarządu w Warszawie przy ul. Emilji Plater 10

WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu i rachunku zysków i strat za rok operacyjny 1933 i podział zysków;
- 3) Uchwalenie budżetu na 1934 r.;
- 4) Wybór 3 członków Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 5) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski.

Samolot skraca podróż!!!

II OGŁOSZENIE

Rada Zarządzająca

Włosko-Polskiego Towarzystwa Górniczego Rybnik „Slpmer“

Societa Italo-Polacca Minerale Rybnik „Slpmer“

Spółki Akcyjnej z siedzibą w Medjolanie

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 28 marca 1934 r. o godz. 4 popoł. odbędzie się w siedzibie Spółki w Medjolanie, przy Piazza della Scala 3

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Rady Zarządzającej i Komisji Rewizyjnej;
- 2) Rozpatrzenie stanu rachunków na dz. 31 grudnia 1933 r.;
- 3) Wybór dwóch członków Rady Zarządzającej;
- 4) Określenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Zarządzającej za okres sprawozdawczy 1933;
- 5) Wybór trzech członków Komisji Rewizyjnej i dwóch zastępców;
- 6) Określenie honorarium dla Komisji Rewizyjnej na 1934 r.

Właściciele akcji imiennych, pragnący skorzystać z prawa głosu, winni wpisać swe akcje do księgi Towarzystwa conajmniej na trzy dni przed terminem zgromadzenia.

Akcje na okaziciela winny być zdeponowane w „Banca Commerciale Italiana“ w Medjolanie najpóźniej do dn. 23 marca 1934 r.

II OGŁOSZENIE

ZARZĄD

Polskiego Przemysłu Korkowego, Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości, że w dn. 5 kwietnia 1934 r. o godz. 13 w lokalu firmy „Wicander i S-ka w Warszawie“ ul. Marsz. Focha Nr. 9, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Sprawozdanie Zarządu, rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1933 r., podział zysków oraz plan działalności na 1934 r.;
- 4) Upoważnienie Zarządu do kupna, sprzedaży i obciążania nieruchomości, jak również kredytowania się w instytucjach państwowych i prywatnych;
- 5) Udzielenie każdemu z członków Zarządu prawa samodzielnego występowania w imieniu Spółki we wszystkich instancjach sądowych;
- 6) Udzielenie każdemu z członków Zarządu prawa samodzielnego podpisywania w imieniu Spółki;
- 7) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących, oraz wybór Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w powyższym Walnym Zebraniu, winni złożyć Zarządowi Spółki swoje akcje lub dowody zdeponowania takowych na 7 dni przed Zebraniem.

II OGŁOSZENIE

ZARZĄD

Włocławskiej Fabryki Falansu, Leopold Czamański i S-ka

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia akcjonariuszy, iż w dn. 21 kwietnia r. b. o godz. 16 odbędzie się w siedzibie Spółki przy ul. Kościuszki Nr. 8 we Włocławku

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z porządkiem:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1933 r.;
- 3) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków względnie pokrycie strat;
- 4) Pokwitowanie władz Spółki o wykonaniu przez nie obowiązków;
- 5) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Sprawa obowiązkowych ogłoszeń;
- 7) Wolne wnioski.

II OGŁOSZENIE

Likwidatorzy podpisanej Spółki

Karpackie Towarzystwo Leśne, Sp. Akc. w likwidacji
wzywają wierzycieli tejże Spółki do zgłoszenia swoich roszczeń w ciągu roku od daty trzeciego ogłoszenia.

Zgłoszenia należy kierować do biura podpisanej Spółki.
Lwów, ul. Boczna Brajerowska 4.

Karpackie Towarzystwo Leśne, Sp. Akc.
w likwidacji

II OGŁOSZENIE

„Pierwsze Polskie Zakłady Linoleum“, Spółka Akcyjna
w Warszawie, ul. Marszałka Focha Nr. 9

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 5 kwietnia 1934 r. o godz. 12.30 w południe w siedzibie Spółki, Warszawa, ul. Marszałka Focha Nr. 9, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1933 r.; 3) Wybór członków Zarządu; 4) Wybór Komisji Rewizyjnej; 5) Wolne wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego

SPÓŁKA AKCYJNA

zwołuje

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

które odbędzie się w czwartek dn. 19 kwietnia 1934 r. o godz. 10 rano w gmachu Spółki w Łodzi, przy ul. Przejazd Nr. 58, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdania Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1933;
- 3) Podział zysku, osiągniętego w 1933 r.;
- 4) Zatwierdzenie budżetów na 1934 r.;
- 5) Zmiana § 6 statutu Spółki;

W § 6 statutu Spółki, ogłoszonego w „Monitorze Polskim“ Nr. 3 z dn. 5 stycznia 1932 r., wykreśla się: „O ile Spółka rozporządza w danej chwili kapitałem zapasowym, przewidzianym w statucie, lub też specjalnymi rezerwami, cena emisyjna akcji winna być wyżej pari. Ta nadwyżka ceny winna dorównywać co najmniej tej części statutowego kapitału zapasowego i rezerw specjalnych, która, zgodnie z ostatnim bilansem, przypada na każdą z dotychczasowych akcji“;

- 6) Wybory do Rady Nadzorczej.

PP. Akcjonariusze mogą wziąć udział w tem Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, o ile najpóźniej do dn. 12 kwietnia 1934 r. złożą w kasie Spółki w Łodzi, przy ul. Przejazd 58, swe akcje, względnie zaświadczenia o złożeniu akcji u notariusza lub w następujących instytucjach kredytowych:

- 1) Powszechny Bank Związkowy w Polsce, w Warszawie,
- 2) La Banque Commerciale de Bâle, à Bâle, Genève et Zurich,
- 3) La Crédit Suisse, à Zurich, Genève Bâle, St. Gall et Berne,
- 4) La Société Anonyme Leu et Cie, à Zurich,
- 5) La Société Générale de Belgique, à Bruxelles.

Zaświadczenia o złożeniu akcji winny zawierać numery zdeponowanych akcji, oraz stwierdzenie, że złożone akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Piśmienne wnioski, dotyczące zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny, winny być złożone przez PP. Akcjonariuszów w Zarządzie Spółki najpóźniej do dn. 5 kwietnia 1934 r.

I OGŁOSZENIE

Niniejszem podaje się do wiadomości PP. Akcjonariuszów firmy

„Zakłady Włókiennicze Karol T. Buhle w Łodzi“, Sp. Akc.
że w dn. 18 kwietnia r. b. o godz. 5 popoł. w biurze Zarządu Spółki w Łodzi, przy ul. Hipotecznej Nr. 7/9, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, oraz bilansu i rachunku zysków i strat za 1933 r.; 3) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków; 4) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 5) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących oraz Rady Nadzorczej; 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed Zgromadzeniem złożyć swoje akcje w biurze Spółki.

Akcjonariusze, pragnący wystąpić z wnioskami, powinni nie później niż 2 tygodnie przed datą Walnego Zgromadzenia złożyć je na piśmie Zarządowi.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Chustek Fantazyjnych i WYROBÓW Włókienniczych „TOGA“, Spółka Akcyjna w Łodzi

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 18 kwietnia r. b. o godz. 6 popoł. w biurze Zarządu w Łodzi przy ul. Ks. Mackiewiczza Nr. 5 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1933 r.; 3) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków; 4) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków; 5) Wybór Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wyznaczenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed Zgromadzeniem złożyć swoje akcje w biurze Spółki.

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZÓW

„Zjednoczonych Fabryk Maszyn, Kociołów i Wagonów
L. Zieleniewski i Fitzner—Gamper“, Spółka Akcyjna

odbędzie się w dn. 13 kwietnia 1934 r. o godz. 3.30 popoł. w Krakowie w lokalu Izby Handlowo-Przemysłowej, ul. Długa I. 1/I p.

1) Sprawozdanie Zarządu z czynności za ubiegły okres administracyjny 1932/33 oraz przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków;

2) Sprawozdanie rewizorów i wniosek na udzielenie absolutionu za ubiegły okres;

3) Zatwierdzenie kooptacji członków do Rady Nadzorczej.

PP. Akcjonariusze mogą w ciągu tygodnia od niniejszego ogłoszenia zgłosić do rąk Zarządu dodatkowe sprawy na porządek dzienny.

Uprasza się wszystkich PP. Akcjonariuszów, uprawnionych do głosowania, a chcących brać udział w Walnym Zgromadzeniu, aby złożyli swe akcje wraz z niepłatnymi kuponami do dn. 6 kwietnia 1934 r.:

- a) w Krakowie: w kasie fabrycznej przy ul. Grzegórzeckiej 69, w likwidaturze Filji Banku Dyskontowego Warszawskiego, w likwidaturze Filji Banku Gospodarstwa Krajowego, w likwidaturze Filji Banku Handlowego w Warszawie, S. A.,
- b) we Lwowie: w likwidaturze Banku Dyskontowego Warszawskiego, Oddz. we Lwowie, w likwidaturze Banku Gospodarstwa Krajowego,
- c) w Warszawie: w Banku Dyskontowym Warszawskim, w Banku Gospodarstwa Krajowego, w Banku Handlowym w Warszawie, S. A.,
- d) we Wiedniu: w Austriackim Zakładzie Kredytowym dla Handlu i Przemysłu w „Mercurbank“.

Rada Nadzorcza

Kraków, dn. 15 marca 1934 r.

I OGŁOSZENIE.

Zarząd Spółki Akcyjnej pod firmą

Płaszowska Fabryka Dachówek i Cegieł, Sp. Akc. w Krakowie

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszy, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Krakowie w biurze WP. Dra Ludwika Merza, przy ul. Starowiśniej 1 w dn. 21 kwietnia 1934 r. o godz. 18 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu za 1933 r. i przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat;
- 2) Rozpatrzenie sprawozdania Rady Nadzorczej;
- 3) Powzięcie uchwały w przedmiocie skwitowania Zarządu i Rady Nadzorczej;
- 4) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku bilansowego;
- 5) Wybór członków Zarządu na przeciąg trzech lat.

Uwagi:

- a) Akcjonariusze mogą zgłosić do Zarządu dodatkowe sprawy na porządek dzienny, które zamieszczone będą w drugim ogłoszeniu (§ 16 statutu).
- b) Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje (zaświadczenia) przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem w kasie spółki w Krakowie przy ul. Dunajewskiego 6.

II OGŁOSZENIE

Kolej Żelazna Chabówka—Zakopane, Sp. Akc.

XXXI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

AKCJONARJUSZY

Spółki Akcyjnej „Kolej żelazna Chabówka — Zakopane“ odbędzie się w dn. 5 kwietnia 1934 r. o godz. 10 przedpoł. w lokalu Biura Małopolskich Kolei Lokalnych we Lwowie ul. Jagiellońska Nr. 1 II p. (Gmach Galic. Kasy Oszczędności) z następującym porządkiem dziennym:

1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1 kwietnia do 31 grudnia 1933 r. i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

2) Rozdział zysku;

3) Wybór członków Rady Nadzorczej.

Warunki prawa do głosu na Walnem Zgromadzeniu określa § 21 statutu Spółki.

Lwów, dn. 7 marca 1934 r.

Z a r z ą d

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f.

Fabryka Wyrobów Szamotowych i Fajansowych

w Skawinie

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w Krakowie w biurze WP. Dra Ludwika Merza ul. Starowiślna 1 w dn. 21 kwietnia 1934 r. o godz. 17 z następującym porządkiem dziennym:

1) Sprawozdanie Zarządu z czynności za 1933 r. i przedłożenie bilansu, oraz rachunku zysków i strat;

2) Rozpatrzenie sprawozdania Komisji Rewizyjnej;

3) Powzięcie uchwały w przedmiocie skwitowania władz Spółki;

4) Powzięcie uchwały w przedmiocie rozdziału zysku bilansowego i oznaczenie wysokości tantiemy dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej;

5) Wybór Zarządu na przeciąg 3 lat.

Uwagi. — 1) Akcjonariusze mogą zgłosić do Zarządu dodatkowe sprawy na porządek dzienny, które będą zamieszczone w drugim ogłoszeniu (paragr. 16 statutu); 2) Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Zgromadzeniu, winni złożyć akcje (zaświadczenia) przynajmniej na 7 dni przed Zgromadzeniem w Kasie Spółki w Skawinie (paragr. 12 statutu).

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki i Pralni Bielizny „Opus“, Sp. Akc. w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 17 kwietnia 1934 r., o godz. 7 popoł., odbędzie się w lokalu Zarządu w Warszawie, przy ul. Nowolipki 5

**ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE
AKCJONARJUSZY**

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej za 1933 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1933 r.; 4) Podział zysków za 1933 r.; 5) Zatwierdzenie budżetu na 1934 r.; 6) Wybory 2 członków Zarządu i 5 Komisji Rewizyjnej; 7) Zatwierdzenie budowy domu w Otwocku; 8) Wolne wnioski.

Prawo do uczestniczenia w Walnem Zebraniu mają tylko Akcjonariusze, którzy na 7 dni przed Walnem Zebraniem złożą swoje akcje lub świadectwa depozytowe w biurze Zarządu Nowolipki 5.

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy Wilhelm i Hugo Bracia Müller

Merceryzownia, Bielarnia, Farbiarnia, Wykończalnia i Tkalnia w Kaliszu

Spółka Akcyjna, Kalisz, Majkowska 23

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 21 kwietnia 1934 r. o godz. 15 odbędzie się w Kaliszu w biurze Zarządu Majkowska 23

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZY

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej z działalności za rok operacyjny 1933; 3) Rozpatrzenie i aprobatę bilansu i rachunku strat i zysków, zakończonych na dz. 31 grudnia 1933 r.; 4) Rozpatrzenie i aprobatę budżetu i planu działalności na 1934 r.; 5) Wybór członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski Zarządu i Akcjonariuszy.

Akcjonariusze, chcący brać udział w Zgromadzeniu powyższym, winni nie później jak na dni siedem (7) przed terminem Zgromadzenia złożyć akcje lub dowody depozytowe w biurze Zarządu, Majkowska 23.

I OGŁOSZENIE

Kolej Lokalna Przeworsk—Dynów, Sp. Akc.

Stosownie do postanowień §§ 10 — 19 statutu podpisany Zarząd Spółki akcyjnej „Kolej Lokalna Przeworsk — Dynów“ zwołuje niniejszem

XXII ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Przeworsk — Dynów“ na dz. 18 kwietnia 1934 r. o godz. 9 przedpoł. w lokalu byłego Kierownictwa Eksploatacji Kolei Lokalnej w Przeworsku.

Przedmiotem obrad będą:

1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za 1933 r. i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej;

2) Wybór członków Rady Nadzorczej;

3) Sprawa wartości znaczka obecności dla członków Rady Nadzorczej na 1934 r. ewentualnie aż do odwołania.

Po myśli postanowień § 20 statutu, każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnem Zgromadzeniu, jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Kasie Spółki, w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego we Lwowie lub w Kasie Skarbowej I we Lwowie i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dn. 31 marca 1934 r. w Zarządzie we Lwowie, ul. Jagiellońska Nr 1 II p. (Gmach Galic. Kasy Oszczędności).

Lwów, dn. 19 marca 1934 r.

Z a r z ą d

Chemiczno-Farmaceutyczne Zakłady Przemysłowe Fr. Karpiński SPÓŁKA AKCYJNA

mają zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dn. 14 kwietnia 1934 r. o godz. 6 wieczorem w biurze Zarządu w Warszawie, Wolność 9, odbędzie się

XXV ZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu; 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1933 r.; 3) Wybór jednego członka Zarządu, Dyrektora Zarządzającego oraz Komisji Rewizyjnej; 4) Upoważnienie Zarządu do zaciągania pożyczek, nie wyłączając hipotecznych; 5) Ustalenie wysokości wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zebraniu, zechcą złożyć w biurze Zarządu swoje akcje lub odpowiednie dowody depozytowe najpóźniej do dn. 7 kwietnia 1934 r. do godz. 4 popołudniu.

O ileby Zebranie nie doszło do skutku z powodu niedostatecznej ilości reprezentowanego kapitału akcyjnego, następne Zebranie, prawomocne bez względu na tę ilość, odbędzie się w dn. 21 kwietnia 1934 r. o godz. 6 wieczorem, w tymże lokalu.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Przemysł Bawełniany „Adam Osser“

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 21 kwietnia 1934 r. o godz. 17 odbędzie się w biurze Zarządu w Łodzi, przy ul. Kilińskiego 222

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za 1933 r. operacyjny jakoteż wniosków Komisji Rewizyjnej;
- 2) Podział zysków za 1933 r.;
- 3) Budżet na 1934 r.;
- 4) Wybory do Zarządu i wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 5) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje w myśl art. 59 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o prawie o Spółkach Akcyjnych.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej Polski Przemysł Wódczany

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w biurze Zarządu Spółki w Warszawie przy ul. Dobrej Nr. 48/50 w pierwszym terminie w dn. 10 kwietnia 1934 r. o godz. 17 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Otwarcie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki i rozpatrzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1932/33;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Powzięcie uchwał w sprawie bilansu oraz rachunku strat i zysków; 5) Udzielenie absolutorjum władzom Spółki; 6) Sprawy finansowe; 7) Ustalenie ilości członków Rady Nadzorczej i uzupełniające wybory do Rady; 8) Ustalenie dodatkowego wynagrodzenia dla jednego z członków Rady Nadzorczej za specjalne czynności; 9) Wnioski Zarządu, Rady Nadzorczej i pp. Akcjonariuszów (wnioski PP. Akcjonariuszów oraz dodatkowe sprawy na porządek dzienny winny być przedstawione piśmiennie Zarządowi na dwa tygodnie przed Walnym Zgromadzeniem).

Stosownie do § 6 Statutu Spółki, Walne Zgromadzenie odbędzie się w pierwszym terminie, o ile będzie na niem reprezentowana więcej niż połowa akcji uprzywilejowanych.

Zarząd Hurtowni Aptekarzy Polskich, Spółka Akcyjna

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW odbędzie się w dn. 14 kwietnia 1934 r. o godz. 18 w siedzibie Spółki, ul. Długa 16.

Porządek dzienny:

- 1) Wybór Prezydium; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności za rok sprawozdawczy 1933; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat, sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, udzielenie Zarządowi pokwitowania; 4) Podział zysków; 5) Ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Projekt budżetu na 1934 r.; 7) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 8) Wnioski.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, zechcą — zgodnie z artykułem 19 statutu — złożyć w biurze Zarządu swoje akcje, względnie kwity depozytowe do dn. 7 kwietnia.

I OGŁOSZENIE.

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

„JASŁO“ Zakłady Przemysłowo-Naftowe „Gartenberg i Schreyer“

w Niegłowicach ad Jasło, Spółka Akcyjna

odbędzie się w Niegłowicach w biurze Spółki w dn. 19 kwietnia 1934 r. o godz. 15 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Odczytanie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komitetu Wykonawczego odnośnie do przedsiębiorstwa za rok gospodarczy 1933; 3) Odczytanie sprawozdania Komisji Rewizyjnej; 4) Przedłożenie i przyjęcie bilansu przedsiębiorstwa i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1933, tudzież powzięcie uchwały co do pokrycia straty przedsiębiorstwa; 5) Udzielenie absolutorjum dla członków Zarządu i Komitetu Wykonawczego co do zarządu i prowadzenia przedsiębiorstwa Spółki za 1933 r.; 6) Wybór członków Zarządu w miejsce ustępujących, 7) Wybór Komisji Rewizyjnej; 8) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej $\frac{1}{10}$ kapitału akcyjnego, mają prawo umieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym tego Walnego Zgromadzenia, jeśli żądanie piśmienne ze wskazaniem konkretnych wniosków zgłoszą do Zarządu nie później jak na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia przy udowodnieniu posiadania powyższej ilości akcji.

Zarząd

I OGŁOSZENIE

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

Ziemskiego Banku Hipotecznego, Spółki Akc. we Lwowie

odbędzie się w dn. 25 kwietnia 1934 r. o godz. 12 w lokalu Banku we Lwowie, przy ul. Słowackiego Nr. 14 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie oraz wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej z działalności i stanu Banku, zatwierdzenie sprawozdania oraz bilansu i rachunku strat i zysków za 1933 r. i udzielenie absolutorjum Dyrekcji i Radzie Nadzorczej Banku;
- 3) Rozdział zysku;
- 4) Wybór 4 członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących;
- 5) Wnioski po myśli § 67 statutu.

Do uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu są uprawnieni ci akcjonariusze, którzy — po myśli § 60 statutu — najpóźniej 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożą w kasie Banku swoje akcje lub zaświadczenia, przewidziane prawem. Uprawnionym do wstępu na Walne Zgromadzenie będą wydane legitymacje.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej $\frac{1}{10}$ część kapitału akcyjnego, mogą nie później jak 14 dni przed Walnym Zgromadzeniem zgłosić dodatkowe sprawy do porządku dziennego.

Dyrekcja Ziemskiego Banku Hipotecznego
Sp. Akc. we Lwowie

I OGŁOSZENIE

Zarząd Terenowa-Budowlanego Towarzystwa

SPÓŁKI AKCYJNEJ

zwołuje

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

które odbędzie się w czwartek dn. 19 kwietnia 1934 r. o godz. 9 w lokalu Spółki w Łodzi, przy ul. Kilińskiego 78, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu i rachunku zysków i strat za rok sprawozdawczy 1933, oraz kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 3) Zatwierdzenie budżetu eksploatacyjnego na 1934 r.;
- 4) Wybór czterech członków Zarządu, zgodnie z § 38 statutu Spółki. Ustalenie czasu trwania kadencji drogą losowania;
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze mogą wziąć udział w tem Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, o ile najpóźniej do dn. 12 kwietnia 1934 r. złożą w Zarządzie Spółki w Łodzi, przy ul. Kilińskiego 78, swe akcje, względnie zaświadczenia o złożeniu akcji u notariusza lub w instytucji kredytowej La Banque Commerciale de Bâle, w Bazylei.

Zaświadczenia o złożeniu akcji winny zawierać numery zdeponowanych akcji, oraz stwierdzenie, że złożone akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Piśmienne wnioski, dotyczące zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny, winny być złożone przez PP. Akcjonariuszów w Zarządzie Spółki najpóźniej do dn. 5 kwietnia 1934 r.

Firma

„Zakłady Przemysłowe Emil Eisert i B-cia Schwelkert“, Sp. Akc.

W ŁODZI

podaje do ogólnej wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 19 kwietnia 1934 r. o godz. 5 po poł. w lokalu Zarządu w Łodzi przy ul. Gdańskiej 47, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1933 r.;
- 4) Postanowienie odnośnie salda rachunku strat i zysków;
- 5) Pokwitowanie Zarządu z dotychczasowej działalności;
- 6) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu na 1934 r.;
- 7) Wybór członków Zarządu w pełnym składzie;
- 8) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 9) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, pragnący brać udział w powyższym Zebraniu, winni — stosownie do § 15 statutu Spółki — złożyć na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu odnośne dowody.

Akcjonariusze — zgodnie z art. 54 Ustawy „Prawo o Spółkach Akcyjnych“ z dn. 22/III 1928 r. — mają prawo zgłaszać Zarządowi dodatkowe sprawy do porządku dziennego na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

II OGŁOSZENIE

Na mocy uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z dn. 22 czerwca 1933 r. została

postanowiona likwidacja Akcyjnej Spółki

pod firmą

Spółka Akcyjna Handlu Towarami Włóknistymi „Tkanina“

w Warszawie

Wpis o otwarciu likwidacji w rejestrze handlowym Sądu Okręgowego w Warszawie Działu B Nr. IV 448 nastąpił w dn. 26 lipca 1933 r. pod Nr. 9. Siedziba Komisji Likwidacyjnej znajduje się w Warszawie, Marszałkowska 119. Likwidatorzy wzywają wierzycieli likwidującej się Spółki Akcyjnej o zgłoszenie swych roszczeń.

III OGŁOSZENIE

W dn. 15 lutego 1934 r. do Rejestru Handlowego Sądu Okręgowego w Łodzi wniesiony został wpis o otwarciu likwidacji

GDANSKIEGO BANKU HANDLOWO-PRZEMYSŁOWEGO, SP. AKC. W GDANSKU, ODDZIAŁ W ŁODZI (DANZIGER HANDELS-UND INDUSTRIEBANK AKTIENGESELLSCHAFT, DANZIG, FILIALE ŁODZ).

Likwidatorem Banku wyznaczony został Reinhold Kron, zam. w Gdańsku, pełnomocnikiem jego do spraw Oddziału w Łodzi — Leon Weiss i Roman Richter, Łódź, Piotrkowska 77. Pełnomocnicy Likwidatora czynią o tem wiadomem, stosownie do art. 129 Prawa o Spółkach Akcyjnych, wzywając wierzycieli do zgłoszenia ich roszczeń w terminie rocznym od daty dokonania ogłoszeń.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Elektrowni Zgierskiej, Spółki Akcyjnej

W ZGIERZU

zwołuje

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW,

które odbędzie się w piątek dn. 20 kwietnia 1934 r., o godz. 10 w Łodzi, przy ul. Przejazd 58, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1933;
- 3) Podział zysku za rok operacyjny 1933;
- 4) Zatwierdzenie budżetów na rok operacyjny 1934;
- 5) Wybór dwóch członków Zarządu.

PP. Akcjonariusze mogą wziąć udział w tem Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, o ile najpóźniej do dn. 13 kwietnia 1934 r. złożą w biurze Elektrowni w Zgierzu, ul. 3 Maja Nr. 49 swe akcje, względnie zaświadczenia o złożeniu akcji u notariusza lub w następujących instytucjach kredytowych:

- 1) Powszechny Bank Związkowy w Polsce, w Warszawie,
- 2) La Banque Commerciale de Bâle, w Bazylei,
- 3) La Société Générale de Belgique, w Brukseli.

Zaświadczenia o złożeniu akcji winny zawierać numery zdeponowanych akcji, oraz stwierdzenie, że złożone akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Piśmienne wnioski, dotyczące zgłoszenia dodatkowych spraw na porządek dzienny, winny być złożone przez PP. Akcjonariuszów w biurze Elektrowni w Zgierzu, ul. 3 Maja Nr. 49, najpóźniej do dn. 6 kwietnia 1934 r.

II OGŁOSZENIE

SPÓŁKA AKCYJNA

Przemysłu Korkowego Wicander i Sp. w Warszawie, ul. Marszałka Focha 9

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 5 kwietnia 1934 r. o godz. 12 w południe w siedzibie Spółki, Warszawa, ul. Marszałka Focha Nr. 9, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za 1933 r.;
- 3) Wybór członków Zarządu;
- 4) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wolne wnioski Zarządu i Akcjonariuszów.

II OGŁOSZENIE

Likwidatorzy podpisanej Spółki

„Dolina“ Przemysł Leśny, Spółka Akcyjna

wzywają wierzycieli tejże Spółki do zgłoszenia swoich roszczeń w ciągu roku od daty trzeciego ogłoszenia.

Zgłoszenia należy kierować do biura podpisanej Spółki. Łwów, ul. Boczna Brajerowska 4.

„Dolina“ Przemysł Leśny, S. A. w likwidacji

Banku Związku Spółek Zarobkowych

SPÓŁKA AKCYJNA

odbędzie się w piątek dn. 27 kwietnia 1934 r. o godz. 11 na sali posiedzeń Banku w Poznaniu przy Placu Wolności Nr. 15.

Porządek obrad:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z czynności za rok obrotowy 1933 i przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków na dz. 31 grudnia 1933 r.;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1933 r., udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej oraz uchwała co do zużycia nadwyżki bilansowej;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej;
- 6) Osobna uchwała akcjonariuszów uprzywilejowanych sekcji A do punktu 5;
- 7) Wnioski akcjonariuszów, zgłoszone w myśl przepisów ustawy.

Odpowiednio do przepisów par. 9 statutu wzgl. art. 59 prawa o spółkach akcyjnych uprawnieni do głosowania na Walnym Zgromadzeniu są tylko ci akcjonariusze, którzy najpóźniej do piątku dn. 20 kwietnia 1934 r. złożą w kasie Banku w Poznaniu Plac Wolności 15:

- a) wykaz numerów akcji, znajdujących się w aserwacie Banku, a mających brać udział w Walnym Zgromadzeniu, a o ile akcje nie znajdują się w aserwacie Banku,
 - b) akcje same lub zaświadczenie na złożone akcje po myśli prawa o spółkach akcyjnych, względnie dla akcjonariuszów amerykańskich takie samo zaświadczenie następujących banków amerykańskich:
 - w Nowym Yorku: Guaranty Trust Company of New York Trust Department, 140 Broadway,
 - w Chicago: Northern Trust Company Trust Department, Harris Trust a. Savings Bank Trust Department.
- W zaświadczeniu należy wymienić numery akcji i stwierdzić, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Zarząd Banku Związku Spółek Zarobkowych
Spółki Akcyjnej

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Bracia Borkowscy Zakłady Elektrotechniczne

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 17 kwietnia 1934 r. o godz. 18 odbędzie się w biurze Zarządu Spółki w Warszawie, przy ul. Grochowskiej Nr. 45

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
 - 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1933 r. z powzięciem właściwej uchwały, oraz pokwitowanie Zarządu z działalności;
 - 3) Wybory 3 członków Zarządu, członków Komisji Rewizyjnej, oraz sprawa wynagrodzenia władz Spółki;
 - 4) Podwyższenie kapitału akcyjnego;
 - 5) Zmiana § 3 Statutu Spółki, który otrzyma brzmienie następujące: „Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 3 000 000, podzielonych na 6 000 sztuk akcji po zł 500 nominalnej wartości każda i został całkowicie wpłacony”.
- Dodatkowe wnioski mogą być składane zgodnie z art. 54 Przep. o Spółkach Akcyjnych.

ZARZĄD

Warszawskiego T-wa Budowy i Eksploatacji Rzeźni Miejskich

SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE DOROCZNE WALNE ZEBRANIE AKCJONARJUSZÓW

odbędzie się w dn. 6 kwietnia 1934 r. o godz. 4 popoł. w lokalu Zarządu Towarzystwa w Warszawie, przy ul. Nowy Świat 41, m. 28 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie obrad i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1933 r. i udzielenie Zarządowi absolutorjum za jego czynności w 1933 r.;
- 4) Zatwierdzenie proponowanego przez Zarząd podziału zysków, osiągniętych w 1933 r.;
- 5) Zatwierdzenie preliminarza budżetowego na 1934 r.;
- 6) Wybór 2 członków Zarządu i 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Określenie czynności poszczególnych członków Zarządu i wysokości ich wynagrodzenia;
- 8) Upoważnienie Zarządu do wypłacenia na rachunek dywidendy za 1934 r. sum w terminie i do wysokości podług uznania Zarządu;
- 9) Zmniejszenie kapitału zakładowego Spółki i związana z tem zmiana paragrafu 5 statutu, który brzmi obecnie: „po zmniejszeniu kapitału zakładowego ten ostatni wynosi zł 2 748 900, podzielonych na 3 927 akcji po zł 700 każda”, będzie zaś brzmiał w nowej redakcji: „po zmniejszeniu kapitału zakładowego ten ostatni wynosi zł 2 356 200, podzielonych na 3 927 akcji po zł 600 każda”.

II OGŁOSZENIE

Kielecka Odlewnia, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 10 kwietnia 1934 r. o godz. 19 odbędzie się w Warszawie przy ul. Żórawiej 17 w lokalu Sp. Akc. „Przemysł Metalowy Granat”

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
 - 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
 - 3) Rozpatrzenie bilansu oraz zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków;
 - 4) Podział zysków za rok operacyjny 1933 i pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków oraz zatwierdzenie budżetu na 1934 r.;
 - 5) Uzupełniające wybory władz Spółki;
 - 6) Upoważnienie Zarządu do kupna, sprzedaży tudzież wdzierżawiania nieruchomości oraz zaciągania długów hipotecznych;
 - 7) Powiększenie kapitału akcyjnego Spółki z zł 375 000 na zł 900 000 w drodze emisji nowych akcji przez przeszacowanie nieruchomości i maszyn oraz podzielenie kapitału akcyjnego na 9 000 akcji stożłotowych zamiast dotychczasowych 2 500 akcji po zł 150;
 - 8) Zmiana § 4 statutu, który opiewa obecnie: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 375 000 (trzysta siedemdziesiąt pięć tysięcy), całkowicie wpłaconych gotowizną, podzielonych na 2 500 (dwa tysiące pięćset) akcji na okaziciela, każda wartości nominalnej zł 150 (sto pięćdziesiąt) — i nadanie mu projektowanej treści następującej: „Kapitał akcyjny Spółki wynosi zł 900 000, podzielonych na 9 000 akcji na okaziciela, każda wartości nominalnej po zł 100”;
 - 9) Uzupełnienie kapitału zapasowego;
 - 10) Odroczenie wykonania uchwały o warunkach fuzji spółki ze Spółką Akcyjną „Przemysł Metalowy Granat”;
- Akcjonariusze winni przedstawić w biurze Sp. Akc. „Przemysł Metalowy Granat” akcje lub kwity depozytowe najpóźniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem.

Wileńskiego Banku Ziemskiego

podaje do wiadomości, że w dn. 20 kwietnia r. b. o godz. 6 popoł. odbędzie się w Wilnie, w lokalu Banku (ul. Mickiewicza 8)

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW WILEŃSKIEGO BANKU ZIEMSKIEGO

Akcje, albo zaświadczenia instytucyj kredytowych o zdeponowanych akcjach z numeracją takowych, powinny być złożone w Banku przed dn. 13 kwietnia r. b.

Depozytarjusze Wileńskiego Banku Ziemskiego powinni przed dn. 13 kwietnia r. b. powiadomić Bank o zamierzonym uczestniczeniu w Zgromadzeniu.

Akcjonariusze, reprezentujący przynajmniej $\frac{1}{10}$ część kapitału zakładowego, mogą zgłosić na porządek dzienny dodatkowe sprawy (§ 102 Statutu). Żądanie pomieszczenia poszczególnych spraw na porządku dziennym powinno być zgłoszone nie później, jak na czternaście dni przed terminem Walnego Zgromadzenia (§ 101 Statutu).

O ile powyższe Zgromadzenie nie dojdzie do skutku to następne Walne Zgromadzenie, prawomocne bez względu na ilość przedstawionych na niem akcji, stosownie do Statutu Banku (§ 106), zwołane zostanie na dz. 19 maja r. b. o godz. 6 popoł.

Porządek dzienny:

- 1) Odczytanie sprawozdania za 1933 r.;
- 2) Referaty Komisji Rewizyjnej i Zarządu, oraz związane z nimi wnioski;
- 3) Zatwierdzenie rachunku strat i zysków oraz przeznaczenie zysków za 1933 r.;
- 4) Zatwierdzenie sprawozdania za 1933 r. z bilansem i z porównawczym zestawieniem przypuszczalnej wartości aktywów i pasywów z terenu poza granicami Polski;
- 5) Preliminarz wydatków na 1934 r.;
- 6) Zamierzone zmiany Statutu, a mianowicie:

§ 23. — Zamiast „Pożyczki mogą być udzielane w wysokości, wynoszącej nie mniej niż zł 2 000 lub \$ 200, a przelewane na oddzielne działki w razie podziału w wysokości nie mniej niż zł 1 000 lub \$ 100” — ustanowić: „Pożyczki mogą być udzielane w wysokości nie mniej niż zł 2 000, a przelewane na oddzielne działki, w razie podziału, w wysokości nie mniej niż zł 1 500. Przepis niniejszy nie dotyczy parcelacji dóbr, przeszłych na własność Banku”;

§ 30 ustęp 2 zamiast: „Na prośbę właściciela dóbr Zarząd może wystawić je na sprzedaż z licytacji w całym składzie lub tylko ich część” — ustanowić: „Na prośbę właściciela dóbr Zarząd może wystawić na sprzedaż tylko część dóbr, podlegających licytacji”;

§ 31 ustęp 4 zamiast: „a sumę, wydatkowaną na ogłoszenia, dzieli pomiędzy dłużników w zależności od sumy ich zaległości w taki sposób, że dłużników, których zaległości wynosiły więcej niż zł 100, obciąża sumą dwa razy większą, a dłużników, których zaległości wynosiły powyżej zł 300, sumą trzy razy większą, niż dłużników o zaległościach poniżej zł 100” — usta-

nowić: „a sumę, wydatkowaną na ogłoszenia, dzieli pomiędzy dłużników w zależności od wysokości raty bieżącej w taki sposób, że dłużników, których rata bieżąca wynosi więcej niż zł 50, obciąża sumą dwa razy większą, a dłużników, których rata bieżąca wynosi powyżej zł 150, sumą trzy razy większą, niż dłużników, których rata bieżąca wynosi zł 50 lub mniej”;

§ 34 ustęp 2 zamiast: „Licytacja rozpoczyna się od sumy, wyznaczonej przez Zarząd, ale nie mniejszej od sumy nieumorzonej pożyczki z doliczeniem półrocznej bieżącej raty ulgowej, wszelkich zaległości, odsetek, kar za zwłokę, wydatków, poniesionych przez Bank na rachunek dłużnika, kosztów, wynikających z licytacji, oraz wszelkich należności uprzywilejowanych. Określając sumę, od której rozpoczyna się licytacja, Zarząd Banku może uwzględnić sumę oszacowania dóbr, dokonanego przy wydaniu pożyczki albo przed licytacją (§ 18 i ust. 1 § 22)” — ustanowić: „Licytacja rozpoczyna się od sumy nieumorzonej pożyczki z doliczeniem półrocznej bieżącej raty ulgowej, wszelkich zaległości, odsetek, kar za zwłokę, wydatków, poniesionych przez Bank na rachunek dłużnika, kosztów, wynikających z licytacji, oraz wszelkich należności uprzywilejowanych, zgłoszonych Bankowi na pięć dni przed pierwszą licytacją. Zarząd ma prawo podnieść tę sumę do sumy oszacowania dóbr, dokonanego przy wydaniu pożyczki, albo przed licytacją (§ 18 i ust. 1 § 22)”;

§ 37 ustęp 1 — „Jeżeli na drugiej licytacji nikt nie zaofiaruje sumy, mogącej pokryć wszystkie opłaty, należne Bankowi z wystawienia na sprzedaż dóbr, oraz należności uprzywilejowane, to dobra te przechodzą na własność Banku” — w ustępie tym zmienić słowo „z wystawienia”, na słowo: „z wystawionych”;

§ 37 ustęp 5 zamiast: „W ciągu okresu posiadania dóbr przez Bank wszelkie zaległości i opłaty z tytułu pożyczki oraz zaległe podatki skarbowe i komunalne, bezpośrednio z temi dobrami związane, jak również opłaty assekuracyjne powinny być uiszczane przez Bank z dochodów tych dóbr i t. d.” — ustanowić: „W ciągu okresu posiadania dóbr przez Bank wszelkie zaległości i opłaty z tytułu pożyczki oraz odnoszące się do tego okresu podatki skarbowe i komunalne, bezpośrednio z temi dobrami związane, jak również opłaty assekuracyjne powinny być uiszczane przez Bank z dochodów tych dóbr i t. d.”;

§ 48 ustęp 4 zamiast: „Przedterminowe spłaty mogą być wnoszone do Banku nie później, jak na 7 dni przed upływem obrachunkowego półrocza danej pożyczki” — ustanowić: „Przedterminowe spłaty mogą być wnoszone do Banku nie później, niż na 8 dni przed upływem obrachunkowego półrocza danej pożyczki”;

Do § 107 dodać w końcu ustęp: „Akcjonariusze, którzy przychodzą na Walne Zgromadzenie po podpisaniu przez Przewodniczącego listy obecności, tracą prawo głosu”;

- 7) Referat Szacunkowej Komisji;
- 8) Wolne wnioski;
- 9) Wybory.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Polskiego Towarzystwa Elektrycznego, Sp. Akc. (P. T. E.)

zawiadamia, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW odbędzie się w dn. 14 kwietnia 1934 r. o godz. 14 w siedzibie Zarządu przy ul. Terespolskiej Nr. 48 w Warszawie z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Zarządu za 1933 r.;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków na 1933 r.;
- 4) Udzielenie absolutorjum władzom Spółki;
- 5) Określenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej za 1933 r.;
- 6) Rozpatrzenie i zatwierdzenie planu działań na 1934 r.;
- 7) Upoważnienie Zarządu do zaciągania pożyczek, nie łącząc hipotecznych;
- 8) Zmiana § 24 Statutu Spółki w celu nadania mu brzmienia: „z nadwyżki bilansowej wydziela się przedewszystkiem na amortyzację ruchomego i nieruchomego majątku Spółki kwotę, określoną przez Walne Zgromadzenie, i od pozostałości przynajmniej 8% na kapitał zapasowy. Z reszty nadwyżki wyznacza się dodatkowe wynagrodzenie Zarządu i Rady Nadzorczej w/g uznania Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów, następnie dywidendę dla posiadaczy akcji uprzywilejowanych w myśl § 4 Statutu, pozostałość zaś przeznaczają się na dywidendę dla wszystkich Akcjonariuszów Spółki, przyczem w podziale tej części zysku akcje imienne uczestniczą narówni z akcjami na okaziciela”;
- 9) Ustalenie ilości i wybór członków Rady Nadzorczej oraz określenie wysokości ich wynagrodzenia;
- 10) Wolne wnioski.

Właściciele akcji, pragnący uczestniczyć w powyższym Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje, świadectwa lub dowody ich posiadania najpóźniej do dn. 6 kwietnia r. b. włącznie w biurze Zarządu przy ul. Terespolskiej Nr. 48 w Warszawie.

IV OGŁOSZENIE

Zarząd Polskiej Fabryki Wodomierzy i Gazomierzy, Sp. Akc.

w Toruniu

powiadamia:

W dn. 29/XI 1933 r. Walne Zgromadzenie Spółki powzięło uchwałę

o podniesieniu kapitału zakładowego o sumę zł 300 000 przez wypuszczenie 3 000 akcji okazicielskich, nominalnej wartości zł 100 każda akcja. Cena emisyjna jednej akcji nowej emisji została ustalona na zł 100.

Zgodnie ze statutem i z przepisami prawa o spółkach akcyjnych przydział akcji miał nastąpić proporcjonalnie do ilości akcji, posiadanych przez akcjonariuszów. Do wykorzystania tego prawa w terminie do dn. 15 marca 1934 r. akcjonariusze zostali wezwani przez ogłoszenia, dokonane zgodnie z art. 118 Prawa o Spółkach Akcyjnych.

Ponieważ jednak w terminie tym nie wszyscy akcjonariusze wykorzystali przysługujące im prawo poboru akcji nowej emisji, więc na podstawie art. 119 Prawa o Spółkach Akcyjnych Zarząd wzywa wszystkich akcjonariuszów, aby do dn. 9 kwietnia 1934 r. wykonali przysługujące im prawa poboru, wpłacając jednocześnie całą należność na nowe akcje do Kasy Spółki, bądź do Banku Związku Spółek Zarobkowych w Warszawie lub w Oddziale w Toruniu, bądź do Deutsche Bank und Disconto-Gesellschaft Filja w Katowicach. Po upływie tego terminu akcje nierozebrałe Zarząd przydzieli według swego uznania.

Każdy akcjonariusz, który prawo poboru wykona, przestanie być związany nowym zapisem, jeżeli do dn. 1 lipca 1934 r. nowa emisja nie zostanie zgłoszona do zarejestrowania. W tym wypadku dokonane na nową emisję wpłaty ulegać będą zwrotowi.

Z a r z ą d

Rada Nadzorcza

Wileńskich Składow Towarowych Spółka Akc. „Pacific“

W WILNIE

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 27 kwietnia 1934 r. o godz. 18 odbędzie się w lokalu Spółki przy ul. Słowackiego Nr. 27 w Wilnie

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW SPÓŁKI

- z następującym porządkiem dziennym:
- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;
 - 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Zarządu;
 - 3) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1933 r.;
 - 4) Podział zysku;
 - 5) Określenie wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej i Zarządu;
 - 6) Wybór do Rady Nadzorczej i Zarządu;
 - 7) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć na 7 dni przed terminem swoje akcje, względnie świadectwa depozytowe lub zastawowe w Banku Handlowym w Warszawie, Oddział w Wilnie.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Poznańska Kolej Elektryczna w Poznaniu

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w środę, dn. 18 kwietnia 1934 r. o godz. 11 przed poł. w lokalu Spółki przy ul. Gajowej 1 z następującym porządkiem obrad:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu za 1933 r.;
- 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej za 1933 r.;
- 4) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1933 r.;
- 5) Podział zysków;
- 6) Udzielenie pokwitowania władzom Spółki;
- 7) Uchwała na zaciągnięcie długoterminowych pożyczek gotówkowych na poszczególne domy osiedla tramwajowego przy ul. Bukowskiej i sąsiednich w łącznej kwocie zł w zł. 1 015 000 na warunkach, ustalonych przez Bank Gospodarstwa Krajowego, celem konwersji kredytów krótkoterminowych budowlanych, zużytych na budowę tego osiedla;
- 8) Wybór członków Rady Nadzorczej.

Właściciele akcji na okaziciela korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożą akcje: a) w biurze Zarządu Spółki przy ul. Gajowej 1, lub b) w Komunalnej Kasie Oszczędności m. Poznania względnie w Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, lub c) w Głównej Kasie Miejskiej w Poznaniu, lub d) u notariusza.

Kwit depozytowy ad b) c) i d) należy wręczyć Zarządowi Spółki do dn. 14 kwietnia 1934 r.

Ponadto wskazujemy na możliwość zgłoszenia przez PP. Akcjonariuszów dodatkowych spraw na porządek dzienny, które mogą być zamieszczone w ostatnim ogłoszeniu.

Towarzystwo Handlowe Royal Typewriters w Polsce, Spółka Akc.

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — Kasa i banki zł 1 542'81; Weksle zł 76 553'58; Dłużnicy zł 294 836'93; Ruchomości i urządzenia zł 77 325'87; Towary zł 253 093'29; Sumy przechodnie zł 1 761'18; Weksle gwarancyjne zł 104 694'59; Straty w latach poprzednich mniej zysk 1933 r. zł 763 331'88; Razem aktywa zł 1 573 140'13.

PASYWA. — Wierzyciele zł 717 898'02; Sumy przechodnie zł 547'52; Różni za gwarancje zł 104 694'59; Kapitał akcyjny zł 750 000'00; Razem pasywa zł 1 573 140'13.

Rachunek zysków i strat

WINIEN. — Koszty handlowe i odpisy zł 438 806'93; Zysk zł 8 292'41; Razem zł 447 099'34.

MA. — Zysk brutto na sprzedaży zł 33 385'16; Różnice kursowe zł 413 714'18; Razem zł 447 099'34.

„Drago“, Spółka Akc. w Warszawie

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY		zł
Kasa	20 412 49	
Banki	13 719 77	
Weksle	75 519 90	
Papiery wartościowe i udziały w innych przedsiębiorstwach	12 560 00	
Zaliczenia kolejowe i czeki	20 704 65	
Dłużnicy	350 015 93	
Zapasy towarów	169 165 54	
Nieruchomości	252 039 10	
Ruchomości	546 563 29	
Sumy przechodnie	243 223 07	
Strata	240 769 11	
	<hr/>	
	1 944 692 85	
Udzielone gwarancje	7 536 00	
	<hr/>	
	1 952 228 85	

STAN BIERNY		zł
Kapitał zakładowy	1 200 000 00	
Bank Handlowy za nieruchomości	134 275 01	
Wierzyciele	431 567 05	
Akcepty	111 000 00	
Fundusz amortyzacyjny	67 850 79	
	<hr/>	
	1 944 692 85	
Bank Handlowy za udzielone gwarancje	7 536 00	
	<hr/>	
	1 952 228 85	

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1933 r.

STRATY		zł
Ogólne wydatki handlowe i koszty ruchu stacji benzynowych	752 883 30	
Podatki	37 885 42	
Odpisy z inwentarza i dłużników	28 709 22	
Odpisy amortyzacyjne	67 850 79	
Strata z lat ubiegłych	148 751 25	
	<hr/>	
	1 036 079 98	
	<hr/>	
	zł	
Zysk brutto ze sprzedaży	795 310 87	
Strata:		
z lat ubiegłych	zł 148 751 25	
za 1933 r.	zł 92 017 86	
	<hr/>	
	240 769 11	
	<hr/>	
	1 036 079 98	

Zwyczajne Walne Zgromadzenie w dn. 8 marca 1934 r. zatwierdziło bilans oraz rachunek strat i zysków i dokonało uzupełniającego wyboru do Rady Nadzorczej PP.: Generalnego Dyrektora Inż. Jerzego Wojnara, Dyr. Dr. Bronisława Wałukiewicza i Inż. Władysława Starkła w miejsce ustępujących członków Rady. Do Zarządu ponownie wybrani zostali PP.: Czesław Podleski i Mieczysław Zagajski.

III OGŁOSZENIE

Likwidatorowie firmy:

„Bank Handlowo-Przemysłowy w Łodzi“, Spółka Akcyjna

w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 96

(Oddział w Warszawie—ul. Marszałkowska 151)

podają — w myśl art. 129 pr. o sp. akc. — do wiadomości, że otwarcie postanowionej na Walnem Zgromadzeniu Akcyjnym narzuczeń w dn. 14 grudnia 1933 r.

likwidacji Spółki zostało zarejestrowane

w Sądach Okręgowych w Łodzi i w Warszawie — wobec czego likwidatorowie wzywają wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń w ciągu roku od daty mającego się ukazać ostatniego takiegoż, jak niniejsze, ogłoszenia pod skutkami art. 139 pr. o sp. akc.

(—) Ignacy Baumberg, Marjan Pużak

Górnico - Hutnicze Towarzystwo Handlowe

SPÓŁKA AKCYJNA W KRAKOWIE

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Gotowizna w kasie zł 4 473 49; Weksle zł 28 796 32; Dłużnicy zł 529 427 85; Papiery wartościowe zł 3 200 00; Ruchomości zł 2 742 53; **Razem zł 568 640 19.**

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 100 000 00; Fundusz rezerwowy zł 10 000 00; Wierzyciele zł 457 094 61; Nadwyżka pr. ychodu zł 1 545 58; **Razem zł 568 640 19.**

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1933 r.

ROZCHÓD. — Koszty handl. zł 27 603 51; Płace zł 46 440 00; Świadc. socjalne zł 3 294 86; Podatki i należności zł 11 548 78; Amortyzacja ruchomości zł 144 34; Odpisy nieściągalnych prentensyj zł 11 597 09; Zysk czysty zł 1 545 58; **Razem zł 102 174 16.**

PRZYCHÓD. — Przeniesienie zysku z 1932 r. zł 1 091 90; Zysk na prowizji zł 69 624 93; Zysk ze skonta kasowego zł 29 923 60; Zysk z odetek zwłoki zł 654 41; Zysk z odsetek dyskontowych zł 879 32; **Razem zł 102 174 16.**

Śląski Zakład Kredytowy, Spółka Akc. w Bielsku

Bilans surowy na dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim i Pocztowej Kasie Oszczędności zł 858 296 27; Waluty zagraniczne zł 74 923 69; Papiery wart. własne: pożyczki państwowe zł 251 992 15, papiery hipoteczne zł 248 651 55, akcje zł 2 278 77, Razem zł 502 922 47; Udziały i akcje w przedś. konsorcyjnych zł 166 338 00; Banki krajowe zł 764 668 09; Banki zagraniczne zł 389 828 61; Weksle zdyskontowane zł 6 099 825 92; Rachunki bieżące: zabezpieczone zł 4 627 248 14, niezabezpieczone zł 894 925 63, Razem zł 5 522 173 77; Nieruchomości zł 561 352 00; Różne rachunki zł 153 616 73; Koszty handlowe, różnice kursowe i t. d. zł 1 202 647 92; Oddziały zł 501 994 80; Ogółem zł 16 798 588 27.

STAN BIERNY. — Kapitały własne: zakładowy zł 3 000 000 00, zapasowy zł 850 000 00, inne rezerwy zł 1 696 000 00, fundusz amortyzacyjny zł 13 950 00, Razem zł 5 559 950 00; Wkłady: terminowe zł 1 197 302 66, a vista zł 1 844 498 30, Razem zł 3 041 800 96; Rachunki bieżące: salda kredytowe zł 3 835 969 58; Redyskonto weksli zł 943 544 50; Banki krajowe zł 1 477 891 35; Banki zagraniczne zł 40 273 13; Różne rachunki zł 79 849 52; Oddziały zł 501 430 85; Procenty, prowizje i różne zyski zł 1 132 624 96; Zysk z przeniesienia zł 185 253 42; Ogółem zł 16 798 588 27.
Inkaso zł 695 970 17. Gwarancje zł 322 353 00.

SPÓŁKA AKCYJNA

„Englebert“, Polska Spółka Akcyjna Wyrobów Gumowych

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — Kasa zł 236 75; P. K. O. zł 1 046 29; Bank Handlowy w Warszawie zł 7 498 54; Weksle zł 54 540 93; Kontokurenty (saldo D t) 1 186 199 83; Kontokurenty „P“ zł 37 366 61; Pożyczka Narodowa zł 3 792 00; Englebert & Cie Liege „R-k Gwarancji“ zł 175 000 00; Ruchomości zł 24 155 18; Samochody zł 13 237 54; Koszty organizacji zł 6 133 00; Gwarancje „gotówkowe“ zł 1 790 00; Gwarancje „wekslowe“ zł 3 685 00; Strata za 1931 r. zł 73 163 97; **Ogółem zł 1 587 845 64.**

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 250 000 00; Kapitał amortyzacyjny zł 19 362 00; Englebert & Cie, Liege „R-k Sprzed. Tow. Kons.“ zł 1 287 423 95; Kontokurenty (saldo C-t) zł 22 290 89; Różni „za udzielone gwarancje“ zł 3 685 00; Czysty zysk za 1933 r. zł 5 083 80; **Ogółem zł 1 587 845 64.**

Rachunek zysków i strat

STRATY. — P. nsje zł 84 866 90; Prowizje agentów zł 21 402 18; Podróże agentów zł 33 283 65; Eksploatacja sam. „Dover“ zł 4 197 90; Eksploatacja sam. „Ford“; zł 10 573 10; Koszty handlowe zł 97 426 66; Amortyzacja zł 5 081 86; Strata na sam. „Mack“ zł 7 280 54; Czysty zysk zł 5 083 80; **Ogółem zł 269 196 59.**

ZYSKI. — Prowizja Sp. Akc. zł 253 865 93; Proc. zł 14 665 05; Kontokurenty (zlikwid. salda C-t) zł 665 61; **Ogółem zł 269 196 59.**

I OGŁOSZENIE

Spółka Akcyjna „Bracia Jenike—Fabryka Dźwigów”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 21 kwietnia 1934 r., o godz. 11, odbędzie się w kancelarii notariusza Siennickiego, przy ul. Kapucyńskiej 6

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat za 1933 r.; 4) Sprawa budżetu na rok operacyjny 1934 i udzielenie absolutorjum Zarządowi; 5) Wybór członków Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 6) Wolne wnioski.

I OGŁOSZENIE

Uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 11 stycznia 1934 r.

POSTANOWIONA ZOSTAŁA LIKWIDACJA

Kieleckiego Towarzystwa Akcyjnego Nawozów Sztucznych i Innych Przetworów Chemicznych, Spółka Akc. w Kielcach

Likwidatorami wybrani zostali: P. Tadeusz Czernski, zamieszkały w Zgierzu, przy ul. Leśnej Nr. 30, i P. Miłostaw Juszkiewicz, zamieszkały w Warszawie, przy ul. Nowogrodzkiej Nr. 48.

Na podstawie artykułu 129 Prawa o Spółkach akcyjnych (Dz. Ust. R. P. Nr. 78, poz. 443 ex 1928 r.) wzywamy niniejszym wszystkich wierzycieli do zgłoszenia swych roszczeń w ciągu roku od daty ostatniego ogłoszenia.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Zakładu Leczniczego Nałęczów

SPÓŁKI AKCYJNEJ

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że

DOROCZNE WALNE ZGROMADZENIE SPÓŁKI

odbędzie się w Warszawie w dn. 16 kwietnia 1934 r., o godz. 18, w siedzibie Spółki, przy ul. Koszykowej 39 m. 3, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, oraz rachunku zysków i strat za rok obrotowy 1933;
- 3) Powzięcie uchwały o pokryciu strat;
- 4) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 5) Powzięcie uchwały o zmniejszeniu kapitału zakładowego Spółki o 45%, t. j. do sumy zł 253 000 i wydaniu akcjonariuszom za 20 akcji dotychczasowych 11 akcji nowych nominalnej wartości zł 100 każda;
- 6) Powzięcie uchwały o repartycji ewentualnie powstałej rezerwy zł 207 000;
- 7) Powzięcie uchwały o wypuszczeniu nowej emisji akcji uprzywilejowanych w ilości 7 470 sztuk nominalnej wartości zł 100 każda na łączną sumę zł 747 000 i użyciu tych akcji na pokrycie zadłużenia Spółki oraz na uzyskanie kapitału obrotowego;
- 8) Rozpatrzenie i zatwierdzenie preliminarza budżetowego na 1934 r.;
- 9) Wybory do Zarządu Spółki i ustalenie wynagrodzenia dla Zarządu na 1934 r.;
- 10) Wybór Komisji Rewizyjnej i ustalenie wynagrodzenia dla ustępującej Komisji;
- 11) Upoważnienie Zarządu do: a) zaciągania kredytów, b) mianowania i zwalniania prokurentów, c) zbycia lub wydzierżawiania przedsiębiorstwa na okres dłuższy niż jeden rok, d) zbycia lub obciążenia nieruchomości Spółki;
- 12) Dalsze wnioski Zarządu i wnioski PP. Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, chcący brać udział w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć nie później niż 8 kwietnia r. b. swe akcje lub świadectwa o lokacie ich w instytucjach finansowych w siedzibie Spółki w godzinach 9 — 12 rano celem wpisania na listę obecności. W tymże lokalu i w tych samych godzinach PP. Akcjonariusze mogą przeglądać książki i dokumenty Spółki, począwszy od dn. 8 do 15 kwietnia r. b.

Młyny Parowe „Hermanka”, Spółka Akc. w Poznaniu

podają niniejszem do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w czwartek dn. 26 kwietnia r. b., o godz. 10 przed poł., odbędzie się w biurze Spółki w Poznaniu, pl. Wolności 17 I

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW z następującym porządkiem obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej, oraz przedłożenie bilansu i rachunku zysków i strat per 31/XII 1933 r.;
- 2) Zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat per 31/XII 1933 r.;
- 3) Udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej za 1933 r.;
- 4) Powzięcie uchwały odnośnie wyników za 1933 r.;
- 5) Wybór Rady Nadzorczej.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w powyższym zebraniu, winni do dn. 19 kwietnia r. b. włącznie złożyć akcje w biurze Spółki w Poznaniu lub u notariusza.

W myśl art. 57 prawa o spółkach akcyjnych mogą akcjonariusze w ciągu tygodnia od niniejszego ogłoszenia zgłosić dodatkowe sprawy do powyższego porządku obrad.

Poznań, dn. 13 marca 1933 r.

Zarząd: (—) Grandkowski, (—) Neumann

I OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryki Szkła, dawniej S. Reich i S-ka w Zawierciu

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że w dn. 21 kwietnia 1934 r. o godz. 10 przed poł. w lokalu Zarządu w Zawierciu, przy ul. Towarowej Nr. 16 odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZY

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu i Rady Nadzorczej za 1933 r.; oraz zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za 1933 r., jak również udzielenie absolutorjum Zarządowi za 1933 r. i udzielenie pełnomocnictw na 1934 r.;
- 3) Ustąpienie jednego członka z Zarządu wraz z jego zastępcą i wybór w to miejsce nowego członka, jak również przesunięcie dawnego członka Zarządu na Wiceprezesa;
- 4) Wynagrodzenie członków Zarządu;
- 5) Wynagrodzenie dla ustępującej Rady Nadzorczej;
- 6) Wybór nowej Rady Nadzorczej, grupami.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższym Zebraniu, winni złożyć w biurze Zarządu w Zawierciu najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia swoje akcje, wzgl. dowód złożenia akcji w krajowej instytucji kredytowej.

PP. Akcjonariusze mają prawo zgłaszać dodatkowe sprawy do porządku dziennego najpóźniej na 14 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Centrali Handlowej Młynarzy Polskich, Sp. Akc. w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW odbędzie się w dn. 28 kwietnia 1934 r. o godz. 5 ppół. w lokalu własnym, Nowy-Swiat 70.

Porządek dzienny: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za 1933 r.; 3) Zatwierdzenie bilansu na dz. 31 grudnia 1933 r. oraz rachunku zysków i strat i udzielenie Zarządowi absolutorjum; 4) Budżet na 1934 r.; 5) Określenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 6) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących; 7) Wolne wnioski.

II OGŁOSZENIE

Przemysł Metalowy Granat, Spółka Akc.

zawiadamia niniejszym PP. Akcjonariuszów, że w dn. 10 kwietnia 1934 r. o godz. 18 odbędzie się w Warszawie przy ul. Żórawiej 17 w siedzibie Spółki

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku strat i zysków; 4) Podział zysków za rok operacyjny 1933 i pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków oraz zatwierdzenie budżetu na 1934 r.; 5) Uzupełniające wybory władz Spółki; 6) Upoważnienie Zarządu do kupna, sprzedaży tudzież wydzierżawiania nieruchomości oraz do zaciągania długów hipotecznych; 7) Odroczenie wykonania uchwały o warunkach fuzji Spółki ze Spółką Akcyjną „Kielecka Odlewnia“ w Kielcach.

Akcjonariusze winni przedstawić w biurze Spółki akcje lub kwity depozytowe najpóźniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Fabryka Wyrobów Ceramicznych „Upoczno“, Sp. Akc.

w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 14 kwietnia 1934 r., w sobotę, o godz. 16, w siedzibie Spółki, przy ul. Szopena 12 m. 5, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu za 1933 r.;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu, oraz roku zysków i strat za 1933 r. i podział zysków;
- 5) Udzielenie władzom Spółki pokwitowania;
- 6) Wybory: a) członków Zarządu na miejsce ustępujących; b) członków Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wolne wnioski.

Właściciele akcji korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyli akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki.

Na zasadzie art. 57 Prawa o Spółkach Akcyjnych, Akcjonariusze mogą zgłosić dodatkowe sprawy na porządek obrad i to na piśmie do dn. 1 kwietnia 1934 r.

I OGŁOSZENIE.

Zarząd Polskiego Towarzystwa dla Handlu Węglem „Węgloblok“

SPÓŁKA AKCYJNA

niniejszym zawiadamia, iż w poniedziałek, dn. 16 kwietnia 1934 r. o godz. 5 popoł., w Warszawie, w lokalu Spółki, przy ul. Ordynackiej Nr. 11, odbędzie się

JEDENASTE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z porządkiem dziennym następującym:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej, bilansu i rachunku strat i zysków, podziału zysków, jak również udzielenie pokwitowania Zarządowi i Komisji Rewizyjnej — wszystko za rok operacyjny 1933; 2) Określenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 3) Wybór członków Zarządu na miejsce ustępujących i wybór Komisji Rewizyjnej na 1934 r.; 4) Upoważnienie Zarządu do kupna, sprzedaży i obciążania majątku nieruchomości; 5) Wolne wnioski, które — w myśl art. 54 prawa o spółkach akcyjnych — mogą być zgłoszone przez akcjonariuszów i będą pomieszczone w drugim ogłoszeniu.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu z prawem głosu, winni najmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia złożyć swe akcje lub świadectwa tymczasowe w biurze Zarządu Spółki, przy ul. Ordynackiej 11, względnie przedstawić zaświadczenie notariusza lub instytucji kredytowej o złożeniu ich do depozytu.

Zarząd Spółki Akcyjnej p. f

Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu, Sp. Akc.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

DOROCZNE ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE odbędzie się w dn. 20 kwietnia r. b., w piątek o godz. 13, w biurze Zarządu, Wilcza 9a, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu, bilansu, rachunku zysków i strat za 1933 r., jak również sprawozdania Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Pokwitowanie władz Spółki ze sprawowanych czynności;
- 4) Projekt podziału zysków;
- 5) Kupno nowych terenów i nieruchomości;
- 6) Wybór członków Zarządu i Rady Nadzorczej (§§ 31, 44 i 45 statutu);
- 7) Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej (§ 52 Statutu);
- 8) Wybór członków Komisji Rewizyjnej;
- 9) Sprawy, które — zgodnie z § 17 Statutu — zostaną zgłoszone przez PP. Akcjonariuszów przed dn. 6 kwietnia r. b. i będą zamieszczone w następnym ogłoszeniu.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć w biurze Zarządu przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia (§ 22 statutu) akcje lub kwity depozytowe krajowej instytucji kredytowej, względnie jednej z następujących instytucji zagranicznych: Banca Commerciale Italiana w Medjolanie, S. Japhet & Co. Ltd. w Londynie, Credit Lyonnais w Paryżu, Banque de Bruxelles w Brukseli, Banke Trust Co. w New Yorku, Hallgarten & Co. w New Yorku.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Tomaszowskiej Fabryki Sukna „D. Borostein“

Spółka Akcyjna w Tomaszowie Mazowieckim

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w dn. 27 kwietnia 1934 r. o godz. 4 popoł., w lokalu Zarządu w Tomaszowie Mazowieckim, przy ul. Prez. Wojciechowskiego Nr. 8, z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu, oraz rachunku zysków i strat za rok ubiegły 1933; 3) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków, względnie pokryciu strat; 4) Kwitowanie władz spółki z wykonania przez nie obowiązków; 5) Rozpatrzenie preliminarza budżetowego na 1934 r.; 6) Zmiana art. 6 statutu na brzmienie: Zarząd składa się z 4 osób; 7) Wybór Zarządu oraz Rady Nadzorczej; 8) Wolne wnioski.

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej

Wyrobów Bawełnianych „WOLA“ w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 14 kwietnia 1934 r., o godz. 12, odbędzie się w lokalu Spółki w Warszawie, przy ul. Bema Nr. 70

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

1) Otwarcie Zebrania i wybór przewodniczącego; 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1933 r.; 3) Wnioski Rady Nadzorczej i podział zysków za rok operacyjny 1933; 4) Ustalenie liczby członków Rady Nadzorczej i wybór członków Rady Nadzorczej i Zarządu oraz wyznaczenie wynagrodzenia; 5) Wyznaczenie 2 stypendiów im. ś. p. Edwarda Heimana-Jareckiego; 6) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni — stosownie do art. 59 Ust. o Sp. Akc. — złożyć swoje akcje w biurze Zarządu Spółki przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia.

**R. Dratt i S-ka Fabryka Maszyn Rolniczych i Odlewnia Żelaza
w Chełmie, Spółka Akcyjna**

Bilans na dz. 31.XII.1933 r.

STAN CZYNNY. — Kasa zł 305'36; Wyroby gotowe zł 101 773'72; Materjały zł 25 737'49; Dłużnicy zł 98 259'17; Papiery proc. zł 192'00; Obrabiarki i narzędzia zł 116 902'81; Ruchomości zł 6 565'22; Nieruchomości zł 212 255'69; Strata zł 2 032'37; Suma bilansowa zł 564 023'83.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 260 000'00; Kapitał zapasowy zł 3 071'10; Kapitał amortyzacyjny zł 142 720'11; Sumy przechodnie zł 245'95; Wierzyciele zł 157 986'67; Suma bilansowa zł 564 023'83.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty ogólne zł 11 619'12; Prowizje i procenty zł 4 356'78; Podatki zł 3 065'50; Świadczenia socjalne zł 1 236'98; Amortyzacja zł 10 931'45; Ogółem zł 31 209'83.

MA. — Zysk brutto zł 29 177'46; Strata zł 2 032'37; Ogółem zł 31 209'83.

**„ARTIGRAPH“ Zakłady Przemysłowe dla Wyrobu Reklam Artystycznych
i Opakowań z Papieru i Blachy, Spółka Akcyjna, Kraków**

Rachunek bilansu zamknięcia na dz. 31 grudnia 1933 r.

Kasa i t. p.	zł	14 385'86
Maszyny i techniczne urządzenia	zł	1 286 347'48
Nieruchomości		895 963'89
Zapasy: surowce, półfabrykaty i gotowe fabrykaty		150 842'49
Dłużnicy		306 297'70

Rachunek strat i zysków:
przeniesienie z 1932 r. zł 38 556'84
strata w 1933 r. zł 13 324'15

Kapitał akcyjny	1 000 000'00
Fundusz rezerwowy	540 000'00
Fundusz amortyzacyjny	320 797'26
Wierzyciele towarowi	139 825'58
Rachunek rozliczeniowy	666 935'04
Rezerwa dubiozów	16 544'09
Rachunek przechodni	21 616'44
	<u>2 705 718'41</u>

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1933 r.

Rezerwa dubiozów	zł	7 000'00
Podatki, taksy i socjalne świadczenia		37 420'12
Fundusz amortyzacyjny: maszyny i techniczne urządzenia	zł	128 294'74
budynek	zł	32 280'68
Przeniesienie z 1932 r.		38 556'84
		<u>243 552'38</u>

Kwoty, osiągnięte ze sprzedaży, przy uwzględnieniu kosztów fabrykacji, kosztów administracyjnych, różnic kursowych i bonifikacyj etc. 191 671'39

U r-ku bilansu zamknięcia:
przeniesienie z 1932 r. zł 38 556'84
strata za 1933 r. zł 13 324'15

51 880'99
243 552'38

**Fabryka Mydeł i Perfum „Warszawskie Laboratorium Chemiczne“
SPÓŁKA AKCYJNA**

Bilans w dn. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — Kasa, papiery publiczne, weksle i dłużnicy zł 810 833'34; Towary zł 325 370'63; Nieruchomość, maszyny i urządzenia zł 1 913 095'52; Wydatki 1934 r. zł 446'00; Strata roku operacyjnego zł 42 132'44; Razem zł 3 091 877'93.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 1 500 000'00; Kapitał zapasowy i fund. umorzenia zł 888 677'18; Wierzyciele i inni zł 703 200'75; Razem zł 3 091 877'93.

Rachunek strat i zysków

WINIEN. — Koszty ogólne zł 1 010 905'50; Podatki i świadczenia socjalne zł 79 847'36; Razem zł 1 090 752'86.

MA. — Zysk brutto zł 1 048 620'42; Strata roku operacyjnego zł 42 132'44; Razem zł 1 090 752'86.

Danziger Privat — Actien — Bank

Bilans na dz. 31 grudnia 1932 r.

AKTYWA. — Kasa, waluty zagraniczne i kupony G 384 803'00; Pozostałość w bankach emisyjnych i clearingowych oraz na rachunku w P. K. O. G 1 475 573'59; Weksle, czeki i bilety skarbowe: a) weksle i czeki G 1 132 001'26, b) bilety skarbowe (re-dyskontuje Bank von Danzig) G 3 099 687'50 = G 4 231 688'76; Banki i firmy bankowe „Nostro“ G 949 854'33; Papiery wartościowe własne: a) walory giełdowe G 176 735'03, b) inne G 12 522'40, c) własne akcje (akcje te sprzedano w 1933 r. po cenie sumy bilansowej) G 291 325'00 = G 480 582'43; Udziały konsorcjalne G 300 000'00; Rachunki bieżące G 7 757 492'99; z tej sumy zabezpieczone: przez walory giełdowe G 1 005 301'46, przez inne zabezpieczenia G 6 752 191'53; Gmachy bankowe i inwentarz (gmachy bankowe w Gdańsku, Gdańsk — Wrzeszcz, Oliwa, Sopoty, Marienburg, Stołpce i Grudziądz) G 1 250 000'00; Dochód G 2 116'16; Rozchód G 25 706'25; Odpisy G 376 400'91 = G 850 000'00; Inne nieruchomości G 235 000'00; Dochód G 607 941'28; Odpisy G 342 941'28 = G 500 000'00; Ogółem G 16 929 995'10.

PASYWA. — Kapitał akcyjny: G 4 000 000'00 starych akcji złożonych w stos. 4:1 G 1 000 000'00, Nowa emisja G 3 000 000'00 = G 4 000 000'00; Rezerwy G 100 000'00; Wierzyciele: 1) banki G 1 573 905'99, 2) inni wierzyc. G 11 255 141'11 = G 12 829 047'10; Z łącznej sumy wierzycieli są płatne: 1) w przeciągu 7 dni G 8 565 762'78, 2) do 3 miesięcy G 4 108 095'35, 3) po 3 miesiącach G 155 188'97 = G 12 829 047'10; Dywidenda niepodniesiona G 948'00; Ogółem G 16 929 995'10.

Zobowiązania z tytułu gwarancji G 847 712'83.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1932 r.

WINIEN. — Podatki G 84 855'04; Ogólne koszty handlowe G 1 120 945'94; Składki emerytalne G 26 270'59 = G 1 232 071'57; Odpisy na dłużnikach wzgl. rezerwy (wyrównanie przez obniżenie wartości) G 2 694 977'05; Inne straty G 505 022'95; Dotacja, przeniesienie na kapitał zapas. G 100 000'00 = G 3 300 000'00.

MA. — Z przeniesienia z 1931 r. G 5 851'51; Odsetki G 429 924'62; Prowizje G 413 256'47; Dewizy i waluty G 184 795'02; Strata G 198 243'95 = G 1 232 071'57; Zysk księgowy ze złożenia kapitału akcyjnego G 3 000 000'00; Podjęcia z kapitału zapasowego I G 300 000'00 = G 3 300 000'00.

Wpis do rejestru handlowego Sądu Grodzkiego w Gdańsku obniżenia i podwyższenia kapitału zakładowego, uchwalonego na Walnem Zebraniu w dn. 5 grudnia 1933 r., dokonano w dn. 6 marca 1934 r.

Gdańsk, dn. 10 marca 1934 r.

Zarząd: *Thiemann.*

Zastępcy: *Beck, Röcke*

Polskie Fabryki Kabli i Walcownie Miedzi

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans netto na dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — I. Majątek użytkowy: 1) Place zł 358 650'00; 2) Budynku zł 2 957 323'00; Maszyny i urządzenia zł 3 580 300'00; 4) Bębny zł 1'00; II. Udziały: zł 40 000'00; III. Środki obrotowe: 1) Wybory i surowce zł 493 994'54; 2) Dłużnicy zł 1 992 235'32; 3) Banki zł 1 476 792'41; 4) Kasa zł 34 587'08; 5) Weksle zł 36 726'69; 6) Kaucja zł 5 490'00; 7) Papiery wartościowe zł 29 295'00; IV. Depozyty i gwarancje zł 799 120'00; V. Strata: 1) Strata z 1932 r. zł 1 082 410'37; 2) Strata w 1933 r. zł 391 179'07; Razem zł 12 478 984'48.

PASYWA. — I. Kapitał Akcyjny zł 4 500 000'00; II. Wierzyciele zł 7 978 984'48; III. Depozyty i gwarancje zł 799 120'00; Razem zł 12 478 984'48.

Rachunek zysków i strat

DT. — I. Koszty handlowe, procenty i podatki zł 1 156 258'00; II. Odpisy na amortyzację zł 374 296'79; III. Strata z 1932 r. zł 1 082 410'37; Razem zł 2 612 965'16.

CT. — I. Zysk na fabrykacji i inne zyski zł 1 139 375'72; II. Strata: 1) Strata w 1933 r. zł 391 179'07; 2) Strata z 1932 r. zł 1 082 410'37; Razem zł 2 612 965'16.

Przemysł Mydlarski i Perfumeryjny Fryderyk Puls

SPÓŁKA AKCYJNA

w Warszawie

Bilans z dn. 31 grudnia 1933 r.

WINIEN. — Kasa zł 115 822·83; Dłużnicy zł 537 160·87; Towary zł 620 760·32; Place, budowle, maszyny, urządzenia zł 2 802 943·29; Tabor zł 26 505·00; Depozyty zł 105 016·53. Suma zł 4 208 008·84.

MA. — Kapitały zł 3 791 287·84; Wierzyciele zł 55 448·71; Dywidenda niepodniesiona zł 21 185·20; Depozyty zł 105 016·53; Rezerwa podatkowa zł 3 549·61; Zysk zł 231 520·95; Suma zł 4 208 008·84.

Rachunek strat i zysków za 1933 r.

WINIEN. — Wynagrodzenie członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej zł 136 324·70; Wynagrodzenie personelu i robocizna zł 502 074·78; Świadczenia socjalne zł 51 242·27; Podatki i opłaty stemplowe zł 124 301·36; Koszty handlowe zł 687 688·41; Amortyzacja zł 121 090·39; Straty na dłużnikach, na sprzedaży taboru i t. p. zł 32 291·85; Przewyżka dochodu nad rozchodem zł 227 290·74; Suma zł 1 882 304·50.

MA. — Fabrykacja brutto zł 1 866 606·92; Czynniki komorniane z nieruchomości zł 8 867·10; Umorzone należności zł 1 111·86; Procenty bankowe i kupony zł 5 718·62; Suma zł 1 882 304·50.

JULJUSZ MEINL

Import Kawy i Herbaty

SPÓŁKA AKCYJNA

Zamknięcie rachunków po dz. 31 grudnia 1933 r.

STAN CZYNNY. — Nieruchomości i ruchomości zł 697 823·58; Towary i materiały zł 504 565·04; Dłużnicy zł 720 646·42; Gotówka w kasach i bankach zł 105 017·96; Straty z lat poprzednich zł 59 524·59; Razem zł 2 087 377·59.

STAN BIERNY. — Kapitał zakładowy zł 500 000·00; Rezerwy zł 79 278·65; Wierzyciele zł 1 502 815·95; Zysk za 1933 r. zł 5 282·99; Razem zł 2 087 377·59.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty personalne zł 186 960·39; Koszty administracyjne zł 274 104·89; Odsetki zł 82 196·82; Podatki zł 54 078·31; Zysk za 1933 r. zł 5 282·99; Razem zł 602 623·40.

ZYSKI. — Zysk brutto zł 602 623·40; Razem zł 602 623·40.

Przetwórnia Olejów Roślinnych, Spółka Akc.

w Radomiu

Bilans w dn. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — Gotówka, weksle i papiery wartościowe zł 71 823·41; Dłużnicy zł 281 135·92; Sumy przechodnie zł 33 401·71; Remanenty zł 150 957·59; Patenty zł 5 683·68; Maszyny, aparaty, narzędzia i inwentarz zł 629 005·64; Budynki, nieruchomości i odnoga kolejowa zł 620 513·41; Strata zł 47 270·13; Razem zł 1 839 791·55.

PASYWA. — Wierzyciele zł 288 019·72; Sumy przechodnie zł 22 816·88; Specjalny rachunek przejściowy różnic kursowych zł 164 378·39; Kapitał akcyjny zł 840 000·00; Kapitał amortyzacyjny zł 520 434·13; Kapitał rezerwowy zł 4 142·43; Razem zł 1 839 791·55.

Rachunek zysków i strat

STRATA. — Koszty ogólne zł 386 294·41; Różne straty zł 19 191·76; Odpisy zł 83 720·26; Razem zł 489 206·43.

ZYSK. — Zysk brutto na eksploatacji zł 411 951·98; Inne zyski zł 29 984·32; Strata zł 47 270·13; Razem zł 489 206·43.

Zarząd Spółki Akcyjnej

Kabel Polski, Sp. Akc. w Bydgoszczy

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w dn. 26 kwietnia 1934 r., o godz. 12 w poł., odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARJUSZÓW

w lokalu Spółki Akcyjnej Siła & Światło, w Warszawie, przy ul. Marszałkowskiej L. 94, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1933 oraz udzielenie absolutorjum władzom Spółki;
- 4) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Ustalenie wysokości wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej na 1934 r.

W myśl art. 57 prawa o spółkach akcyjnych, Akcjonariusze mogą zgłaszać dodatkowe sprawy do powyższego porządku dziennego, które wymienione zostaną wówczas w ogłoszeniu następnem.

Akcje na okaziciela mają prawo uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu, jeżeli zostaną złożone przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia, t. j. najpóźniej w dn. 18 kwietnia 1934 r., w biurze Spółki w Bydgoszczy, przy ul. Fordońskiej Nr. 106, lub w biurze warszawskim Spółki w Warszawie, przy ul. Marszałkowskiej Nr. 94 i jeżeli nie będą odebrane przed ukończeniem tegoż Zgromadzenia.

Zamiast akcji mogą być złożone zaświadczenia, wydane na dowód złożenia akcji u notariusza, lub w instytucjach kredytowych. Zaświadczenie winno wymieniać liczbę akcji oraz zawierać oświadczenie, że akcje nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

Stosownie do § 10 statutu Zgromadzenie powyższe będzie prawomocne bez względu na ilość reprezentowanych na niem akcji.

„POLSKAROB“

Polsko - Skandynawskie Towarzystwo Transportowe

SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans za 1933 r.

AKTYWA. — Kasa zł 4 177·47; Statki morskie zł 6 924 961·83; Instalacje przeładunkowe zł 3 955 639·11; Nieruchomości zł 452 527·07; Ruchomości zł 142 840·79; Skład wolnocłowy zł 11 229·04; Skład materiałów zł 43 400·90; Papiery wartościowe zł 96 000·00; Dłużnicy zł 2 397 448·72; Razem zł 14 028 224·93.

Gwarancje zł 3 500·00; Ogółem zł 14 031 724·93.

PASYWA. — Kapitał akcyjny zł 1 000 000·00; Kapitał zapasowy zł 350 000·00; Fundusz rezerw. opodatk. zł 6 743 739·70; Fundusz amort. I zł 4 041 384·47; Fundusz amort. II zł 690 815·63; Wierzyciele zł 1 202 285·13; Razem zł 14 028 224·93.

Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji zł 3 500·00; Ogółem zł 14 031 724·93.

Rachunek Zysków i Strat za rok 1933.

STRATY. — R-k kosztów handlowych zł 942 726·14; R-k świadczeń publicznych zł 404 961·88; R-k odsetek zł 321 646·46; Amortyzacja zł 690 815·63; Ogółem zł 2 360 150·11.

ZYSKI. — R-k przeładunku zł 1 927 154·70; R-k przewozu zł 108 147·46; R-k maklerki zł 321 940·56; R-k różnic kursowych zł 2 907·39; Ogółem zł 2 360 150·11.

Gdynia, 30 grudnia 1933 r.

Rada Nadzorcza: (—) Alfred Falter, Prezes
Zarząd: (—) Korzón

Zarząd Częstochowskiej Fabryki Igieł i Wyrobów Metalowych
SPÓŁKA AKCYJNA

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 19 kwietnia r. b. o godz. 16, odbędzie się w siedzibie Zarządu w Warszawie, przy ul. Daniłowiczowskiej 2

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

teżę Spółki z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie bilansu oraz sprawozdanie za 1933 r.;
- 2) Budżet i plan działania na 1934 r.;
- 3) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, reprezentujący conajmniej $\frac{1}{10}$ część kapitału akcyjnego, mogą najpóźniej do dn. 2 kwietnia r. b. zgłosić do powyższego porządku dziennego dodatkowe sprawy, które będą podane do wiadomości w drugim ogłoszeniu o Walnem Zgromadzeniu.

Kolej Żelazna Lwów—Bełzec, Spółka Akc. w likwidacji

Bilans otwarcia na dz. 18 czerwca 1933 r.

STAN CZYNNY. — Ministerstwo Komunikacji zł 2 695 000⁰⁰; Banki i gotówka zł 235 501⁵⁵; Dłużnicy zł 1 345 126¹³; Kołomyjskie Koleje Lokalne zł 56 221²⁹; Strata na dz. 18/VI 1933 r. 5 542 151⁰³; **Razem** zł 9 874 000⁰⁰.

STAN BIERNY. — Kapitał akcyjny: a) akcje pierwszeństwa zł 6 424 000⁰⁰, b) akcje zakładowe zł 3 450 000⁰⁰; **Razem** zł 9 874 000⁰⁰.

BANK

M I E S I Ę C Z N I K
POŚWIĘCONY BANKOWOŚCI I
ZAGADNIENIOM FINANSOWYM

ADRES REDAKCJI
i ADMINISTRACJI:
WARSZAWA,
NOWY ŚWIAT 7,
KONTO P.K.O 2777

ZAWIERA:

artykuły, sprawozdania, kronikę, przegląd bibliografii i prasy z zakresu pieniądza i kredytu, organizacji i techniki bankowej.

PODAJE:

systematyczny przegląd i oświetlenie wszystkich wydarzeń i zagadnień, mających związek z bankowością i rynkiem pieniężno-kapitałowym w Polsce i zagranicą

PRENUMERATA:

ROCZNA WYNOŚI zł 18, PÓŁROCZNA zł 9
NUMER POJEDYŃCZY zł 1⁵⁰
DLA PRACOWNIKÓW BANKOWYCH
PRENUMERATA ROCZNA zł 12
PÓŁROCZNA zł 6

**PODRÓŻUJCIE
SAMOLOTAMI**

AMERYKA

JEST NAJWIĘKSZYM
RYNKIEM NA ŚWIECIE

AMERYKAŃSKO-POLSKA

IZBA HANDLOWA

W STANACH ZJEDNOCZONYCH
149 East 67th Street New York City

POŚREDNICZY W NAWIĄZYWANIU
STOSUNKÓW HANDLOWYCH
POMIĘDZY AMERYKĄ A POLSKĄ

KUPCZE I PRZEMYSŁOWCZE POLSKII
po przybyciu do Nowego Yorku
UDAJ SIĘ ZARAZ DO IZBY

ROZMÓWISZ SIĘ TAM PO POLSKU, OTRZYMASZ
WSKAZÓWKI I POMOC BIUROWĄ ZA DARMO!
KORESPONDENCJA W JĘZYKU POLSKIM

W POLSCE

załatwiał swe sprawy przez

Polsko - Amerykańską Izbę Handlową
Warszawa, Nowy Świat 72, tel. 6-26-62

TYGODNIK HANDLOWY

**niezbędny jest dla
przemysłowców
i hurtowników,**

o ile chcą oni

**dotrzeć do kupców
lub znać stan handlu**

Numery okazowe na żądanie wysyła
ADMINISTRACJA „TYGODNIKA HANDLOWEGO”
Warszawa, ul. Zielna 10, tel. 545 - 36

„POLMIN”

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych

CENTRALA: LWÓW, ULICA AKADEMICKA 7

TELEFONY: 102-20 do 102-23

RAFINERJA W DROHOBYCZU

REPREZENTACJA W GDAŃSKU
POLISH PETROLEUM COMPANY
KREBSMARKT 7/8

PRZEDSTAWICIELSTWA ZAGRANICZ-
NE WE WSZYSTKICH STOŁECZNYCH
MIASTACH EUROPY

DZIĘKI DŁUGOLETNIJ PRAKTYCE RAFINE-
RYJNEJ I DOŚWIADCZENIOM NA POLU TECHNIKI
SMARNICZEJ, DOSTARCZAMY PRODUKTY SMA-
ROWE NAJWYŻSZYCH GATUNKÓW PO JAK
NAJŚCIŚLEJ SKALKULOWANYCH CENACH. ———

WŁAŚCIWE ZASTOSOWANIE WYSOKOWAR-
TOŚCIOWYCH OLEJÓW I SMARÓW „POLMIN”,
DOSTOSOWANYCH DO WARUNKÓW PRACY
WSZYSTKICH MASZYN I SILNIKÓW, ZAPEWNI
UZYSKANIE WSZELKICH KORZYŚCI, ZWIĄZANYCH
Z RACJONALNĄ GOSPODARKĄ SMARNICZĄ.

OLEJE I SMARY AUTOMOBILOWE „POLMIN”
SA DO NABYCIA WE WSZYSTKICH NASZYCH ODDZIAŁACH ORAZ
W PIERWSZORZĘDNYCH SKŁADACH Z AKCESORJAMI SAMOCHODOWEMI

ODDZIAŁY: BIAŁYSTOK, BYDGOSZCZ, DOLINA GDYNIA, JAROSŁAW, KALISZ,
KOWEL, KRAKÓW, LUBLIN, LWÓW, ŁÓDŹ, PIŃSK, PŁOCK, POZNAŃ,
RÓWNE, SIEDLCE, STRYJ, SOSNOWIEC, TOMASZÓW MAZOWIECKI,
TORUŃ, WARSZAWA, WILNO

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

INSTYTUCJA CENTRALNA
WARSZAWA, UL. NOWOGRODZKA 50

ODDZIAŁY: ODDZIAŁ GŁÓWNY W WARSZAWIE—UL. NOWOGRODZKA 50,
ODDZIAŁ WE LWOWIE—UL. PIŁSUDSKIEGO 25, ODDZIAŁ W WILNIE—
UL. WIELKA POHULANKA 24, ODDZIAŁ W POZNANIU—UL. KANTAKA 10,
ODDZIAŁ W GRUDZIĄDZU—UL. SIENKIEWICZA 18, ODDZIAŁ W KATO-
WICACH—UL. 3 MAJA 9, ODDZIAŁ W ŁUCKU—UL. PIŁSUDSKIEGO 15,
ODDZIAŁ W KRAKOWIE—PLAC SZCZEPAŃSKI 8, ODDZIAŁ W PIŃSKU—
LOHISZYŃSKA 18, ODDZIAŁ W LUBLINIE — UL. KAPUCYŃSKA 1,
ODDZIAŁ W KIELCACH—UL. SIENKIEWICZA 57, AGENTURA W GDYNI.

ADRES TELEGRAFICZNY INSTYTUCJI CENTRALNEJ „CENTROPEBROL”
ADRES TELEGRAFICZNY ODDZIAŁU „P F B R O L”

KAPITAŁ ZAKŁADOWY, CAŁKOWICIE WPLĄCONY z 130 MILJONÓW

PAŃSTWOWY BANK ROLNY

UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH POŻYCZEK AMORYZACYJNYCH W 7% LISTACH ZASTAWNYCH NA KUPNO GRUNTU I NA INWESTYCJE ROLNE; UDZIELA DŁUGOTERMINOWYCH KREDYTÓW NA WSZELKIEGO RODZAJU MELJORACJE ROLNE W 7% OBLIGACJACH MELJORACYJNYCH; UDZIELA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KRÓTKOTERMINOWYCH KREDYTÓW OBROTOWYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I SAMORZĄDOWYCH KAS POŻYCZKOWO-OSZCZĘDNOŚCIOWYCH; DOSTARCZA DROBNYM I ŚREDNIM GOSPODARSTWOM ROLNYM KREDYTU TOWAROWEGO W NAWOZACH SZTUCZNYCH ZA POŚREDNICTWEM SPÓŁDZIELNI I KAS SAMORZĄDOWYCH NA DOGODNYCH WARUNKACH KREDYTOWYCH; KUPIJE MAJĄTKI ZIEMSKIE NA PARCELACJĘ I PODEJMUJE SIĘ PARCELACJI KOMISOWEJ; PRZYJMUJE WKŁADY Z 6 MIESIĘCZNYM TERMINEM WYPowiedzenia ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM W WYSOKOŚCI 6 OD STA, Z 3 MIESIĘCZNYM TERMINEM WYPowiedzenia ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM W WYSOKOŚCI 5 OD STA, Z 1 MIESIĘCZNYM TERMINEM WYPowiedzenia ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM 4 OD STA, NA KAŻDE ŻĄDANIE ZA OPROCENTOWANIEM ROCZNEM 3 OD STA, ORAZ NA KSIĄŻECZKI OSZCZĘDNOŚCIOWE ZA OPROCENTOWANIEM 5 OD STA ROCZNIE.

7% LISTY ZASTAWNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO SĄ ZABEZPIECZONE HIPOTEKAMI GOSPODARSTW WIEJSKICH, CAŁYM MAJĄTKIEM PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO, ORAZ GWARANCJĄ SKARBU PAŃSTWA. MAJĄ ONE WSZELKIE PRAWA PAPIERÓW PUPILARNYCH I PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA, ORAZ NA POCZET PODATKU MAJĄTKOWEGO OD WSZYSTKICH PŁATNIKÓW TEGO PODATKU. 7% OBLIGACJE MELJORACYJNE PAŃSTWOWEGO BANKU ROLNEGO OPIEWAJĄ NA ZŁOTE W ZŁOCIE, ORAZ NA RÓWNOWARTOŚĆ TYCHŻE W DOLARACH STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI PÓLNOOCNEJ; POSIADAJĄ GWARANCJĘ SKARBU PAŃSTWA, ORAZ BEZPIECZEŃSTWO PUPILARNE; PRZYJMOWANE SĄ PRZEZ SKARB PAŃSTWA NA KAUCJE I WADJA; WOLNE SĄ OD PODATKU OD KAPITAŁÓW I RENT